

ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲಮರವೈಭವ

U. Narahalli

SRI AHOBILA MATHA VAIBHAVA

(A brief History of the Ahobila Mutt)

ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸ್ವಾಗತಸಮಿತಿ
ಚಿಂಗಳೊರು

ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲ ಮಠವೈಭಾವ

SRI AHOBILA MATHA VAIBHAVA

(A brief History of the Ahobila Mutt)

ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸ ಆಸ್ಥಾನ ಪತ್ರಿಗಳು
ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕಾರ್ಯಗಳ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಸಂಚಾರಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮೃಷಣರುದೇಶದ
ದಿವ್ಯಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸುಯೋಗದ
ಸವಿನೆಸಿಗಾಗಿ
ಲೇಖಕನಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕ ರಚಿತವಾಗಿದೆ

— ಪ್ರಕಾಶಕರು —

ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸ್ವಾಗತಸಮಿತಿ
ಚಿಂಗಳೂರು

FOREWORD

Sri Ahōbila Mutt was founded in the year 1398 A.D., by Sri Ādīvaṇ Śāṭhakōpa Yatindra Mahā Dēśikan, in order to propagate the Vis'iṣṭādvaita religion as propounded by the great Ālwārs and Sri-Vaishṇava Āchāryās. The principal deity of the Mutt is Sri Lakṣminarasimha, one of the nine *mūrthis* worshipped in the hilly Ahōbila kṣetram, one of the 108 sacred places sung by the Ālwārs. The special feature of this Mutt is that it is an itinerant Mutt and has no permanent headquarters, unless Ahōbilam itself may be considered as such. The head of the Mutt with the presiding deity and retinue travels from place to place and gives an opportunity to the disciples to worship Sri Lakṣminarasimha in their own homes. A succession of 42 Swāmis have occupied the *Pīṭha* since its foundation and have spread the Vis'iṣṭādvaita religion far and wide.

The Mysore State which contains the birth place of the Founder and his Brindāvanam, both at Tirunārāyaṇapuram, has reasonable claims on the Mutt. Several heads of the Mutt have included Mysore in their tours and have made long stays in Bangalore. Two such occasions in the recent past were in 1916 and 1944–45. On these occasions, the headquarters of the Ahobila Swāmi in Bangalore were at the Tulasithōtam Temple and the late Lōkasēvāsaktha Rao Bahadur B.K. Garudāchar made the arrangements necessary for the camp.

The present head of the Mutt, 43rd in succession, was graciously pleased to accept the invitation of the disciples of the Mutt in Bangalore to visit the place *en route* to Tirunārāyaṇapuram from Ahōbilam.

In order to concert measures for giving a fitting reception to His Holiness on the occasion of His Holiness's visit, an Executive Committee was formed with Mr. M. Sēshādri, M.A., as President. The Committee considered it appropriate that a Souvenir should be published on this occasion and that it should contain a short account of the Ahobila Mutt and be illustrated. Mr. S. Rangāchar, M.A., a member of the Sanskrit Department of the University of Mysore, was requested to undertake the preparation of the Souvenir. He readily acceded to the request

and in a brief space of one month, has produced the book bearing the title 'Ahobilam Matha Vaibhavam'

The first chapter of the book gives an account of Ahobilam and its temples and is well illustrated. The second chapter gives an account of the Ahobilam Mutt, with the life of the Founder, Sri Adiyan Saithakopa Yatindra Mahadevikan, in sufficient detail and brief sketches of others. Photographs of the Swamis, as far as they were available are also included. The Committee feels confident that the book will serve to give to the Kannada-knowing disciples of the Ahobilam Mutt and others, an adequate idea of Ahobilam and the greatness of the Ahobilam Mutt.

The Committee is grateful to Mr. S. Rangachar for his ready acceptance of the task entrusted to him and its prompt execution. That he has taken great pains to make the history authentic should be thankfully appreciated. He deserves our congratulations. The Committee is indebted to the Managers of Nrisimhapriya and of the Malola Press, Tiruvelllore, for kindly allowing the use of some of the blocks lent by them, in the publication. The Committee is also obliged to Mr. V. Narasimhan of the Stationery Emporium, Madras, for permitting the use of certain photographs recently taken by him of Ahobilam and its views for illustrating the work.

It was the Committee's desire to present this Souvenir of the visit of His Holiness to Bangalore during His Holiness's stay in Bangalore. But the stay was all too short. It is some satisfaction, however, that it has been possible to present it to His Holiness while he is yet in the State. It is prayed that His Holiness will accept the offer, appreciate the spirit in which the work has been got up and forgive what short-comings there may be.

BANGALORE

13-11-1953

V. Narayana Iyengar

V. Gopalaswami Aiengar

Secretaries

ಅಹೋಬಿಲ ವ್ಯಾಖ್ಯನ

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಯ ಯು ಕ್ರೀರೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯತಮುಢನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ
ಭೀಂದೂ, ಆಗ ವಿಷ್ಣುವು ಆಕೆಯನ್ನು ತನ್ನ ವಕ್ಷಃಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದನೇಂದೂ ಹೇಳು
ವಂತೆಯೇ, ಗರುಡನು ಕಶ್ಯಪಮಣಿಯ ಮಗನೇಂದೂ, ಆತ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು
ಕುರಿತು ಪರ್ವತಮಯವಾದ * ಅರ್ಮೋಬಿಲನ್ನಿಂಹ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಭವನಾಶಿನೀ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿ
ದೀಪಕಾಲ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ, ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಒಲಿಸಿ, ಆತನಿಂದ ಬೇರಾವ
ವರವನ್ನೂ ಅಪೋಕ್ಕಿಸದೆ, ತನ್ನನ್ನು ವಾಹನವನ್ನೂ ಗಿ ಸ್ವಿರೆರಿಸಬೇಕೆಂದು ವಾರ್ಧಿಸಿ
ದುದಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತಪರಾಧಿನಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಆತನ ಅನ್ಯಾದ್ಯಕ್ಷವಾದ ಆಶೀಗೂ
ಕ್ಷೀಂಕರ್ಜ್ಯಬುದ್ಧಿಗೂ ಮೆಚ್ಚಿ, ಆತನನ್ನು ಅಂದಿನಿಂದ. ತನ್ನ ವಾಹನವನ್ನೂ ಗಿ ಉವಯೋ
ಗಿಸುತ್ತಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಗರುಡನು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದ ಆ ಪರ್ವತಭಾಗಕ್ಕೆ ಗರುಡಾಚಲ
ವೆಂಬ ಹೆಸರೇ ಸ್ವಿರವಾಯಿತೆಂದೂ ಕ್ಷೇತ್ರಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಈ ಗರುಡಾಚಲಕ್ಕೆ ಸೀರಿರುವ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ವೇದಾಚಲವೆಂದು ಹೇಳಿರು.
ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇದಗಳನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ರಾಖಸಾದಿಗಳು ಅವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ,
ವೇದಗಳು ಈ ವಿಧವಾದ ಪರಿಭವವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಯೋಜಿಲ ಸೃಂಹ
ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಜರಿಸಿದ್ದತೆಯೂ ಶ್ರೀ ಸೃಂಹನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ

* శ్రీమద్వారాయణన ప్రయాండపరిపాలనక్కగి ఇల్లే నృసింహమాపియాగి ఆవిభ్ఫవిసి విజిత్ర రీతియల్లి కిరుణ్యకత్తిష్ట సంహార మాడిదుదన్ను కండు దేవతెగళ్లలూ ‘అహో బలం! అహో బలం! ఎందు ఆళ్ళర్చుదింద కూగి కొండాదిద ఆ నృసింహ స్వామయ అనేక మూర్తిగళు పవరత మయపాద ఈ ప్రదేశదల్లి ఆర్ఛప్రీకరపాద గుహగళ్లణగే వృక్ష పాగిమపుదరింద ఈ క్షేత్రకే ‘ఆహో బిల’ చెబ హేసరు ప్రసిద్ధవాగిదే.

ಎಗಿನುವುದರಂಬ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮುದ್ದು ಈ ಅಪೋಭಿಲ್‌ಕ್ಲೇಟ್‌ದ ಗರುಡಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಉತ್ತರಕ್ಕೂ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೂ ಬಟ್ಟಿಸಾಲುಗಳು ಸುಮಾರು ಶಾಖೆ ಮೈಲಿಂಗ್‌ಡಿಕ್‌ರಬ್‌ವೆ. ಉತ್ತರದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಶೈಲವೆಂದೂ, ದಕ್ಷಿಣದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಶೇಷಾಚಲ (ತಿರುಪತಿ ಬಟ್ಟ) ವೆಂದೂ ಹೇಳಬೇಕು.

ಅಂದಿನಿಂದ ವೇದಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡರೆಯಾಗದಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದುದಾಗಿಯೂ, ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಆ ಪರ್ವತಭಾಗಕ್ಕೆ ವೇದಾಚಲವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದುದಾಗಿಯೂ ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಈ ಗರುಡಾಚಲ, ವೇದಾಚಲ ಬೆಟ್ಟಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಶಿಖರಗಳಿವೆ. ಆ ಪ್ರಸಿಕೆ ಒಂದು ಶಿಖರಕ್ಕೆ ‘ಅಚಲಜಾಘಾಯೆ’ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಮೇರುವತ್ತೆ ಕಟ್ಟಾಕಾರಂ ಕಿಂಚಿತ್ ಶೃಂಗಸ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ

ತಜ್ಞಾಯಾ - ಚಲನಂ ನಾಸ್ತಿ ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಪದವೀ ಯಥಾ ॥ ೧೦೭೨ ॥

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪ್ರೋಃ ಪೂರ್ವಂ ಅಸುರಾಣಾಂ ಮಹಿಂಯಸಃ ।

ಗೃಹಸ್ತ ಸ್ತುಂಭಭಾತ್ತೋರ್ಯಯಂ ಕಾಲಾತಾ ಅಚಲತಾಂ ಗತಃ ॥ ೧೦೭೩ ॥

ಈ ಶಿಖರವು ಕಂಭರೂಪವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಇದು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಅರು ಮನೆಯ ಕಂಭವಾಗಿತ್ತೀಂದೂ, ಇಲ್ಲೇ ಸ್ನಾಸಿಂಹಾವತಾರವಾದದ್ದೀಂದೂ, ಇದೇ ಪ್ರದೇಶ ದಲ್ಲೀ ಜ್ಞಾಲಾರೂಪಿಯಾಗಿ ಸ್ನಾಸಿಂಹನು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಎದೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ, ಬಳಿಕ ಸಮೀವದಲ್ಲೀ ಇರುವ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಕ್ತರಂಜಿತವಾದ ಕೈಗಳನ್ನು ತೊಳಿದು ಕೊಂಡನೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ರಕ್ತಕುಂಡ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಎಂತಹ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಾ ಈ ಸರೋವರದ ನೀರು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಂಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅದ್ವಾಪಿ ದೃಶ್ಯತೇ ತತ್ತ್ರ ಮಧ್ಯದೇಶೇ ರರಿಃ ಸ್ವಯಂ ।

ಜ್ಞಾಲಾಕಾರೋ ಸ್ನಾಸಿಂಹೋರ್ಯಯಂ ಅಯುತಾರ್ಕಸಮಪ್ರಭಃ ॥

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪ್ರೋಃ ತತ್ತ್ರ ವಜ್ಞಃ ಪಿರ್ಮಿಽರ್ಮಿಽ ವೃದಾರ್ಯತಾ ।

ನಬ್ಯಃ + ದಂಭೋಽಳಿಸಂಕಾಶ್ಯಃ ನಾಕಿಷ್ರೀತಿಕರ್ಮಃ ಶಂಖೃಃ ॥

ತತ್ತ್ರ ದೇವಃ ಕ್ಷುಭಿತ್ವಾನ್ ಕರಪಂಕೇರುಪದ್ಧಯಂ ।

ರಕ್ತಕುಂಡಮ್ ಇತಿ ಖ್ಯಾತಂ ಮಧ್ಯದೇಶೇ ವಿರಾಜಿತಂ ॥

ನಾವಾಯುನಾ ನಾತಸೇನ ಕಿಂಚಿತ್ ಫೀರುತೇ ಜಲಂ ॥

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ ಉಗ್ರರೂಪಿಯಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಸ್ನಾಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಲ್ಲಾಕೂಡಿ ಶ್ರವಂತಿಗೆ ಗಂಗೆಯನ್ನು ತಂದು ಆ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಾನವಾಡಿಸಿದಾಗ ಆ ನೀರು ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ತೀವ್ರವಾದ ವೇಗದಿಂದ ಹರಿದು ನದೀರೂಪವಾಯಿತು. ಆ ಶೀರ್ಫದಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಸ್ವಾನವಾಡಿದರೂ ಅವರ ಸಂಸಾರದ ಸಂತಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗಲೆಂದು ಶ್ರೀ ಸ್ನಾಸಿಂಹನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದುದರಿಂದ ಆ ನದಿಗೆ ‘ಭವನಾಶಿನೀ’ ಯೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಅನ್ಯ ಚೋಗ್ರಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ದೇವತಾಗಣಃ ।

ಗಂಗಾಂ ಶ್ರವಂತಿಗಾಂ ನೀರು ಸ್ವಾಪಯಾಮಾಸ ಸಾದರಂ ॥

ಸಾ ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖಃ ಪ್ರವರತ್ಯಾಭಿಷಣಾ ।

ಭವ-ಸಂತಾಪಪರಣಾ ತನ್ನ ಮು ಭವನಾಶಿನೀ ॥

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಕಾಳದನಿಗೆ ವರಪ್ರಸಾದಿಯಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವರ್ಣಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಒಂಬತ್ತು ಮೂರ್ತಿಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ
 १ ಗಜ್ವಲಾ ನರಸಿಂಹ; ೨ ಅಹೋಬಿಲ ನರಸಿಂಹ; ೩ ಮಾಲೋಲ ನರಸಿಂಹ;
 ೪ ವರಾಹ ನರಸಿಂಹ (ಕೊ೦೧ಡ); ೫ ಕಾರಂಜ ನರಸಿಂಹ; ೬ ಭಾಗ್ರವ ನರಸಿಂಹ;
 ೭ ಯೋಗಾನಂದ ನರಸಿಂಹ; ೮ ಭತ್ರವಟ ನರಸಿಂಹ; ೯ ಪಾವನ ನರಸಿಂಹ.

ಈ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಬೆಟ್ಟುದ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಸ್ಥಳವೇಶದಲ್ಲಿವೆ.

ನ್ಯಾಸಿಂಹಾವತಾರ ಸ್ವಭಾವದ ಇಂತಹ ಅಹೋಬಿಲ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

ಅಹೋಬಿಲ-ನ್ಯಾಸಿಂಹಸ್ಥಾ ಸಮಸ್ತಾ ಯೋಜನ-ತ್ರಯಂ |
 ಗಯಾ-ಪ್ರಯಾಗ- ಕಾಶೀಭೂತಿ ಸತ್ಯಂ ತತ್ತ-ಗುಣಾಧಿಕಂ ||೨||
 ಗಂಡಾಂ ಗಚ್ಛೀತ್ರೋ ಪಿತ್ರೈ-ಪೀಠೈ ತನುತ್ಯಾಗಾಯ ಜಾಹ್ನೇ ವೀರಂ |
 ಕಾಶೀಂ ತಾರೋಹದೇಹಾಯ ಪಭಿಃ+ತ್ರಭಿಃ+ಅಹೋಬಿಲಂ ||೩||
 ಕಾಶ್ಯಾಂ ಯುಗ-ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಪ್ರಯಾಗೇ ಯುಗ-ವಿಂಶತಿಃ |
 ಯುಗಾನಾಂ ಚ ಶತಂ ಚೈವ ದಿನಮೇಕಮಾ+ಅಹೋಬಿಲೇ ||೪||
 ಗಯಾಯಾಂ ಅಂತುತಂ ಭುಕ್ತಂ, ಪ್ರಯಾಗೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿ-ಭೋಜನಂ |
 ಕಾಶ್ಯಾಂ ಚೈವ ದ್ವಿಲಕ್ಷಂ ತು ಗ್ರಾಸಮೇಕಮಾ+ಅಹೋಬಿಲೇ ||೫||
 ಅಹೋಬಿಲಾರ್ಥಿತಂ ಪ್ರವ್ಯಂ ಅಷುಮಾತ್ರಮಸಿ ವ್ಯಾಜಾಃ |
 ತತ್ರ ದ್ವರ್ವ್ಯಂ ಮೇರುತ್ತಾ ತುಳ್ಳಂ ವರ್ಧತೇ ವರ್ಷಬೀಜವರ್ತ | ||೬||

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾಶೀ-ಗಯೆಗಳಿಗಿಂತ ಅಹೋಬಿಲ ವಿಶೇಷ ಮಹಿಮಾಯುತ ವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ವಾಸಮಾಡುವುದೂ ಕಾಶೀಗಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಯುಗ ವಾಸಮಾಡುವುದೂ ಒಂದೇ. ಅಹೋಬಿಲದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಾಕುವುದು, ದಾನಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳು ವಿಶೇಷಫಲಕಾರಿಗಳು.

ಹಿಂದೆ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೦ - ೧೩೨ ರವರೆಗೆ) ತೇಲಂಗಾಣದ ಅರಸಾಗಿ ಏಕಶಿಲಾ (ವಾರಂಗಲ್) ನಗರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಾವರುವ ದೇವನೆಂಬ ರಾಜನೊಬ್ಬನು ದಿನನ್ನೂ ಶಿವನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಚಿನ್ನಿದಲ್ಲಿ ಎರಕ ಹುಯ್ಯಾಸಿ, ಅಂದೇ ಆದನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಗೆ ದಾನ ವಾದಿ ಬಳಿಕ ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಂತೆ. ಆವನು ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಒಂದು ಬಾರಿ ಅಹೋಬಿಲದ ಹತ್ತಿರ ಬಿಡಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಅಲ್ಲೂ ಆದೇ ರೀತಿ ಚಿನ್ನಿದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಎಮ್ಮುಬಾರಿ ಎರಕ ಹುಯ್ಯಾಸಿದರೂ ಅದು ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ವಿಗ್ರಹ ವಾಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತೇಂದೂ, ಆದನ್ನು ಕಂಡು ವಿನಿತ್ತನಾಗಿ ತೀಳಿದವರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ ಸ್ವಸಿಂಹಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲನೂ ಸ್ವಸಿಂಹ ಮಯವಾಗಿಯೇ ಆಗುವುದು ಸಹಜ ವೆಂದೂ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ರುದ್ರಸೇ ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವಸಿಂಹನನ್ನು ಮಂತ್ರರಾಜಪದಸ್ಥೋತ್ರದಿಂದ

ಸ್ತುತಿಸಿ * ವರಪಡೆದಿದ್ದಾನೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿ ನೇರೆದಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಲಾಗಿ, ಆ ಹೊರೆಯೂ ಆ ಕೂಡಲೇ ನೃಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯ್ಯ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಪ್ರೇಣವಮತವನ್ನು ಪಲಂಬಿಸಿ ಪ್ರತಾಪನರಸಿಂಹನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ತಾಳಿ, ಆ ದಿನವರಕಹುರ್ಬಿಸಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ(ನೃಸಿಂಹ) ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲೀ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಮಾಡಿಸಿ ಅನೇಕ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿದನೆಂದು ಅಲ್ಲಿರುವ ತಿಳಾಶಾಸನಗಳಿಂದ ಸ್ವಷ್ಟಪಡುತ್ತೆ; ಆ ರಾಜನು ಪ್ರತಿ ಶ್ಲಿಂಗದ ಚಿನ್ನದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ವಿಗ್ರಹವು ಈಗಲೂ ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲ ಮತದ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ನಿತ್ಯಪೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ.

ಇಂತಹ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಹೋಬಿಲ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಈಗಿನ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರಾಂತದ ಕರ್ನಾಟಕಾಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಹೋಬಿಲದಲ್ಲಿ ಈಗ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹೆಚ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಡುಪ್ರದೇಶವಾದುದರಿಂದಲೂ, ಸಂಚಾರ ಸಾಕರ್ಯಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಬ್ರಹ್ಮೋಽಂತರ ವರಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಯಾತ್ರಿಕರೂ ನೃಸಿಂಹ ಭಕ್ತರೂ ತಂಡೋಪತಂಡವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನೇರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕಡ್ಡಪಾ ಮತ್ತು ನಂದಾಯಲ್ಲಾ ಎಂಬ ರೈಲ್ವೆ ನಿಲಾಳಾಣವಿರುವ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ ‘ಅಳ್ಳಿಗಡ್ಡ’ ಎಂಬ ಉರಿನೆ ವರಿಗೆ ನಿತ್ಯಪೂ ಮೋಟಾರುಬಸ್ಸಿಗಳು ಓಡಾಡುತ್ತವೆ. ಆ ಉರಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಮೈಲಿಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿ ಅಹೋಬಿಲವಿದೆ. ಉತ್ತರದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಸ್ಸಿಗಳು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಉಳಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾತ್ರಿಕರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಂತ ಏಷಾಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಹೋಬಿಲದಲ್ಲಿ ಆಗಮರೀತಾಯಿ ದಿನಪೂ ಪೂಜಾದಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲ ಮತದಿಂದ ಏಷಾಟ್ಟಿನೆ. ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ ವಸತಿ ಸಾಕರ್ಯವೂ ಇದೆ.

ಪ್ರಯಾಂಕವರದ ನರಸಿಂಹ

ಅಹೋಬಿಲದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಅಹೋಬಿಲ ಮತ್ತು ಮೇಲಿನ ಅಹೋಬಿಲನೆಂಬ ಎರಡು ಭಾಗಗಳುಂಟು. ಮೇಲಿನ ಅಹೋಬಿಲ ಎಂಬುದು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಎತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ಕೆಳಗಿನ ಅಹೋಬಿಲವು ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿದೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಆರಣ್ಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಮೂರು ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ಮಧ್ಯ ನಿಖಾಲವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಾಕಾರ ಶಿಥಿಲವಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಾಕಾರ ಸುಮಾರಾಗಿದೆ. ಒಳಗಿನ ಪ್ರಾಕಾರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ದೇವಾಲಯವು ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ದೇವತಾಮೂರ್ತಿ

*ಪ್ರಾಸು ನೃಸಿಂಹನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ವರ ಪಡೆದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ರುದ್ರವರ ಎಂದು ಹೇಳಾಯಿತು. ಅಹೋಬಿಲದ ಸಹಿತದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಆ ಉರ್ಬಾ, ಅಲ್ಲಿ ನೃಸಿಂಹಕ್ಕೇತ್ತಾಫಲುಖಾದ ಶಿವನ ದೇವಾಲಯಪೂ ಇದೆ.

ತಾದು ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲಮತ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿತ್ತದ್ದುಂತ ಸೂರುವರ್ಣಕ್ಕಿಂತ ರೆಷ್ಟು ಕಾಲದ ಹಿಂದೆ ನಡೆದಿದ್ದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ನೇಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ. ಪ್ರಹಾದನನ್ನು ರಕ್ಷಣಿ ವರಪ್ರದನಾದಂಥಾ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ನೇಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯು ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರಿಗೂ ವರಪ್ರಸಾದಿಷಾಗಿರುವುದರಿಂದ ‘ಪ್ರಹಾದವರದ ಸೆಂದೇ ಹೆಸರುಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ’ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹರಕೆ ವಗ್ರೀಗಳನ್ನೇ ಲಾಲಾ ಸಲ್ಲಿಸು ವುದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು. ವಾಲು ನಮಾಸದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವದಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಅಂಜಂಖಾತರಾಗಿ ಸೆರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಗರುಡನು ತಪಸ್ಸು ವಾಡಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ವಾಹನತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದ ಈ ದಿನ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ಅದರ ಕುರುಹಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ರಥೋತ್ಸವದ ಬದಲಾಗಿ ‘ಗರುಡೋತ್ಸವ’ವೇ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ನೇಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯ ಶಾಂತವಾದ ಮೂರ್ತಿ ಬಹಳ ಸುಂದರ ವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಸೃಸಿಂಹ ಧ್ಯಾನ ಶೈಲೀಕದಲ್ಲಿನ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವುದು ಪ್ರಾಯಃ ಈ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಎಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಶೈಘ್ರಾಸನದ ಮೇಲೆ ಪವಡಿಸಿರುವ ಸೃಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯ ಎಡ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದು ಆತನ ಎಡತೋಳಿನಿಂದ ಆಲಿಂಗಿತಳಾಗಿ, ನಗು ಮುಖದೊಡನೆ ನಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಸೃಸಿಂಹನ ಚತುಭುಜಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಶಂಖ ಚಕ್ರಗಳಿವೆ. ಇನ್ನೆ ರಡದೇಲ್ಲಿ ಬಲಗಡೆಯದು ಅಭಯ ಹಸ್ತ; ಎಡಗಡೆಯದು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿದೆ. ಪ್ರಭಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ದಶಾವಶತಾರಗಳು ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ. ಉತ್ಸವ ವಿಗ್ರಹ ಸೃಸಿಂಹರೂಪಿಯಲ್ಲ. ಶ್ರೀ-ಭೂದೇವಿಯರಿಂದ ಕೂಡಿ ನೀಂತಿರುವ ಗಂಭೀರ ಮೂರ್ತಿ. ಇಲ್ಲೇ ಭಾಗವ ನರಸಿಂಹ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯೂ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಶ್ರೀಗೋಽದಾದೇವಿಯರ ಉತ್ಸವ ವಿಗ್ರಹಗಳೂ, ಮೂಲದೇವರ ಪಾದಸೀರದ ಬಳಿ ಶ್ರೀಆದಿವಣ ಶರ್ಕರೋಪ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವಿಗ್ರಹವೂ ಇವೆ.

ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮುಂದುಗಡೆ ‘ನೂರು ಕಾಲು ಮಂಟಪ’ ವೆಂಬ ಒಂದು ಆವರಣವಿದೆ. ವಿಜಯ ಸಗರದ ರಾಜನಾದ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು (ಇಂಂ-ಇಂ) ಈ ಮಂಟಪವನ್ನು *ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಮಂಟಪದ ಕಟ್ಟಡದ ಮೇಲ್ಮೈ ವಣಿ ಮುಗಿಯುವುದರೊಳಗೆ ಆತನು ಅಸುರಿಕ್ಷಿತವಾಗಿ ದೃವಾಧಿನೇನಾದುದರಿಂದ ಬಹುಕಾಲಹಾಗಿಯೇ ಭಾವಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದು. ಈಚೆಗೆ ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲ ಮರದ ಉಗನೇ ಆಸ್ಥಾನಪತ್ರಿಗಳ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರಿಗೆ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಪುತ್ತರದ ಮಂಗನೀರಾಮ್

ಈ ಸತ್ಯ— ಜಾನ—ಸುಖ—ಸ್ವರೂಪಮ್ ಅಮಲಂ ಶೀರಾಬ್ದಿ—ಮಧ್ಯೇ ಸ್ವಿಭಾವ
ಸ್ವಾಂಕಾರಾಧರಮಾ—ಪರಸ್ನ್ಯ—ವದನಂ ಭಾಷಾ—ಸಹಸ್ರೇಜ್ಞಲಂ |

ತ್ರೈಕ್ಷಂ ಶಂಖ—ಪಿನಾಕ—ಸಾಭರು—ಕರಾನ್ ಬಿಭ್ರಾಜಮ್ ಅಜ್ಞಿಷ್ಠಾನಿಂ
ಭತ್ರೀಭಾತ—ಸಂಭಾರ್ಪಮ್ ಇಸ್ವಾ—ಧವಲಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ನೇಸಿಂಹಂ ಭಜೀ ||

* (ಕೃ.ಶ. ಇಗಳಿಗಿಂದ ಇಂದ ಇಂತಿರ ವರೆಗೆ) ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲ ಮರದಲ್ಲಿ ಉಗನೇ ಆಸ್ಥಾನಪತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಶರ್ಕರೋಪ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರಿಗೆ ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಆಗ ಅರಸಾಗಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು ಈ ಮಂಟಪಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದುದಾಗಿ ಶಾಸನಗಳಿವೆ.

ಸೇರ್ಚ್ ರವರು ಈ ಭಾವಣೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಗೊಳಿಸಿ, ಈಗ ಮಂಟಪವು ರಮಣೀಯ ವಾಗಿದೆ.

ತುಂಬ ಎತ್ತರವಾಗಿರುವ ಈ ಮಂಟಪದ ಒಂದೊಂದು ಕಂಭದ ಸುತ್ತು ಲೆಯೂ ಗಡಿ ಇದೆ. ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಉತ್ತರ ಪಾಶ್ವದ ಕಂಭಗಳ ಮೇಲೆ ನವನಾರಸಿಂಹರ ವಿಗ್ರಹಗಳೂ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕೆತ್ತಲಿಟ್ಟಿವೆ. ಅಲ್ಲೇ ಇರುವ ‘ಸೃಂಹ-ಚಂಚುಲಕ್ಷ್ಮಿ’ಯರ ಪ್ರೇಮಾಲಿಂಗನವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಭಂಗಿಯು ತುಂಬಾ ನೋಡಕವಾಗಿದೆ.’ಅಹೋಬಿಲೇ ಶ್ರೀಸೃಂಹಂಹಂ ಪ್ರೇಷ-ಮಂತ್ರಂ ಸ್ವಯಂ ದದ್ವಾ’ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಶ್ರೀಸೃಂಹಂಹನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ವೃದ್ಧಯತಿ ರೂಪದಿಂದ, ನನಯುವಕರಾದ ಶ್ರೀ ಆದಿವಣ್ಣಾಶಕೋಪ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇಷ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಖವದೇಶಿಸಿ ಶ್ರೀದಂಡ ಕಾಷಾಯಗಳನ್ನು ದಯವಾಲಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ *ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಭಾಗವಂತೂ ತುಂಬಾ ಆಕಣಕವಾಗಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಕಂಭದಲ್ಲಿ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಆನೆಗಳೂ ಸಿಂಹಗಳೂ ವೀರರೂ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದ್ದು ಈ ಮಂಟಪವು ಗಡಿನೇ ಶತಮಾನದ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯ ಸ್ಥಿರತ್ವವಾಗಿದೆ.

ದ್ವಾರಿ ವಾಶ್ವದ ಕಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗಾದಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಗೋಪುರಗಳೂ, ವಿಮಾನಗಳೂ, ಯೋಗಿಗಳೂ, ಭಕ್ತರೂ, ಪಿನಿಧ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಿತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿ ಭರತ ಹನುಮದಾದಿಗಳೊಡನೆ ಬೆಳಗುವ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರ ಮಾತ್ರಿಯೂ ಚಿತ್ರಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರವಾದ ನಾಲ್ಕು ಕಂಭದ ಒಂದೊಂದು ಮಂಟಪವಿದೆ. ಮಂಟಪೋತ್ತವಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಕಳೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಸನ್ನಿಹಿತ ಇದು. ದ್ವಾರಿ ವಾಶ್ವದ ಕಂಭಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಿಲ್ಪವೆಲ್ಲಾ ಸ್ಕಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪಿಣಿಸ್ವಾನವಾಗಿದೆ.

ಈಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯದ ವಾಯವ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ-ಪದ್ಮಾವತೀ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪವೆಂಬುದು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿದೆ. ತಿರುಪತಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಸ್ವಾಮಿಯು ಪದ್ಮಾವತೀದೇವಿಯನ್ನು ಮಧುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ದೇವರ ಸಮಾರಾಧನೆಯನ್ನು ತನ್ನ ವಾಸಭೂಮಿಯಾದ ಶೈಘ್ರಾದ್ವಿಗೆ ಸೇರಿದಂತೆಯೇ ಇರುವ ಗರುಡಾಚಲದ ಈ ಅಹೋಬಿಲ ಪ್ರೇತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೃಂಹಂಹನ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಮಧುವೆಯಾದುದಾಗಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆ ದೇವರ ಸಮಾರಾಧನೆ ನಡೆದ ಕುರುಹಾಗಿ ಈ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಸ್ವಾಮಿ ವಿಗ್ರಹವು ಈಗಲೂ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದೆ.

* ಇದೇ ರೀತಿಯ ಒಂದು ‘ನೂಡು ಕಾಲು ಮಂಟಪವು ಕಾಂಚೀಪುರದ ವರದರಾಜಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಾ ಇದೆ. ಈ ಎರಡು ಮಂಟಪಗಳೂ ಒಬ್ಬನೇ ಶಿಲ್ಪಯಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದುವು. ಕಾಂಚೀಪುರದ ಮಂಟಪದಲ್ಲಾ ಅಹೋಬಿಲದಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಕಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೃಂಹಂಹ ಆದಿವಣ್ಣ ಶಕ್ತಿಕೋಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬಿಂಬಗಳು ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಿಕರ ಕಣಣಗಳನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ.

ಈ ಕಲ್ಯಾಣ ಮುಂಟಪ ಇಲ್ಲ ಕಂಭಗಳಿಂದ ಹೊಡಿ ವಿನ್ಯಾರವಾಗಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವದೇವರು ಇಲ್ಲೇ ಬಿಜಯಮಾಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಯಾಗಶಾಲೆ ಇರುವುದೂ ಇಲ್ಲೇ.

ಮೂಲದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಎಡ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅಮೃತವಲ್ಲಿ ತಾಯಾರಾ ಸನ್ನಿಧಿಯಿದೆ. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಪ್ರಹಳಾದನನ್ನು ಶಿಖರಗಳಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಉರುಳಿಸಿದಾಗ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯೇ ಬಳ್ಳಿಗಳ ದೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಪ್ರಹಳಾದನಿಗೆ ಯಾವ ಅಪಾಯವೂ ಸಂಭವಿಸದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಿದುದರಿಂದ ಆ ತಾಯಿಗೆ ‘ಅಮೃತವಲ್ಲಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಸ್ಥಿರವಾಯಿತು. ಮೂರ್ತಿ ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ.

ಅಮೃತವಲ್ಲಿ ತಾಯಾರಾ ಆಲಯದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ (ಇದೇ ಪ್ರಾಕಾರದ ವಾಯವ್ಯದಲ್ಲಿ) ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಶ್ರೀ ಅರ್ಹೋಬಿಲ ಮತದ ಸ್ಥಾಪಕರೂ ಮೊದಲ ನೇಯ ಆಸ್ಥಾನಪತಿಗಳೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಆದಿವಣ್ಣ ಶರತ್ಕೋಪ ಸಾಘಾರ್ಮಿಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಿದೆ. ಈ ಆಲಯದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈಗ, ಇಂನೇ ಆಸ್ಥಾನಪತಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಭಾವಿ ಇದೆ.

ದೇವಾಲಯದ ಮಹಾಮುಂಟಪದ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತದೇಶಿಕರ್, ನವನೀತಕೃಷ್ಣ, *ತಿರುಮಂಗ್ರೀಂಜಾರ್ಥಾಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಆಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಪ್ರಾಕಾರದ ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಹನಮುಂಟಪ, ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಸನ್ನಿಧಿ, † ಶ್ರೀರಾಮನ ಸನ್ನಿಧಿ ಇವೆ.

ಇವಿಷ್ಟಾ ಮೊದಲನೇಯ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಸನ್ನಿಹಿತಗಳು.

ಎರಡನೇಯ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭನೂ ದೇವಾಲಯದ ಸುತ್ತುಲೂ ಅನೇಕ ಮುಂಟಪಗಳೂ ಥತ್ತಗಳೂ ದೇವಸ್ಥಾನದ ನಾಕರರುಗಳು ವಾಸಿಸುವ ಮನೆಗಳೂ ಇವೆ.

ಹೊರಗಡೆಯ ಮೂರನೇಯ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ, ದೇವಾಲಯದ ಎದುರಿಗೆ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಅಗಲವಾದ “ಸನ್ನಿಧಿ ಬೀದಿ” ಎಂಬ ರಸ್ತೆ ಆ ಪ್ರಾಕಾರದ ಮಹಾಸ್ಥಾರದವರೆಗೆ ಇದೆ. ಈ ಬೀದಿಯ ದೃಷ್ಟಿಕ್ಕೆ ರಮಣೀಯವಾದ ದೊಡ್ಡ ಪುಷ್ಟಿರಿಣಿ ಇದೆ. ಈ

* ಶ್ರೀ ತಿರುಮಂಗ್ರೀಂಜಾರ್ಥಾರವರು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ದರ್ಶನಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿನ ನವನಾರ್ಥಿಯರಿಂದ ಕಾಡಿದ ಈ ಚೆಟ್ಟಿನನ್ನೇ ಒಟ್ಟಾಗಿ ೧೦ ತಮಿಳು ಪಾಶುರಗಳಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಯಃ ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ತಿರುಮಂಗ್ರೀಂಜಾರ್ಥಾರವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ನಿತೇಷಸ್ಥಾನವಿದೆ.

† ಶ್ರೀರಾಮನು ಸೀತೇಯನ್ನು ದುಡುಕುತ್ತಾ ಅಲೆಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಅರ್ಹೋಬಿಲಕ್ಷ್ಮೀಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಾಗಿ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದುವ ಶ್ರೀ ಸೃಸಿಂಹಸ್ಥಾಪಿಯ ದರ್ಶನಮಾಡಿ ಏದು ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದುದಾಗಿಯೂ, ಬಳಿಕ ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದಾಗ ಸೀತೆಯಿಲುವ ಜಾಗ ತಿಳಿದುಬಂದು ಆಲೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಹೊಂದುವುದು ಸುಲಭವಾಯಿತೆಂದೂ ಯರಿವಂಶದಲ್ಲಿ ಶೇಷಧರ್ಮದ ೪೨ ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಶ್ರೀರಾಮಕೃತವಾದ ಈ ಸ್ಥೋತ್ರಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಸೃಸಿಂಹಪಂಚಾಮೃತವನೆಂದು ಹೆಸರು.

ಪುಷ್ಟಿರಣಿಯ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯೂ ಜಿತ್ತ ಕೇಲಸಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಂತಗಳಿವೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಮಂಟಪಗಳೂ ಇವೆ. ಸ್ನಿಧಿ ಬೀದಿಯು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಶೋಭನ್ವಾ ಆ ಮಧ್ಯ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಸ್ನಿಧಿಯೂ ಇವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಘ್ರಣಾ ರೋಹಣಮಂಟಪ, ಉಯ್ಯಾಲೆ ಮಂಟಪ, ಅಲಂಕಾರ ಮಂಟಪ, ಮೃತ್ಯಂಗ್ರಹಣ ಮಂಟಪ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಮಂಟಪಗಳಿವೆ.

ಈ ಪ್ರಾಕಾರದ ಮಹಾದ್ವಾರದ ಮುಂದೆ ಚರಿತ್ರಾರ್ಥವಾದ ಒಂದು ಜಯ ಶ್ರುಂಭವಿದೆ.

ಹೀನೆ ತೊಷ್ಪ್ರವ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಕಾನರೆ ಹಾನಳಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ಗಂಭೀರಲ್ಲಿ ಆಹೋಬಿಲನ್ವಾ ಉವರ ಕ್ಯಾವಶವಾಗಿ ಏಕುವಣಕಾಲ ಉವರ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲೇ ಇತ್ತು. ಆಗ ಶ್ರೀವಣ್ಣ ಶತಕೋಪ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಶತಕೋಪ ಯತ್ತಿವಡ್ಯರು ಶ್ರೀಆಹೋ ಬಿಲಮುತದ ಗಿನಿಯು ಆಷಾಂಕಾನನ್ನು ಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನ್ವಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಸ್ವಷ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದುದರ ಪ್ರಕಾರ, ಅವರು ಆಗ ವೆನುಕೊಂಡೆ ಯಲ್ಲಿ ಅರಸಾಗಿದ್ದ ರಂಗರಾಯರಲ್ಲಿಗೆ ದಯವಾಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಷ್ಟಿವ್ಯತ್ತಾಂತ ವನ್ನು ತಮಿಸಿ, ಸ್ವಷ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಸ್ವಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯು ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ಆ ಅರಸಿನ ಬಳಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ‘ತಿರುಮಲೀರಾಜು’, ‘ವೆಂಕಟರಾಜು’ ಎಂಬಿಬ್ಬರನ್ನು ತಕ್ಕ ಸ್ವೇಂಬ್ರದೊಡನೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ, ಅವರು ತುರುಕರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಶ್ರೀ ಆಹೋಬಿಲ ವನ್ನು ತಮಗೆ ಸ್ವಾಧೀನವಡಿಸಿಕೊಡುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದರು. ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳ ತೇಜೋ ಮಯವಾದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡಮೇಲೆ ರಾಜನಿಗೆ ತಾನೇ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನ್ಯಾಸಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆಯೇ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ರಾಣಿ ಮಾಡಲಾಗಿ ಆದೇ ರೀತಿ ತನ್ನ ವಿಶಿಷ್ಟಸ್ವೇಂಬರನೆ ತಿರುಮಲೀರಾಜು ಮತ್ತು ವೆಂಕಟರಾಜು-ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟುನು. ಅವರು ತುರುಕರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ಶ್ರೀ ಆಹೋಬಿಲಕ್ಕೇತ ವನ್ನು ವಶವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಗಂಭೀರಲ್ಲಾದ ಈ ವಿಜಯದ ಜಾಳಾಪಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಹಾದ್ವಾರದ ಮುಂದೆ ಈ ಜಯಸ್ತುಂಭವನ್ನು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದುದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತೆ.

ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಫ್ಲಾಂಗ್ ದೂರದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚೀಮ್‌ರ ಬಾವಿಯೆಂಬ ಒಂದು ನಡೆಬಾವಿಯೂ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ‘ಅಳ್ವಾರ್ ಕೋನೇರಿ’ ‘ಅಳ್ವಾರ್ ತೀರ್ಥ’ ಎಂಬ ಸರೋವರನ್ವೂ ಇವೆ. ಇದರ ಬಳಿ ನಮಾಳ್ವಾರ್ ಸ್ನಿಧಿ ಇದೆ.

—: ಮಂಗಳತ್ಮಾಂಕ :—

ಜಗಜ್ಞನಾದಿ-ಲೀಲಾಯ ಜಗದಾನಂದ-ಹೇತವೇ |

ಜಗಜ್ಞಕೃನಿವಾಸಾಯ ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಾಯ ಮಂಗಳಮಾ ||

ಭಾಗ್ವನ ನರಸಿಂಹ

ಪ್ರಕಾಳದವರದ ನರಸಿಂಹ ದೇವಾಲಯದಿಂದ ಈಶಾನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದೂವರೆ ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗ್ವನ ನರಸಿಂಹ ಕೈತ್ತುವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಭಾಗ್ವನತೀರ್ಥ ವೆಂಬ ತಿಳಿನೀರಿನ ಕೊಳಪೂ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಭಾಗ್ವನ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾನಿ ದೇವಾಲಯಪೂ ಇದೆ.

ದೇವಾಲಯ ಚಿಕ್ಕದು. ಒಳಗೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಶೋಡಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ನಬಗಳಿಂದ ಬಗೆದು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ಚತುಭುಜಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನರಸಿಂಹಮಾರ್ತಿ ಪುಟ್ಟದಾಗಿ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಳದ ಕ್ಷೇಮಗಿರು ಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಭಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ದಶಾವಶಾರಗಳು ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಸಮಿಂಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಸ್ವಾನಿ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ.

ದೇವಾಲಯದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪದೂರದಲ್ಲಿ ‘ಅಕ್ಷಯತೀರ್ಥ’ವಿದೆ.

ಈ ಕೈತ್ತುದಲ್ಲಿ ಭಾಗ್ವನನು ಈಗಲೂ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದು ‘ಭಾಗ್ವನ ಕೈತ್ತು’ ವೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡಿದೆ. ವಸಿಷ್ಠಾದಿ ಮಹಾಖಿಗಳೂ ಈ ಭಾಗ್ವನ ತೀರ್ಥವನ್ನೇ ಉಪಾಶ್ಯಿಸಿ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದುದಾಗಿ ಕೈತ್ತುಮಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾಗ್ವನಸ್ತುತ್ತ ತಪಕ್ಕರೆತಿ ನಿಶ್ಚಲಂ |

ಇದಂ ತೀರ್ಥಸುಖಾಶ್ರಿತ್ಯ ವಸಿಷ್ಠಾದ್ಯ ಮಹಾಷ್ವರಃ

ಸ್ವಂ ಸ್ವಂ ಪರಮಸುಖಾಷ್ಟಾಃ ಸ್ವಸಿಂಹಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದತಃ ||

—: ಮಂಗಳತ್ವೀಕ :—

ಭಾಗ್ವನಾಖ್ಯ-ತಪಸ್ಸೀಶ-ಭಾವನಾ-ಭಾವಿತಾತ್ಮನೇ|

ಅಕ್ಷಯತೀರ್ಥ-ತೀರ್ಥಾ-ಭಾಗ್ವನಾಯಾಸ್ತು ಮಂಗಳಮಾ ||

ಭತ್ತವಟಿ ನರಸಿಂಹ

ಪ್ರಕಾಳದವರದನ ಸನ್ನಿಧಿಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ಮೈಲಿಯ ದೂರದಲ್ಲಿ ಭತ್ತವಟಿ ನರಸಿಂಹನ ಸನ್ನಿಧಿಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ನರಸಿಂಹ ಮಾರ್ತಿಯ ಸಾಷ್ಟವ ಹೇಳಿತೀರುತ್ತಾನೆ. ಅಷ್ಟು ಸುಂದರ ಮಾರ್ತಿ. ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ, ಒಂದು ಕ್ಷೇಯನ್ನು ಸೊಂಟಿದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವ ಭಂಗಿ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ. ಪಾದದಡಿಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಮವಿದೆ.

ಈ ದೇವರ ಸುತ್ತಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹುತ್ತಿಗಳು ಬೆಳೆದಿರುವುದರಿಂದ ಹಗಲು ವೇಳೆಯಲ್ಲೂ ತುಂಬಾ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ದೇವರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಸನ್ನಿಧಿಯು ‘ಭತ್ತವಟಿ’ ವೃಕ್ಷದ ಫಾಲೆಯಲ್ಲಿ ರುಷುದರಿಂದ ‘ಭತ್ತವಟಿ ನರಸಿಂಹ’ ಎಂದು ಈ ದೇವರನ್ನು ಕರೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ‘ಹಾಹಾ’

‘ಹೂಹೂ’ ಎಂಬಿಬ್ರು ಗಂಧರ್ವರು ಮೇರುಪರ್ವತದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಈ ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯ ಮುಂದೆ ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳಿಂದಲೂ ಗಾನಮಾಡಿ, ಆ ಸ್ವಾಮಿಯಿಂದ ಭೂಲೋಕ ದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಸರ್ವತ್ರೇಷ್ಟ ಗಾಯಕರಾಗುವಂತೆ ಅನುಗೃಹಿತರಾದರೆಂದು ಹೇತು ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

—: ಮಂಗಳ ತ್ವೀಕ :—

ಹಾಹಾ-ಹೂಹೂಖ್ಯ-ಗಂಧರ್ವ-ಸ್ವತ್ತ-ಗೀತ-ಹ್ಯಾತಾತ್ಮನೇ
ಭವಹಂತ್ರ-ತಟ-ಜಫ್ತ್ರವಟಸಿಂಹಾಯ ಮಂಗಳಮ್ರ ||

ಯೋಗಾನಂದ ನರಸಿಂಹ

ಭತ್ರವಟ ನರಸಿಂಹನ ಸಸ್ನೇಧಿಯಿಂದ ಪ್ರವರ್ಚಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಅರ್ಥ ಮೈಲಿ ದೂರ ದಲ್ಲಿ ಯೋಗಾನಂದ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಸ್ನೇಧಿ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಯು ಯೋಗವಟ್ಟಿ ಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಯೂ, ಇನ್ನೇರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಮೊಣಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೂ ದಶನ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಹಿಂದೆ ಯೋಗಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲೇ ಯೋಗಿಸಿದ್ದಿ ಪಡೆದುದಾಗಿಯೂ, ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನೂ ನ್ಯಾಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದ ಮೇಲೆಯೇ ತನ್ನ ಮನಶ್ವಾಂಬುಳ್ಳವನ್ನು ಈ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ನೀಗಿ ಸ್ಥಿರ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾದನೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ. ಪ್ರಕಾಳದಣಿಗೆ ಈ ಸ್ವಾಮಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಯೋಗಾಭಾಷಾ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಯೋಗಾನಂದ ಸ್ವಾಸಿಂಹಕ್ಕೇತ್ರವೆಂದು ಹೇಸರಾಯಿತು. ಇದು ವೇದಾಚಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ.

—: ಮಂಗಳ ತ್ವೀಕ :—

ಚತುರಾನನ-ಚೀತೋಭ್ಯ-ಚಿತ್ರಭಾಸು-ಸ್ವರೂಪಿಣೀ |
ವೇದಾದ್ರಿ-ಗಹ್ವರಸಾಧಾಯ ಯೋಗಾನಂದಾಯ ಮಂಗಳಮ್ರ ||

ಕಾರಂಜ ನರಸಿಂಹ

ಕೆಳಗಿನ ಅಹೋಬಿಲದಿಂದ ಮೇಲಿನ ಅಹೋಬಿಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಳದವರದನ ಸಸ್ನೇಧಿಯಿಂದ ಸುಮಾರು ಇದು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯವಾದ ಉದ್ಯಾನವನದ ಮಧ್ಯೆ, ಭವನಾಶಿನೀ ನದಿತೀರದಲ್ಲಿ ಕಾರಂಜ ನರಸಿಂಹನ ಸಸ್ನೇಧಿಯಿದೆ. ಈಸಸ್ನೇಧಿಯ ಕಾರಂಜ ಪ್ರಕ್ಕದ ಕೆಳಗೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕಾರಂಜ ನರಸಿಂಹ ಎಂದು ಹೇಸರು ಬಂದಿದೆ. ಚಕ್ರ ಮತ್ತು ಶಾಙ್ಕ ಧನುಸ್ಸಿಗಳನ್ನು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅಭಯಹಸ್ತ ತೋರುತ್ತಿರುವ ಈ ಸ್ವಾಸಿಂಹ ಮೂರ್ತಿ ತೇಜೋವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಹಿಂದೆ ಗೋಬಿಲ ಖಣ್ಣಿಗಳು ದೂವಾಸರ ಶಾಪದಿಂದ ತಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರ ಜ್ಞಾನ ವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದು ಕೊಂಡವರಾಗಿ ಈ ಹೇತುಕ್ಕೆ ಬಂದು ‘ಮಂತ್ರರಾಜ’ ಎಂಬ

ನೃಸಿಂಹ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಒಪಿಸುತ್ತಿದ್ದು ನೃಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಸಕಲ
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ಸಾರಾಸಾರ ವಿವೇಕವನ್ನೂ ಪಡೆದುದಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರ
ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಈ ಸನ್ನಿಧಿಯ ಪಕ್ಷದಲ್ಲೀ ಬಹಳ ಗಂಭೀರವಾದ ದ್ವ್ಯಾಮಂಗಳವಿಗ್ರಹದೊಡನೆ
ಆಂಜನೇಯ ಮೂರ್ತಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಮೇಲಿನ ಅಹೋಬಿಲಕ್ಕೆ ಸಮಾಪದಲಿ
ಬಂದು ಸೋಗಸಾದ ಮಂಟಪವಿದೆ. ಶ್ರೀಆದಿವಣಾಶತಕೋಪಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸನ್ಧಾಸಗ್ರಹ
ಇಕ್ಕೂಗಿ ಬಂದಾಗ ಈ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಅಹೋಬಿಲ ನೃಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಸನ್ನಿಧಿ
ಯ ಅರ್ಚಕಾದಿಗಳು ಅವರವರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ದಲಾಗಿದ್ದ ಸ್ವಿಂಹಾಜ್ಞಯ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾಣ
ಕುಂಭಾದಿಮಂರ್ಯಾದೀಗಳೊಡನೆ ಇದಿರುಗೊಂಡು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು
ಬರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಕ್ರಮವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಈಗಲೂ ಶ್ರೀಮತದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮೇಲಿನ
ಅಹೋಬಿಲಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಮಾಡಲು ಹೋಗುವಾಗಲ್ಲಿಲ್ಲ ಈ ಮಂಟಪದಲ್ಲೀ
ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸಕಲ ಮರ್ಯಾದೀಗಳೂ ಒಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಮೇಲಿನ ಅಹೋಬಿಲದ
ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಪೂರ್ಣ ಈ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯನ್ನೂ ಚಂಚು
ಲಪ್ಪಿತಾಯಾರಾರವರನ್ನೂ ಬಿಜಯಮಾಡಿಸಿ ಉತ್ಸವಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.

— ಮಂಗಳ ಶ್ಲೋಕ —:

ಗೋ-ಭೂ-ಹಿರಣ್ಯ-ನಿತ್ಯಣ್ಯ-ಗೋಭಿಲ-ಜ್ಞಾನದಾರ್ಯನೇ |
ಪ್ರಭಂಜನ-ಶುನಾಸೀರ-ಕಾರಂಜಾಯಾಸ್ತು ಮಂಗಳಂ ||

ಅಹೋಬಿಲ ನರಸಿಂಹ

ಗರುಡಾದಿಗುಹಾಗೇಹೇ ಗಜಕುಂಡಸರಸ್ತೇ ಟೀ |

ಹಿರಣ್ಯಸ್ಥಾಣಹಂಕಾರ-ಹಾರಿ-ಸಿಂಹಾಯ ಮಂಗಳಂ ||

ಎಂದು ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಸನ್ನಿಧಿ
ಯಿರುವ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಮೇಲಿನ ಅಹೋಬಿಲವೆನ್ನು ತಾಂತ್ರಿ. ದೇವಸ್ಥಾನ ರಮಣೀಯವಾದ
ಸನ್ನಿಹಿತದಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರಾಕಾರದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲೀ ಭವನಾಶಿಸಿನದಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ, ಇಲ್ಲಿನ
ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಜಲಪಾತದ ಕುಂಡಕ್ಕೆ ‘ಗಜಕುಂಡ’ ‘ಗಜತೀರ್ಥ’ ವೆಂದು ಹೆಸರು.
ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಂಟಪಗಳಿವೆ.

ಗರುಡಾಚಲದ ಒಂದು ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯ ಸ್ವಯಂವೃತ್ತ
ಮೂರ್ತಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದರೂ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಭಯ. ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ,
ಇಹಿಕವಾದ ಸಕಲವನ್ನೂ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಮರೆತು ಪರಮಪದಾನುಭವವುಂಟಾಗುವಂತೆ
ಮಾಡುವ ಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳದ್ದು. ಆ ಗುಹೆಯೋ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. ಗುಹೆಯೊಳಗೆ
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಬಳಗಡೆಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅಗಲವಾದ ಭಂಡೆಯಿದೆ. ಅದರ
ಮೇಲೆ ಹಿಂಬದಿಗೆ ಗುಹೆಯ ಎಡಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯ ಮೂರ್ತಿ ಭಂಡೆ

ಯಿಂದಲೇ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಉಷ್ಣವಿನಿ ಎದ್ದು ಬಂದಿರುವುದು ಚೆನ್ನೈಗಿ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಈಕಾರಣ ದಿಂದ ಈ ಸ್ವಾಮಿಯು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಸಂಶಯವೇ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗುಹೆಯ ಮುಂದೆ ಅರ್ಥವಂಟಪವೂ, ಸುತ್ತಲೂ ದೇವಾಲಯದ ವ್ರಾಂಗಣವೂ, ಗೋಪುರಾದಿಗಳೂ ಇವೆ.

ಈ ಗುಹಾ-ಸ್ವಾಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಗೇ ಅಹೋಬಿಲ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು. ನವನಾರಸಿಂಹರಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಪ್ರಧಾನ. ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈದ್ವಿಭುಜನರಸಿಂಹನ ಮೂರ್ತಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಉತ್ಸವಮಾರ್ತಿ * ದಶಭುಜಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜಪ್ಪಲಾ ಸ್ವಾಸಿಂಹರೂಪಿ. ಪಾದಗಳ ಬಳಿ ಪ್ರಕಾಶದನ್ಮೂಲಕ ಕ್ಯಾಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಸ್ವಾಮಿಯು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಗಳಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕೈಯಿಂದ ಆತನ ತಲೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತೊಂದರಿಂದ. ಆತನ ತೊಡೆಗಳನ್ನೂ ಇದುಮಿ ಹಿಡಿದೂ, ಮೂರು ನಾಲ್ಕುನೇ ಕೈಗಳಿಂದ ಆತನ ಕರುಳನ್ನು ಬಗೆಯುತ್ತಲೂ, ಏದು ಆರನೇ ಕೈಗಳಿಂದ ಆತನ ರಕ್ತಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಲೂ, ಏಳನೆಯ ಎಂಟನೆಯ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ-ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಯೂ ಮತ್ತು ಒಂಬತ್ತು ಹತ್ತನೆಯ ಕೈಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಿಯನ್ನೂ ಗಡೆಯನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೂ ಅದ್ವೃತ ರೂಪಿಯಾಗಿ ದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ-ಭೂದೇವಿಯರಿದ್ದಾರೆ.

ಇಲ್ಲೀ ಪಾವನ ನರಸಿಂಹ ಕೈತ್ತುದ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯೂ, ಆಳ್ವಾರುಗಳೂ, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರೂ, ಶ್ರೀನಿಗಮಾನ್ತ ದೇಶಿಕರೂ, ಆದಿವಣ ಶತಕೋವ ಯತೀಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ. ಷವ್ಯಪರಾಂಕುಶಸ್ವಾಮಿಗಳೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಗುಹೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಸಣ್ಣಗುಹೆಯಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಸಂಹಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಾಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನೂ, ಆ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮ, ಮತ್ತು ಲಿಂಗರೂಪಿಯಾದ ರುದ್ರನನ್ನೂ ದರ್ಶನಮಾಡಬಹುದು. ಅವರ ಸಮಾಪದಲ್ಲೇ ಪಾರ್ವತಿಯು ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದಕೆಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವುದೂ, ಶಿವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿಯು ಇದನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದೂ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಅಹೋಬಿಲ ಸ್ವಾಸಿಂಹನ ಗುಹೆಯ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾದ ಚಿಕ್ಕ ಗುಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ‘ಚಂಚುಲಕ್ಷ್ಮಿ’ ತಾಯಾರಾರವರು, ಮುದುವೆಯಾದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಹಷೋದ್ರತ್ನಾನಯನಗಳಿಂದ ಕೋಭಿಸುವ ಸುಂದರ ತರುಣೀಯ ದೂಪದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಾದಿಗಳ ಕಣ್ಣನಗಳಿಗೆ ಆನಂದವುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದ್ದಲ್ಲದೆ, ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯ ಪತ್ನಿ ಇವು

* ಈ ಮೂರ್ತಿ ಜಪ್ಪಲೂ ಸ್ವಾಸಿಂಹ ಕೈತ್ತುದ ಉತ್ಸವ ವಿಗ್ರಹವೆಂದೂ, ಅಹೋಬಿಲ ನರಸಿಂಹನ ಉತ್ಸವ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲನು ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮಿಗಳೊಬ್ಬರು ಬಂತಾಲ ಹಿಂದೆ ವ್ಯಾಪ್ತಾರಕ ಬಿಜಯಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿರುತ್ತಾರೆ, ಈ ಲೇಖಕನು ಈಚೆಗೆ ಅಹೋಬಿಲಕ್ಕ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಅರ್ಥಕರು ತಿಳಿಸಿದರು.

ವನ್ನು ಪಡೆದ ಭಾಗ್ಯವತಿ ನಾನು ಎಂದು ಹೀಮೇಪಡುತ್ತಿರುವಳೋ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿಸುವ ದಿನ್ಯವೂ, ಮನೋರ್ಹಿತವೂ ಆದ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟುಹೊತ್ತು ದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ತ್ವಸ್ತಿಯೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸೃಜಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯ ಗುಹೆಯ ಮುಂಭಾಗದ ಅರ್ಥಮಂಟಪದ ಮಂಡ್ಯ ಭೂಮಿ ಯೋಜಗೆ ಇಳಿದು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಹೆಯಿಂದ ಭವ ನಾಶಿನೀ ನದಿ ಕೆಳಗಡಿಗೆ ಸುರಂಗಮಾರ್ಗವಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲ ಮರದ ಆರನೇ ಆಸ್ತಾನವನ್ನು ಲಂಕರಿಸಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಷಟ್ಪವರಾಂಕುಶಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ಗುಹೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಬಿಟ್ಟರೆಂದೂ ಶಿವ್ಯರು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ದರೂ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರಲೇಯಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಆ ಗುಹೆಯ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಒಂದು ಭಾರಿ ಕಲ್ಲನ್ನು ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಲಾಗಿ. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಗುಹೆಯ ಸನ್ನಿಹಿತವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಾಸೆಬೇಕೆಂದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಹೋಬಿಲಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪುನಃ ಪುನಃ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಇನ್ನೂ ಸಫಲವಾಗಿಲ್ಲ. ಆ ಕಲ್ಲನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತುವುದೇ ಆಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಒಂದೇ ಶಿಲೀಯಾಗಿದ್ದು ಈಗ ಮಂಡ್ಯ ಸೀಳಿಸೋಗಿದೆ. ವರ್ತುಳಾಕಾರವಾದ ಆ ಶಿಲೀಯೇ ತುಂಬಾ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿನೆ.

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಕುಂಭಮಾಸ ಶುಕ್ಲ ಪಂಚಮಿಯಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವವು ಜರುಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ಭಕ್ತುದಿಗಳು ಇಲ್ಲ ಸೇರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಕಾಲದಿಂದ ಅನ್ನ ಸತ್ರಗಳೂ, ಅರವಟ್ಟಿಗೆಗಳೂ ಲೇಖ ವಿಲ್ಲದಮ್ಮ ಎಲ್ಲಿಲೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಆಗ ದಾಸ ಜಾತಿಯವರು ಇಲ್ಲಿ ನಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೇರಿದು ಉರಿಯುವ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೂ, ಮಡಿಲಲ್ಲೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ದೇವರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಸೋಡಿದರೆ, ಅವರ ಭಕ್ತಿಯ ನೈತಿಕ್ಯದಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಸೃಜಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೋ ಅಗ್ನಿಯೂ ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದಾಹಕತ್ವವನ್ನು ತೋರ್ದಿಸಿದಿರುವುದು ಎಂತಹವರಿಗೂ ವಿಸ್ತೃಯವುಂಟು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ‘ಚಂಚು’ ಎಂಬ ಬೇದ ಜಾತಿಯ ಶ್ರೀ ಪುರುಷರು ಜೋಡಿಯಾಗಿ ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಗ್ರಾಮ್ಯ ಗೀತಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ ‘ಸೃಜಿಂಹ-ಚಂಚುಲಕ್ಷ್ಯಿಯರ’ ನಿವಾಹ ವಣಿನೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಆಭಾಷೆಯ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲದವರೂ ಸ್ತಭಿರಾಗಿ ಗಂಟಿಗಟ್ಟಲೇ ಅದನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತ ನಿಂತು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿಜರ್ಹನವಾದ ಈ ಆರಣ್ಯಪ್ರದೇಶವು ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನಭರಿತವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಿಸುವ ಸನ್ನಿಹಿತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ಈ ದಿವ್ಯಸ್ಥಳದ ನೈತಿಕ್ಯ.

ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಗರುಡೋತ್ಸವವಾದಮೇಳೆ ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿವಸ ಕಾಲ ರೂಪಾದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಮೂರು ದಿವಸಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಒಂದು ಸೃಜಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದಾಗಿಯೂ, ಆ ಬೇಕ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಆ ಬಗೆಯ ಸೃಜಿಸದೆದಿರುವ ಕುರುಹುಗಳನ್ನಾಗ್ರಹಿತವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಿಸುವ ಸನ್ನಿಹಿತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ಈ ದಿವ್ಯಸ್ಥಳದ ನೈತಿಕ್ಯ.

ಶ್ರೀರಾಮನು ಸೀತಾವಹಾರವಾದ ಮೇಲೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಯಂತುಕುತ್ತಾ ಕಾಡು
ಗಳ್ಲಿ ಅಲೆಯುವಾಗ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಸಿಂಹಸನವ್ಯಾಪಿಯನ್ನು ಪ್ರಜನ
‘ವಂಚಾಮೃತ’ ವೆಂಬ ನಾಮ ಶಿಲ್ಪಿಕೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದುದಾಗಿ ಶೈವಧರ್ಮದ ಉನ್ನತೀನೇ
ಅಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇಲ್ಲಾ ಗೋಪುರ ಮತ್ತು ಕಂಭಗಳ ಮೇಲೆ ರಾಮಾಯಣದ
ಕೆಷ್ಟಂಧಾಕಾಂಡದಿಂದ ಮುಂದಣ ಕಥೆ ಮಾತ್ರ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಥ.

ತಿರುಮಂಗ್ಲ ಆಳ್ವಿಕಾರವರೂ ಸರಸಾರಸಿಂಹರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ
ದಯವಾಡಿ ಒಟ್ಟು ಚೆಟ್ಟಪನ್ನೇಗಂ ತಮಿಳು ಪಾಶುರಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು, ಖೃಷ್ಣರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗುವಾ
ಗಲ್ಲಾ, ಶ್ರೀಸಿಗಮಾಂತ ದೇಶಿಕರು ಖೃಷ್ಣರ ದೇಶಯಾತ್ರೆ ಹೊಗುವಾಗಲ್ಲಾ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ
ಕ್ಕೆ ದಯವಾಡಿಸಿ ಮಂಗಳಾಶನ ಮಾಡಿದುದಾಗಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ. ಭಕ್ತಿಪಂಥ
ಯಾದ (ಬಂಗಾಳದ) ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪನ್ನೆಡೂ ಗುರುತರಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ದಯವಾಡಿ
ಸಿದ್ಧುದಾಗಿಯೂ ಆಗ ಇಲ್ಲೇ ಅಹೋಬಿಲಮತದ ಆಸಾಫಾಸವನ್ನು ಸರ್ವಾಧಿಕುತ್ತಿದ್ದ
(ಎಳನೆಯ ಪಟ್ಟದ) ಶ್ರೀಶರಕೋಪಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಜಾಳನ, ತೇಜಸ್ಸನ್ನು
ಕಂಡೂ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಾನ ಸರಸಿಂಹಸನವ್ಯಾಪಿಯು ಎಲ್ಲಾ ಮೂರ್ತಿಗಳ ದರ್ಶನವನ್ನು
ಮಾಡಿಯೂ ಭಕ್ತಿ ಪರವಶರಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದುದಾಗಿಯೂ
ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತೆ.

ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹೊರಗೆ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಈಶಾನ್ಯದಕಡೆಗೆ ಮಧಾನಸನ್ನ
ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಆಳ್ವಿರುಗಳು, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು, ದೇಶಿಕರು ಹೊದಲಾದ
ಅಚಾರ್ಯರ ಸ್ಮಿಧಿಗಳಿವೆ. ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ದಪ್ಪಿಣಿದ ಕಡೆ ವಸಂತಮಂಟಪವೂ, ಪೂರ್ವ
ದಿಕ್ಕೆಗೆ ಗೋಪುರ ಬಾಗಿಲೂ ಇವೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಭವಸಾಶಿಸೀನದ
ಹರಿಯುತ್ತದೆ.

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂಗ ಹೇಳಿದೆ.

ಸಾಫಾನಾಮೇವ ಸರ್ಪೀಷಾಂ ಗಜತೀಧರತಟಂ ತುಭಂ ।

ವಿದಾರಯನ್ ರಿಶ್ರಾಂಸ್ತತ್ರ ಸರಸಿಂಹ ಪ್ರಕಾಶತೇ ॥

ಜಕ್ಕಾಸನೇ ಸಮಾಸೀನ ಜಕ್ಕಾದ್ಯಾಯಭಂಗೇವಿತಃ ।

ಸಟ್ಟಾ-ಜಾಳಾ-ಸಮಾಯುಕ್ತಃ ವಿಧಾಜಾಸುರ-ಮಂಡಲಃ ।

ದಂಷ್ಟಾಕರಾಳವದನೋ ಭಯಸ್ಯಾಪಿ ಭಯಂಕರಃ ॥

ಶಿರದಂಘೋಳಿವರುಪೈ ನಯೈ ವಿಲುಳಿತಾಸುರಃ ।

ಫಾಲೇಶ್ವರ-ಸಮುದ್ರ ತಪ್ಪಿನಾ ದಾರುಣಾತ್ಮಿನಾ ॥

ಅಪ್ರಮೇಂಂಡಾಕೃತಾರಃ ಶ್ರೀಲೋಕೇಂ ವಿದಜನ್ಮಿವ ।

ಭಕ್ತಾಸುಕಂಪಯಾ ಸತ್ಯಂ ಭಾವಿತಾಮೃತಮೀಕ್ಷಣಃ ॥

ಅಗ್ರೇ ಬ್ರಾಂಜಲಿವಾಸೀನಂ ಶ್ರಾಂಕಂ ಶ್ರಾಮಾಖಾರಿತಂ ।

ಸ್ತೋಮ್‌+ಅಸುಗೃಢ್‌ನ್‌ ಸದ್ಗೃಹಿತಂ ಸಮಧಾನೇನ ಯಷಿತತಃ ॥
ಇದಂ ತು ಪ್ರಥಮಂ ಸ್ಥಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಭಿರಾಸಿತಂ ॥

—: ಮಂಗಳ ಶೋಽಕ :—

ಶ್ರೀಶತಾರಿಯತೀರ್ಥಾದ್ವಾದಿ-ಯೋಗಿ-ಹೃತ್ಯಢ್-ಭಾನವೇ ।
ಸರ್ವತ್ರ ಪರಿಪೂರ್ಣಾಯ+ಅಹೋಬಿಲೇಶಾಯ ಮಂಗಳಂ ॥

⑥ ಅದಿವಣ್ಣ ಶತಕೋಽಪ ಮಹಾದೇಶಿಕರವರ

ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಮಂಟಪ

ಅಹೋಬಿಲ ಸ್ವಸಿಂಹಸ್ವಮಿ ದೇವಾಲಯದಿಂದ ಭವನಾಶಿಸೀನದೀತೀರದಲ್ಲಿ
ನದೀಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಘಲಾರಂಗು
ದೂರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಮಂಟಪ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಂಟ
ವಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಹ ಕಂಭಗಳಿವೆ. ಆಯಾಕಾರದ ಈ ಮಂಟಪವು ಸುಮಾರು ಅಂ ಅಡಿ
ಅಗಲವಾಗಿಯೂ ೩೦೦ ಅಡಿ ಉದ್ದ್ವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹಾತ್ರು ಗೋಡೆ
ಇದ್ದು ಉಳಿದ ಮೂರು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಾ ಮಂಟಪ ತೆರೆದಿದೆ. ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಿನ ಸನ್ನಿ
ಹೇಶ ಏಕಾಂತವಾಗಿಯೂ ರಮಣೀಯವಾಗಿಯೂ ಇದುವುದರಿಂದ ಗ್ರಂಥಕಾಲಕ್ಷೇಪಾ
ದಿಗಳಿಗೂ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೂ ತುಂಬ ಆನುಕೂಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಆಹೋ
ಬಿಲಮತದ ಸ್ಥಾಪಕರೂ ಪ್ರಥಮ ಆನಾಧನಪತಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಆದಿವಣ್ಣ ಶತಕೋಽಪ
ಮಹಾದೇಶಿಕರವರು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಸೂರಾರು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ದಿನಂಪ್ರತಿ
ಗ್ರಂಥಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ೫೦೦
ಜನಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಾಲ್ಯಾಲದಪ್ಪ ಮಂದಿ ಶಿಷ್ಯರ ಗೋಷ್ಠೀಯು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸ್ವಮಿಗಳಿಗೆ
ದೀರ್ಘದಂಡ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಅವರಿಂದ ಗ್ರಂಥಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾ
ದಪ್ಪ ವೈಶಾಲ್ಯವಿದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದ ಇಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಗೋಷ್ಠೀ
ಗಳು ಈಚೆಗೆ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವಾಗಿರುವುದೂ, ವೈದಿಕ ವಿಧೀಯು, ಆದರಲ್ಲಾ ವೇದಾಂತ
ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸವು ಇಪ್ಪ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಗೆ ಇಳಿದಿರುವುದೂ ತುಂಬಾ ಶೋಚನೀಯ.

ಈ ಮಂಟಪವು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲು ಕಂಭಗಳಿಂದಲೂ ಚಪ್ಪಡಿಗಳಿಂದಲೂ
ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ಕಲ್ಲುಗಳೊಂದೂ ಅಹೋಬಿಲಕ್ಷೇತ್ರದ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕು
ವಂತಹವುಗಳಲ್ಲ. ಆ ಜಾತಿಯ ಕಲ್ಲು ಆ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೇ ಸೇರಿದ್ದಲ್ಲ. ಬಹುಡೂರದಿಂದ
ತಂದು ಜೋಡಿಸಿರಬೇಕೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಅಹೋಬಿಲದ ದೇವಾಲಯ, ಅಲ್ಲಿನ
ಮಂಟಪಗಳು, ಇನ್ನೂ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಲೋಲ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವಿಂದನ ದೇವಸ್ಥಾನ
ಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಅತಿಮಾನುಷ ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತುವುದಕ್ಕೂ ತಿರುಗಾಡುವುದಕ್ಕೂ ದುರ್ಗಮವಾದ ಈ ಗುಡ್ಡಗಾಡು
ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅದ್ಭುತವಾದ ಮಂಟಪಾದಿಗಳು ಎಂತಹವರಿಗೂ ನಿಸ್ಯಂಯ
ವುಂಟುಮಾಡದೆ ಇರವು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕಾಲಕ್ಕೇವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಶ್ವಣಕಾಲ ಮಾತ್ರವೇ ಕಾಳಿತು
ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಎಂತಹ ಪಾಮರಿಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸರ್ವಶಕ್ತಿ
ತೀಯ ಅರಿವುಂಟಾಗಿ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಮನೋಧರ್ಮ ಉದಯಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಆ
ಮಂಟಪದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

— : ಮಂಗಳ ಶೋಕ : —

ಭಾಷ್ಯಕಾರಃ ಪುನಭೂರ್ವಮಾ ಭಾಷ್ಯಪ್ರವಚನಾದರಾತಾ |
ಯದ್ವಾವೇಣಾಗತಸ್ತಸ್ಯ ಶತಕೋಪಾಯ ಮಂಗಳಮಾ ||

ವರಾಹ ನರಸಿಂಹ

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕಾಲಕ್ಕೇವ ಮಂಟಪದಿಂದ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಫಲಾಂಗಗು
ದೂರದಲ್ಲಿ ವರಾಹ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಸನ್ನಿಧಿಯಾದಿ. ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಗುಡ್ಡಗಳ
ಮೇಲೆ ಹಾದು ಹತ್ತಿ ಹೊಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ದೇವರ ಮೂರ್ತಿ
ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಕೋರೆಹಲ್ಲಿಗಳಿಂದ ಹಿರಣ್ಯಕ್ಷನ ಸಂಹಾರವಾಡಿ, ಭಯಕಂಷಿತ
ಖಾದ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಲಾಲನೆ ಸೂಡುತ್ತಿರುವ ವರಾಹ
ರೂಪಿಯಾದ ಮಧುಸೂದನನ ಚಿಕ್ಕ ಮೂರ್ತಿಯು ಆಜ್ಞಾರ್ಥಿಕರವಾಗಿದೆ. ಹಕ್ಕಿದಲ್ಲೀ
ಲಷ್ಟೇ ಸ್ನಾನಹಸ್ವಾಮಿಯ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಗುಹೆಯ ಎದುರಿಗೆ ‘ವರಾಹಕುಂಡ’ ಎಂಬ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥವಿದೆ. ಈಲ್ಲಿ ಎಂತಹ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬತ್ತಿಹೊಗದಂತಹ ಬುಗ್ಗೆಯಿಂದ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ವೇದಾಚಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಭವನಾಶಿನೀ
ನದಿಯು ಗುಪ್ತಗಾಮಿನಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ವರಾಹ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಸನ್ನಿ
ಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ವಾರಕಾಲ ಮಂತ್ರಜಪನಾಡಿದರೂ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗು
ವುದೆಂಬುದು ಪುರಾಣಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

— : ಮಂಗಳ ಶೋಕ : —

ವರಾಹಕುಂಡೇ ಮೇದಿಸ್ಯ ವಾರಾಹಾರ್ಥ ಪ್ರದಾಯಿನೇ |
ದಂತಲಗ್ನಿ -ಹಿರಣ್ಯಕ್ಷ-ದಂಪ್ತಸಿಂಹಾಯ ಮಂಗಳಮಾ ||

ಮಾತೋಲ ನರಸಿಂಹ

ವರಾಹ-ನರಸಿಂಹ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಭವನಾಶಿನೀ ತೀರಕ್ಕೆ ಒಂದು, ಅಲ್ಲಿಂದ
ಸುಮಾರು ಒಂದು ಮೈಲಿ ದೂರ ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ, ವನಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೊದರೆ
ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ನದಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ, ಇದಕ್ಕೆ ‘ಕನಕಾ’ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಸುತ್ತ
ಮುತ್ತಿನ ಸನ್ನಿವೇಶ ರಮಣೀಯವಾಗಿದೆ. ವೇದಾಚಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೇ
ಮಾತೋಲ ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಾಗಿರುವುದು. ಚಂಚಲಪ್ರಸ್ತುತೀಯೋಡನೆ ನರ

ಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತ ವನವಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದಾಗಿಯೂ, ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೀ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ವ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಯು ಕಲ್ಪಿಸಿದುದಾಗಿಯೂ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಜೈತ್ರೇತ್ಯೈ ಲಕ್ಷ್ಮಿಜೈತ್ರೇತ್ಯೇವಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಬಂದಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಹಿಂದೆ ಸಂದನವನವೇ ಇಲ್ಲಿ ಸೇಲೆಸಿತ್ತೆಂದೂ, ಈ ಜೈತ್ರೇತ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಜಲ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ನಿಂಹ ಮಂತ್ರ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಹೋನು ಮಾಡಿ, ಹೋಮ ಶೇಷವನ್ನೇ ಭುಜಿಸುತ್ತಾ ಆರು ತಿಂಗಳು ಮಂತ್ರಜಪ ಮಾಡುವಂತಹವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಅಪ್ಯಾಶರ್ವಾಪ ಸಿಸ್ಟಂಶಯವಾಗಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದೂ ಪುರಾಣಗಳು ಸಾರುತ್ತವೆ.

ವೇದಾದ್ವೇಃ ಶಿಖರೇ ರಮ್ಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ಜೈತ್ರೇತ್ಯಮುದಾಹ್ಯತಂ ।

ತತ್ತ್ವಸ್ತೇ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುಃ ಉಕ್ತವ್ಯಾಃ ಸದ ಸ್ನಿಂಹತ್ತಂ ॥

ಅ-ಕಾಮಾ ಯೇ ನರಾ ಲೋಕೇ ಸಂಪದಂ ವಾ ಸುರೇಶತಾಂ ।

ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ನಿಂಹ-ಮಂತ್ರಂ ತು ಆಷ್ಟಾಕ್ಷರ-ಸಮನ್ವಯತಂ ॥

ಜಪಂತೋ ಮಾಸಷಿಷ್ಟಂ ತು ಜವಿಷಾಂಸ್ನಾಮುಪಾಶ್ರಿತಾಃ ।

ತೇ ಷಾರ್ವವಂತಿ ವಿಷುತಾಂ ಶ್ರೀಯಂ ವಾ ಯದಭೀಷಿತಂ ॥

ಮಾಲೋಳ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯವು ವೇದಾದ್ವಿಯ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಸ್ಪುಲಿ ಮಟ್ಟಸವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಗರುಡಕಂಭವಿದೆ. ಆದ ರಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಿಂಹನ ವಾದುಕೆಗಳನ್ನಿಂಬ್ಯಾಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ವಾರ್ಷಿಕ ಪರಸ್ನೇ ಶ್ವರರ ಮೂರ್ತಿಗಳಿವೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದುಗಡೆಯ ಮಂಟಪ ಜೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ರುವ ದ್ವಾರಪಾಲಕರ ಆಚಾನುಬಾಹುವೂ ಗಂಭೀರವೂ ಆದ ಮೂರ್ತಿಗಳು ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೂ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿಯೂ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗಭಂಗ್ರಿ, ಅರ್ಧಮಂಟಪ, ಮಣಿಮಂಟಪಗಳಿಲ್ಲಾ ಇವೆ.

ಒಳಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ನಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಮೂರ್ತಿ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ತೊಡೆಯವೇಲೆ ಕೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಎಡತೋಳಿಸಿಂದ ಆಲಿಂಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವುದಲ್ಲಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಬಲತೋಳಿಸಿಂದ ಅಲಿಂಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವುದು ಈ ಮೂರ್ತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಸ್ವಾಮಿಯು ತನ್ನ ಎಡಗಳಿನಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮುಖಕುಮಲವನ್ನೂ ಬಲಗಳಿನಿಂದ ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವ ಭಕ್ತರನ್ನೂ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ತನ್ನ ಬಲಗಳಿನಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಮುಖವನ್ನೂ ಎಡಗಳಿನಿಂದ ಪ್ರಣತರಾದ ಭಕ್ತರನ್ನೂ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದು, ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ-ನರಸಿಂಹರಿಬ್ರಹ್ಮರೂ ಭಕ್ತರನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಇಲ್ಲಿ ದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ.

‘ಮಾ’ ಅಂದರೆ ‘ಲಕ್ಷ್ಮೀ’ ಎಂದರ್ಥ. ಆದ್ದರಿಂದ ‘ಮಾಲೋಳ’ ಎಂದರೂ ‘ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ಲೋಳ’ ಎಂದರೂ ಒಂದೇ. ಮೇಲಿನ ವರ್ಣನೆಯಿಂದಲೇ ಈ ಸ್ವಾಮಿಗೆ

‘ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ಲೋಲ’ ‘ಮಾ-ಲೋಲ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಸ್ವಪ್ನ ಪಡುತ್ತೆ. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಚಂಚಲಕ್ಷ್ಮೀಯೊಡನೆ ಸ್ವಾಮಿಯು ಲೋಲಾಪ್ರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಡೆದಿರುವ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಮಾರ್ತಿಗೆ, ಆ ಗುರುತಾಗಿ, ‘ಲಕ್ಷ್ಮೀಲೋಲ’ ‘ಮಾಲೋಲ’ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿರುವುದು ಉಚಿತ ವಾಗಿಯೂ ಇದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಉತ್ಸವ ವಿಗ್ರಹವೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಮಾ-ಲೋಲ ಲಕ್ಷ್ಮೀನ್ಸಿಂಹ ಮಾರ್ತಿ. ಶ್ರೀಆದಿವಣ ಶತಕೋಪ ಯತ್ತಿಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕಸ್ವಾಮಿಗಳು ನ್ಯಾಸಿಂಹನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅಹೋಬಿಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಧಿಯತ್ತಿರೂಪಿಯಾದ ಅಹೋಬಿಲ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಯಿಂದಲೇ ಸನ್ಯಾಸಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದ ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಮೇಲೆ, ವಿಶ್ವಾಪ್ಯಾತ ಪ್ರಚಾರಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ಭಕ್ತಜನರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಷಾಗಿಯೂ ತನ್ನನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೂ, ಮನೆ ಮನೆಗೂ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಸದಾ ಸಂಚಾರ ದಲ್ಲೀ ಇದ್ದು ಸರ್ವರನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ಮಾಲೋಲ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯೇ ಪುನಃ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಲಾಗಿ, ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ಉತ್ಸವ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಮೂಲವರ ಮುಂಭಾಗದ ಉತ್ಸವ ವಿಗ್ರಹದ ಪೀಠ ಬರಿದಾಗಿದೆ. ಈ ಉತ್ಸವ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಶ್ರೀಆಹೋಬಿಲ ಮತದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಒಬ್ಬಾಬ್ಬರೂ ಶ್ರೀಕಾಲವೂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರು, ಮೂದಲನೇಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಆಗಿದ್ದ ನ್ಯಾಸಿಂಹಾಜ್ಞೆಯನ್ನೇ ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಇಂದಿಗೂ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರು ಈ ಮಾಲೋಲ ನನ್ನೇ ಗ್ರಾಮ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಾ ಮನೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಾ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿಲೂ, ಶಿವ್ಯರಿಗೆ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿಲೂ, ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರಿಂದ ಶರಣಾಗತಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿಲೂ ಇರುವುದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಉತ್ಸವಮಾರ್ತಿಯ ವೈಭವವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು ಅನುಭವಿಸಬೇಕೇ ವಿನಾ ಬರವಣಿಗೆ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಶಿವ್ಯರ ಮನೆಗೇ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವವು ಸಾಲಭ್ಯವುಳ್ಳ ಈ ಮಾಲೋಲ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯು ವಿಶೇಷ ವರಪ್ರಸಾದಿ ಎಂಬುದು ಸುಷ್ಪರ್ಣಿ.

ಶ್ರೀಮತದ ಸ್ವಾಮಿಗಳೊಬ್ಬಾಬ್ಬರೂ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ತಮ್ಮ ಸಂಚಾರ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಹೋಬಿಲ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿ ಸನ್ನಿಧಿಗಳಲ್ಲಾ ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ತಿಳಿಸಲು ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಮಾಲೋಲ ನರಸಿಂಹನ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಆ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲವರ ಮುಂದಿನ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ

† ಇಂತಹ ಬಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ⑤ ಮತದ ಇಂನೇ ಆಸ್ಥಾನವನ್ನು ಲಂಕರಿಸಿದ್ದ ⑥ ಶಿವಿನಾಸ ವೇದಾನ್ತ ಯತ್ತಿಂದ್ರ ಮಹಾ ದೇಶಿಕ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ರಚಿಸಿದ ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಶೈಲ್ಕೀಕ ಗಳನ್ನೇ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬಂದೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರವರಣಸೆಯ ಕೌನಸೆಯಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಇಂದಿಗೂ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಮೂಲವರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವ ವಿಗ್ರಹ ವನ್ನೂ ನೀ ದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ಸದವಕಾಶ ಎಷ್ಟೋ ಪರಿಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ದೊರಕುವುದಾ ದ್ವಾರಿಂದ ಭಕ್ತುದಿಗಳು ಆಗ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ಮಾರ್ಚುಂಡ-ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ಕೋನೇರಿ’ ಎಂಬ ಒಂದು ಕೊಳ್ಳಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಚಂಚಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಜತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಧನುಧಾರಿಯಾದ ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಬಹುದು.

—: ತಿಳಿಯನ್ : —

ಯಸ್ಯ+ಅಭವತ್ ಭಕ್ತಜನಾರ್ಥಿಹಂತು�

ಪಿತ್ರೈತ್ಸಮ್ಯ ಅಸ್ಯೇಷ್ಮ+ಅವಿಚಾರ್ಯ ತೋಣಂ |

ಸ್ತಂಭೀ ಅವತಾರಃ+ತಮ್ಯ ಅಸನ್ಯಲಭ್ಯಂ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಷ್ಮಿಂಹಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ||

—: ಮಂಗಳ ಶ್ಲೋಕ : —

ವಾರಿಜಾ-ವಾರಿತಭಯ್ಯಃ ವಾಸೇನತಿಮುಖ್ಯಃ ಸುರ್ಯಃ ||

ಮಹಿತಾಯ ಮಹೋದಾರ-ಮಾತೋಲಾಯ+ಅಸ್ತು ಮಂಗಳಮ್ಯ ||

ಪ್ರಹಾದ ಕುಂಡ

ಮಾತೋಲ ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿ ಸಸ್ಯಾ ಧಿಯಿಂದ ವಾಯವ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆ ಮೂರು ಘಲಾಂಗು ದೂರ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಹೋದರೆ (ಮುಂದೆ ನಿವರಿಸುವ ಉಗ್ರಸ್ತಂಭ ದ ಕೆಳಗಡಿಗೆ) ಒಂದು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಹಾದ ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿ ಸನ್ನಿಧಿಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಹಾದನು ಗುರುಕುಲ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ. ಈ ಗುಹೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಶಿಖರವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ನೀರು ಜಿನುಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಗುಹೆಯ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಕೊಳ್ಳಿದೆ. ಅದರ ಮೇಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಭಂಡಿಯು ಬಗ್ಗೆ ಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಕೊಳ್ಳವೂ ಒಂದು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗುಹೆಯ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಶಿಲಾಶಾಸನವಿದೆ. ಆ ಶಾಸನವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಓದು ವುದಕ್ಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಈಚಿಗೆ ಇ ಮಂಡ ೪೦, ೪೧, ೪೨ ನೇ ಆಸ್ಥಾನ ವೆತಿಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧೯೦೬, ೧೯೦೭, ೧೯೦೮ ರಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಲಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಮಾಡಿದು ಸ್ಥಾವಿಸಿತ. ಅಲ್ಲದೆ ೪೦ ಮತ್ತು ೪೧ ನೇ ಪಟ್ಟದ ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ, ಅವರ ಹಿಂದಿನ ಎಷ್ಟೋ ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ ಅಹೋಬಿಲ ದಲ್ಲೇ ಬಾತುಮಾರ್ಣಿ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಸಿ ದೀಪ್ರಕಾಲ ಅಲ್ಲೇ ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯ ನಿತ್ಯಾರಾ ದಲ್ಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಾವಿಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತುದಿಗಳು ಅಹೋಬಿಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಧನ ತತ್ಪರರಾಗಿದ್ದು, ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಾವಿಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತುದಿಗಳು ಅಹೋಬಿಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ದೇವರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾ ಬಂದಿಲವುದು ಆಯಾ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವಿಶಾಲ ಮನೋ ಭಾವನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಜ್ಞಾಲಾ ನರಸಿಂಹ

ವರಾಹ ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿ ಸನ್ನಿಧಿಯಿಂದ ಈಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮೂರು ಮೈಲಿ ದೂರ ಕಡಿದಾದ ಬೆಟ್ಟಿ ಹತ್ತಿ ಹೋದರೆ ಗರುಡಾಚಲ ವೇದಾಚಲಗಳು ಕೂಡುವ ಮಧ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಚಲಚಾಳಿಯಾ ಮೇರುವೆಂಬ ಶಿಖರವಿದೆ. (ಪು. ಅ ಸೋಽಿ). ಇಲ್ಲೇ ಜ್ಞಾಲಾ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯ ಗುಹೆಯಿರುವುದು. ಅಷ್ಟಭುಜಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಸಂಹಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಯ ರೂಪವು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾ ಪ್ರಹಳಾದನೂ ಸ್ವಾಮಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೀ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸೃಂಖಲೆಯಾರ್ಥಿಯು ದಶನಾಧರವಾಗಿ ಬಂದ ಭಕ್ತರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕೋಟಿಸೂರ್ಯರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿ ಗೋಚರನಾಗುವುದರಿಂದ, ಜ್ಞಾಲಾ ಸೃಂಖಲೆ ನೆಂದೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ, ಗುಹೆಯ ಮೇಲಾಗಿದಂದ ದೇವರ ಮೇಲೆ ನೀರು ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತೆ. ಇದೇ ಭವನಾಶಿನಿನಾದಿಯ ಮೂಲ. ಈ ನದಿಯು ಇಲ್ಲಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಲ್ಪಡೂರಹರಿದು ಬಳಿಕ ಗುಪ್ತಗಾಮಿನಿಯಾಗಿ, ಪುನಃ ವರಾಹಕ್ಕೇತ್ರದ ಬಳಿ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಮುಂದೆ ಪುನಃ ಗುಪ್ತಗಾಮಿನಿಯಾಗಿ, ಅಹೋಬಿಲ ನರಸಿಂಹ ಕ್ಕೇತ್ರದ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಭೃರವತೀರ್ಥದವರಿಗೆ ಹರಿದು ಮರೆಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸನ್ನಿಧಿಯ ಮುಂದುಗಡೆಯೇ ರಕ್ತಕುಂಡವೆಂಬ ಕೆಂಪುನೀರಿನ ಕೊಳ್ಳಿದೆ.

ಇದೇ ಸೃಂಖಾವತಾರ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. (ಪು. ಅ ಸೋಽಿ). ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾಲಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮುಕ್ತ ಕ್ಕೇತ್ರವನ್ನು ತಾರೆ. ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಭೀತಿಗಳು, ಸಿಹಾಚ ಭೂತ ಮೋದಲಾದುವುಗಳ ಚೀಪ್ಪೆಗಳು, ಗ್ರಹಕಂಕೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ಲೇಶಗಳಿಂದ ಪಿಧಿತರಾದವರು ಈ ಕ್ಕೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಎಲ್ಲಾ ಸೀಡಿಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಜ್ಞಾಲಾಖ್ಯ-ಮುಕ್ತಕ್ಕೇತ್ರಂ ತು+ಅವಗ್ರಹ-ಸಿಬರಣಾಂ |

ಅವ್ಯಾಗ್ರಾಸ್ತತ್ರ ತಿಷ್ಣೈ ಮಷಯಃ ಸಂಶಿತವ್ರಾಃ || ಎಂದೂ

ಉದ್ಧದ್ಬಾಸ್ಪತ್ರ-ಸದಸ್ಪ್ರಭಮ್+ಅರ್ಜನಿಭಂ ಸ್ಪ್ರಂಕ್ಷಣ್ಣಿ+ವಿಷಿರಂತಂ |

ವಹ್ನಿನಾ ಅಫಾರ್ಯಾಯ ವಿದ್ಯುತ್ತತಿ-ವಿತತಿ-ಸಣಾ-ಭೀಷಣಾಂ ಭೀಷಣ್ಣಿಕ್ಷಾ ||

ದಿಷ್ಯೈ+ಅದೀಪ್ತದೇಹಂ ನಿಶಿತ-ನಖ-ಲಸದ್-ಬಾಹುದಂಡ್ಯೈ+ಅನೇಕ್ಯಃ |

ಸಂಭಿನ್ನಂ ಭಿನ್ನದ್ವೈತೈಕರತನಮತನುಂ ನಾರಸಿಂಹಂ ಭಜಾಮಃ ||

ಎಂದೂ ಕ್ಕೇತ್ರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ಕೇತ್ರವನ್ನೂ ಈ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನೂ ಕೊಂಡಾಡಲಾಗಿದೆ.

—: ಮಂಗಳ ತ್ವಾಂಕ :—

ಹಿರಣ್ಯಸ್ತಂಭ-ಸಂಭೂತಿ-ಪ್ರಖ್ಯಾತ-ಪರಮಾತ್ಮನೇ |

ಸ್ರಹಳಾದಾರ್ತಿಮುಕ್ತೇ ಜ್ಞಾಲಾ-ನಾರಸಿಂಹಾಯ ಮಂಗಳಮ್ |

ಉಗ್ರಸ್ತಂಭ

ಉಗ್ರಸ್ತಂಭವು ಮೇಲಿನ ಅಹೋಬಿಲದಿಂದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸುಮಾರು ಒ ವ್ಯೇಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ತುಂಬಾ ಕಡಿದಾದ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಶ್ರಮದಿಂದ ಹತ್ತಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಮರದ ನೇರಳು ಕೂಡ ಇಲ್ಲ.

ಈ ಕಂಭವು ಉಕ್ಕಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದು. ಇದು ಈ ಬೆಟ್ಟದ ಕಡಿದಾದ ಶಿಶಿರದ ಮೇಲೆ ಇದೆ. ಈ ಶಿಶಿರವು ಎರಡು ಸೀಳಾಗಿ ಬಿರಿದಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತೇ. ಈ ಶಿಶಿರವೇ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೃಸಿಂಹಾವತಾರವಾದ ಕಂಭವೆಂದೂ ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯು ಇದನ್ನೇ ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಹೋರಕ್ಕೆ ಬಂದುದಾಗಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಇದೆ. ಇಂತಹ ಅವತಾರವಾದ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಎಂಬಂತೆ ಆ ಸೀಳಿಕೊದ ಶಿಶಿರದ ಒಂದು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಉಕ್ಕಿನ ಸ್ತಂಭ ಸಾಧಾರಿತವಾಗಿದೆ.

ಯಾತ್ರಿಕರು ಈ ಶಿಶಿರವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಅಲ್ಲಿ ಈ ಉಕ್ಕಿನ ಸ್ತಂಭವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಣ ವಾಗಿ ಮೂರು ಬಾರಿ ಬಳಸಿ ಬರುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಶಿಶಿರ ಸೀಳಿರುವಕಡೆ ತೀರ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕಂಭವನ್ನು ಬಳಸಿ ಬರುವುದು ತುಂಬಾ ಕೆಡ್ಡ. ಹಾಗೆ ಬಳಸಿ ಬರುವಾಗ ಶಿಶಿರದ ಕೆಳಗಡೆ ನೋಡಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಹಳ ಭಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪುನಃ ಪ್ರದರ್ಶಿಣ ಮಾಡಲು ಧ್ವರ್ಯ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿನ ಆ ಕಮರಿ ಅಷ್ಟು ಕಡಿದಾಗಿಯೂ ಭೀಕರವಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಸ್ತಂಭದ ಒಂದು ಪಾಶ್ಚಾದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೀಗಿದೆ. ಉಳಿದ ಮೂರುಕಡೆ ಸ್ಥಳ ವ್ಯೇಶಾಲ್ಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯವಾಗಲೇ ದೇವತಾಮೂರ್ತಿಯಾಗಲೇ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಪಾವನ ನರಸಿಂಹ

ಮೇಲಿನ ಅಹೋಬಿಲದಿಂದ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕುವರೆ ವ್ಯೇಲಿ ದರ್ಶಿಣಕ್ಕೆ ದುರ್ಗ ಮವಾದ ಕಾಡು ಮೇಡುಗಳ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಪಾವನ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯ ಸ್ನಾಧಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತೇ. ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವ್ಯೇಲಿ ದೂರ ಕಡಿದಾದ ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತಿ ಬೇಕು. ಅಹೋಬಿಲ ಹೇತ್ರದಲ್ಲೇ ಯಾವ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಬರಿ ಕರಡು ಮರಡಾದ ದಾರಿ. ಪಾವನ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಸ್ನಾಧಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಮಾರ್ಗ ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆ. ಕೆಳಗಿನ ಅಹೋಬಿಲದಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಮಾರ್ಗ ಇದೆ. ಆದರೆ ಸುಮಾರು ೩-೪ ವ್ಯೇಲಿ ಹೋಗ ಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಇದು ಅಷ್ಟ ಶ್ರಮವಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮರ ಗಾಡಿ ಮುಂತಾದ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಾ ಹೋಗ ಬಹುದು. ಗರುಡಾಚಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಈ ಸ್ನಾಧಿಯು ‘ಪಾವನ ತೀರ್ಥ’ ವೆಂಬ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪುಣ್ಯ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ದೇವತಾ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೋಡನಿರುವ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯು ಆಶ್ರಿತರಿಗೆ ಅವರಫರ ಅಭಿಷ್ಪವೆಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಿ ಸುವಂತೆ ವರಪ್ರಸಾದ ನೀಡುವ ದೇವರೆಂದು

ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ಘೃಜಕ್ತಂಭವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಈ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಾ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತೆಂಬುದು ಸ್ವಷ್ಟಪಡುತ್ತೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹರಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಾನ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹರಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ರುದ್ರವರದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನು ಈ ಸನ್ನಿಧಿಯ ಮುಂದುಗಡೆ ಒಂದು ಶಿವಾಲಯವಿದೆ. ರುದ್ರವರದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನು ಸೃಂಹಸ್ವಾಮಿಯಿಂದ ವರ ಪಡೆದ ಮೇಲೆ (ಪು.ಉ ನೋಡಿ) ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪಾವನತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನಮಾಡಿ ಈ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದುದಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ.

ಗರುಡಾಚ್ರೀಃ ದಾಕ್ಷಿಣತಃ ಪಾವನಂ ನಾಮ ತೀರ್ಥಕಂ।

ತತ್ತ್ವಸ್ತೇ ಭಗವಾನ ವಿಷ್ಣುಃ ಸೃಂಹಸ್ವಿ ಸ್ವರೂಪಧೂತಃ ॥

ಸಂಶ್ರಿತಾನಾಂ ತು ಜಂತಾನಾಮ್ ಅಭೀಷ್ಪತ್ರಃ ಪ್ರದಾಯಕಃ ॥

ಎಂದು ಈ ಸ್ವಾಮಿಯ ವರಪ್ರಸಾದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಳಪುರಾಣವು ಸಾರುತ್ತಿದೆ.

—: ಮಂಗಳ ಶೋಽಕ :—

ಭಾರದವ್ಯಾಜ-ಮಹಾಯೋಗಿ-ಮಹಾ ಪಾತಕ-ಹಾರಿಣೀ ।

ತಾಪನೀಯ- ರಹಸ್ಯಾರ್ಥ- ಪಾವನಾಯಾಸ್ತು ಮಂಗಳವ್ ॥

ಈ ಅಹೋಬಿಲ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಹಾದವರದ ಮತ್ತು ಅಹೋಬಿಲನರಸಿಂಹರ ಸನ್ನಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಆಗಮರೀತ್ಯಾ ನಿತ್ಯವೂ ಪೂಜಾದಿಗಳೂ, ಉತ್ಸವ ಗಳೂ, ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವವೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಉಳಿದ ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿ ಸನ್ನಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೇ ನಿತ್ಯವೂ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಾಗಿ ಇತಿಹ್ಯವಿದೆ.

ಸನ್ನಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೇ ನಿತ್ಯವೂ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಾಗಿ ಇತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಇಂತಹ ವೈಭವಯುತವಾದ ಅಹೋಬಿಲ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನೂ ರಮಣೀಯತೆಯನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟಃ ಅನುಭವಿಸಿ ಆನಂದಿಸಬೇಕು.

ಈ ಪವಿತ್ರತಮವಾದ ಅಹೋಬಿಲ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈಗೆ ಇಂದ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸೃಂಹಸ್ವಾಮಿಯ ಆಜ್ಞಾಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರೀಮದಹೋ ಚಿಲ ಮರದ ವಿಹಂಗಮ ವೀಕ್ಷಣವನ್ನು ಈ ಲೇಖನದ ಮುಂದಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಮಾತಾ ಸೃಂಹಕ್ಷೇತ್ರ ಪಿತಾ ಸೃಂಹಕ್ಷೇತ್ರ ಭಾರತಾ ಸೃಂಹಕ್ಷೇತ್ರ ಸಖಾ ಸೃಂಹಕ್ಷೇತ್ರ ।

ವಿದ್ಯಾ ಸೃಂಹಕ್ಷೇತ್ರ ದ್ವಿನಿಷಾಂ ಸೃಂಹಕ್ಷೇತ್ರ ಸ್ವಾಮಿ ಸೃಂಹಕ್ಷೇತ್ರ ಸಕಲಂ ಸೃಂಹಕ್ಷೇತ್ರ ॥

ಇತೋ ಸೃಂಹಕ್ಷೇತ್ರ ಪರತೋ ಸೃಂಹಕ್ಷೇತ್ರ ಯತೋ ಯತೋ ಯಾತಿ ತತೋ ಸೃಂಹಕ್ಷೇತ್ರ ।

ಸೃಂಹದೇವಾತಾ ಅಧಿಕಂ ನ ಚಿಂಬಿತಾ ತಸ್ಮಾತ್ ಸೃಂಹಕ್ಷೇತ್ರ ಶರಣಂ ಪ್ರವರ್ದ್ಯೇ ॥

ಪವಿತ್ರಾಳಾಂ ಪವಿತ್ರಾಯ ಪ್ರಾಪಕಾಯ ಫಲಾತ್ಮನೇ ।

ಭದ್ರಾಳಾಮಃಿ ಭದ್ರಾಯ ಶ್ರೀ ಸೃಂಹಾಯ ಮಂಗಳವ್ ॥

ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲ ಮತ

ಾಂಜ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ

— ಹಿನ್ನಲೆ —

ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಮತವು ಯಾವಾಗ ಯಾರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೆಂದು, ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಮತದ ಎಲ್ಲ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥರೂ ಶ್ರೀಮಂತ್ರಾ ರಾಯಣ ನನ್ನೇ ಪರಮಾಚಾರ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲೆಯುಗ ಹುಟ್ಟಿದ ಇಂಜಿನೀಯರು ದಲ್ಲಿ ನಮಾಳ್ಯಾರ್ಥಿ ರವರು ಅವತರಿಸಿದರೆಂದೂ, ಅವರು ಈ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಮತವನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ, (ಭಕ್ತಿ) ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಾಗಿವನ್ನು ಹರಡಿ, ಪ್ರಪನ್-ಜನ-ಕೂಟಸ್ಥರೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡಿದರೆಂದೂ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಗುರು ಪರಂಪರೆಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಸ್ವಾಮಿಷಾಂಕ ಪ್ರಾರ್ಪಣಕಾರಿಗಳಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನರು; ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಈಚಿನವರು. ಈ ಪ್ರೇಕ್ಷಿತಿ ತಿರುಮಂಗ್ರೀ ಆಳ್ವಿಕಾರವರೇ ಕೊನೆಯವರು. ಇವರು ಕಲಿಯುಗ ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಇಂಬಿನ್ ವರ್ಷ (ಕ್ರಿ.ಪ್ರಾ. ೫೫೫) ಅವತರಿಸಿದರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಆಳ್ವಿಕಾರಗಳ ಭಕ್ತಿರಸ ಪ್ರಧಾನವಾದ (ತಿರುವಾಯ್ ವೋಲಿ) ದಿವ್ಯ ಸೂಕ್ತಗಳು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇವೆ.

ಆಳ್ವಿಕಾರಗಳಿಂದಿಂದಿಗೆ ಅನೇಕ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿ ಪ್ರಚಾರ ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ನಾಥಮುನಿಗಳು (ಕ್ರಿ.ಶ. ೫೫೫) ಮೌದಲನೆಯವರು. ವೀರನಾರಾಯಣ ಪುರದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ಈ ಮಹಾಪುರುಷರು ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಪರಮಯೋಗಿಗಳು. ‘ನ್ಯಾಯತತ್ವ’ ಮತ್ತು ‘ಯೋಗರಹಸ್ಯ’ ಗಳ ಪ್ರತ್ಯೇತರು. * ಆಸೇತು ಹಿಮಾಚಲದ ವರಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸಿ ಮಂಗಳಾಶಾಸನಮಾಡಿ, ರಾಜಾಧಿರಾಜರಿಂದ ಪಾಮುರರವರಿಗೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹರಡಿದ ಈ ಪುಣ್ಯ ಶೈಲೀಕರು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸಾಧನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

* ಇ ಪ್ರೇಕ್ಷಾಪ್ಯ ಆಳ್ವಿಕಾರ (ಸರೋಮುನಿ) ಇ ಪೂದತ್ತಾಳ್ವಿಕಾರ (ಭೂತಮುನಿ) ಇ ಪೇರ್ವಾಳ್ವಿಕಾರ (ಮದದಾಂತರ್ಯಾಸಿ) ಇ ವೆರಿಯಾಳ್ವಿಕಾರ (ಭಟ್ಟಿನಾಥರ್, ವಿಷ್ಣುಚಿತ್ತರ್) ಇ ತಿದುಮಂಶ್ಯಾಳ್ವಿಕಾರ (ಭಕ್ತಿಸಾರರ್) ಇ ಕುಲತೇಖಿರಾಳ್ವಿಕಾರ ಇ ತಿರುಪ್ಪಾಳ್ವಿಕಾರ (ಯೋಗಿವಾಪರ್) ಉ ತೊಂದರ್ರಾಳ್ವಿಪ್ರೇತಿಯಾಳ್ವಿಕಾರ (ಭಕ್ತಾಂಶ್ರೀರೇಣು) ಇ ತಿದುಮಂಗ್ರೀಳ್ವಿಕಾರ (ಪರಕಾಲರ್) ಇ ನಮಾಳ್ವಿಕಾರ (ಕುರುಕೇರನ್) ಇ ಮಧುರಕ್ಷಿ ಆಳ್ವಿಕಾರ ಇ ಆಂಡಾಳ್ (ಗೋದಾವೇನಿ)

ಈ ಇವರು ಕ್ರಿ.ಶ. ಪಳನೇ ಶತಮಾನದವರೆಂದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಚರಿತ್ರಾರ್ಥಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಃ.

* ನಾಥಮುನಿಗಳು ಶ್ರೀಅಹೋಬಿಲ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ನರಸಿಂಹ ಮೂರ್ಗಳಿಗೂ ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಮಾಡಿದರೆಂದು ತೃತೀಯ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಗುರುಪರಂಪರಾ ಪ್ರಧಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ನಾಥಮುನಿಗಳ ಬಳಿಕ ಉಯ್ಯಕೆಳ್ಳಿಂಡಾರ್ (ಕ್ರಿ.ಶ ೮೭), ಮಣಕ್ಕಾಲ್ ನಂಬಿ (ಕ್ರಿ.ಶ ೯೨), ಆಳವಂದಾರ್ (ಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯರು ಕ್ರಿ.ಶ ೯೯) ಹೆಸರಾದವರು. ಶ್ರೀಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯರು ನಾಥಮುನಿಗಳ ಮೊಮ್ಮೆಕ್ಕೆಳೆಂಬುದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಇವರು 'ಸೈತ್ಯೋತ್ತರತ್ವ'ಕ್ಕೆ ಸರಿಸಮನಾದ ಸೈತ್ಯೋತ್ತರವರಿಗೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ರಚಿತವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಅತ್ಯುಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಸೈತ್ಯೋತ್ತರತ್ವದ ಮಾಧುರ್ಯ, ಲಾಲಿತ್ಯ, ಗಾಂಭಿರ್ಯ, ರಸವರಂಪುಷ್ಟಿ ವರ್ಣನಾತೀತ. ಇವರು ಚತುಃಶೈಲೀಕ್ರಿಯೆ ಎಂಬ ಲಕ್ಷ್ಯ ಸೈತ್ಯೋತ್ತರವನ್ನು, ಆಗಮವಾತ್ಮವಾಣ್ಯ, ಅತ್ಯಸಿದ್ಧಿ, ಸಂವಿಶ್ವಿದ್ಧಿ, ಈಶ್ವರಸಿದ್ಧಿ, ಗೀತಾಧರ್ ಸಂಗ್ರಹ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ವರಮೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯರ ಬಳಿಕ ತಿರುಕೊತ್ತಲೆಟ್ಟಿಯಾರ್ ನಂಬಿ (ಕ್ರಿ.ಶ.೯೭), ವೆರಿಯನಂಬಿ (ಕ್ರಿ.ಶ.೯೯), ತಿರುವರಂಗಪ್ಪೆರುಮಾಳ್ ಅರ್ಯಯರ್ (ಕ್ರಿ.ಶ.೯೯), ವೆರಿಯತಿರುಮಲ್ಪೆನಂಬಿ (ಕ್ರಿ.ಶ.೯೯), ತಿರುಮಲ್ಪೆಯಾಂಡಾಂ (ಕ್ರಿ.ಶ.೯೮) ರವರು ಅವತರಿಸಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹರಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಆಚಾರ್ಯ ಸಂಪತ್ತ ಸಮ್ಮಾನಿಸಿರುವಾಗಿ (ಕ್ರಿ.ಶ.೧೦೧೨೩) ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಿದ್ಧಾಂತಸ್ಥಾವನಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಅವತರಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯ, ಗೀತಾ ಭಾಷ್ಯ ಮುಂತಾದ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ 'ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ' ಎನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಈ ಮಹಾಪುರುಷರು ಆಸೇತು ಹಿಮಾಚಲದವರಿಗೆ ಸಂಚರಿಸಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮತದವರನ್ನು ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮತವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದುದಲ್ಲಿ, ದೇಶದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಆಚಾರ್ಯ ಸಾಂಗಳನ್ನು ಏರ್ವಣಿ, ಒಂದೊಂದು ಕಡೆಯೂ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯರೂ, ಜಾನಿಗಳೂ, ಪಂಡಿತರೂ ಆದವರೊಬ್ಬು ರನ್ನು ಇಟ್ಟು ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮವು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಸಡೆಯುವಂತೆ ಏರ್ವಣಿಸಿದರು. ವರಮೋದಾರಿಗಳಾದ ಈ ಮಹಾತ್ಮರು ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿದ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಮತಕ್ಕೆ 'ರಾಮಾನುಜ ಸಂಪ್ರದಾಯ' 'ರಾಮಾನುಜ ನುತ್ತ' ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ರೂಪಿಯಾಗಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ (ಕ್ರಿ.ಶ.೧೦೧೨-೧೦೩೨) ಅನಂತರನ್ನೂ ಅವರು ಸಾಫ್ ಸಿಸಿದ್ದ ಇಲ್ಲ ಹೀಗಳ ಆಚಾರ್ಯರೂ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಮತ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಲೂ ಗ್ರಂಥ ಕಾಲಕ್ಕೇವಾದಿಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದರು. ಆದರೆ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಸೇಕ ಹೀಗಳು ಸರಿಯಾದ ನಿರ್ರಾಹಕರಿಲ್ಲದೆ ಲುಪ್ತವಾಗಿ ಹೋಚವು. ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಆಚಾರ್ಯರು ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವನಾಮ ವಿಖಾತರಾದ ಪರಾಶರಭಟ್ಟರು ಶ್ರೀರಂಗದಲ್ಲೂ, ನಡಾದೂರ್ ಅಮೂಲ್ಯರವರು ಕಾಂಚೀಪುರದಲ್ಲೂ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಆಕಾಲದಲ್ಲೇ ಕಿಡಾಂಬಿ ಅಪ್ಪಿಳ್ಳಾರ್, ಶ್ರುತಪ್ರಕಾರಿಕಾಚಾರ್ಯರಾದ ಸುದರ್ಶನ ಭಟ್ಟರು, ವಡಕ್ಕು ಶ್ರೀರು ವೀರಿ ಪಿಳ್ಳು ಎಂಬ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪಾದರು ಗ್ರಂಥಪ್ರವಚನಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ

[7]

ದ್ವಾದು. ಇಂತಹ ಆಚಾರ್ಯವರ್ಯರ ಸಮ್ಮಾನಿಯಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಂಚೀಪುರದಬಳಿ ಮತ್ತು ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬೇರೆ ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಿಳಿಪ್ಪಿ ಲೋಕಾಚಾರ್ಯರೂ ಇವರಿಸಿದ್ದು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬೇರೆ ಆಚಾರ್ಯವರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯ ಹೊಂದಿ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ (ವಡಗಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶಿಂಗಲ್ಲಿ) ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರವರ್ತಕರಿಂದು ಪ್ರಾಧಿಕಾರದರು.

ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾನ್ತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು ನೂರಾರು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದುದಲ್ಲಿದೆ ತಮ್ಮ ಅಪಾರ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಜ್ಞಾನ, ಪೈರಾಗ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿ, ‘ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ’ ‘ಕವಿತಾಕ್ರಿಕ ಸಿಂಹ’ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಬಿರುದುಗಳಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಿದ್ದರು. ಇವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯಕ್ಕಿರುವಷ್ಟೇ ಪೂಜ್ಯತೆ ಈಗಲೂ ಇದೆ.

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದೇಶದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಅಶಾಂತಿ ತಾಂಡನವಾದುತ್ತಿತ್ತು. ಮಹಮ್ಮದೀಯರ ಹಾನಳಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಶ್ರೀರಂಗ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಒದಗಿದ ವಿವಕ್ತೂ, ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆ ರಷು ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಷಣವರ ವಧಿ ಮಾಡಿದ ದಯಾಶ್ಲಾನ್ಯರಾದ ಆ ಮಹಮ್ಮದೀಯರ ಕ್ಷೇತ್ರವೂ ಪ್ರೇಷಣಾನ್ಯತೆದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಬಿತ್ತಿತವಾಗಿವೆ. ಅಂತಹ ತೀವ್ರಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ತಮ್ಮೊಡನೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಉಳಿದಿದ್ದ ಪ್ರೇಷಣವಿದ್ವಾಂಸರು ದಿಕ್ಕುಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು.

ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಸಂತರ (ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ) ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಯಿಸಿತು. ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯವು ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಮಹಮ್ಮದೀಯರನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಿಂದ ಓಡಿ ಸುವಹ್ನೆ ಬೆಳೆಸ್ತುವಾಯಿತು. ‘ಗೋವಣಾರ್ಯ’ ಸೇಂಬ ರಾಜನು ತುರುಕರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಶ್ರೀರಂಗದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನನ್ನು ಪ್ರತಿಸ್ಥಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ವಡೆದನು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಆ ದೇವಾಲಯದ ಎರಡನೇ ವ್ಯಾಕಾರದ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಾಸನವಿದೆ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿಬಿಟ್ಟ ಶ್ರೀಪ್ರೇಷಣವಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ತೀರಬದಲಾಯಿಸಿದವು.

ಶ್ರೀವೇದಾಂತದೇಶಿಕರು ನೂರಿಂದು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಅನೇಕ ಚಿರಸ್ತರಣೀಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಬಳಿಕ ಅವರ ಮಹಿಳೆ ನಯನಾ

‘ಮರಮದ್ವಾ ಬಿಂ ತೋಗಲಕ್ಷಾ ನ ಸ್ವನ್ಯಾಗಳಾ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಿಕ್ಷಾ ಕಾಫರನು ಪರಾಷಿಸಿದ್ದ ಮಧುರೆ ಸುಲಾ ನನಾ ಈ ದಾವಳಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರುತಪ್ರಕಾಶಿಕಾಚಾರ್ಯರಾದ ಸುದರ್ಭನ ಭಟ್ಟರ ವಧೀಯೂ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋಯಿತು. ಹ್ಯಾಣ ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ತಮ್ಮ ಬಳಿ ಇದ್ದ, ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ತೊಂಬ್ಬಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಶ್ರುತಪ್ರಕಾಶಿಕೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾನ್ತ ದೇಶಿಕರ್ವರಿಗೆ ಅವರು ಒಷ್ಟಿಸಿದುದಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ.

ಚಾಡ್ಯರು ಶ್ರೀರಂಗದಲ್ಲಾ ಪ್ರಥಮ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕಾಂಚೀಪುರದಲ್ಲಾ ತಿರು
ಮಲ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು ತಿರುಪತಿಯಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರವಚನಾದಿಗಳನ್ನು ದಖ್ತೆ
ಯಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಾಂಚೀಪುರದ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ (ಕ್ರ. ೧೯೩-೧೯೬)
ಅನಂತರ ದ್ವಿತೀಯ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಿರುಪತಿಯಲ್ಲಾ ಸದಾಮೂರ್ತಿ
ಶ್ರೀಅಮಾತ್ರಾರವರ ನೋಮ್ಯಕೃಳಾದ *ಫುಟ್ಕಾಶತಂ ಅಮಾತ್ರಾರವರು ಕಾಂಚೀಪುರ
ದಲ್ಲಾ, ಆಚಾರ್ಯ ಪೀಠವನ್ನು ಲಂಕರಿಸಿದರು.

ವಡಕ್ಕುತ್ತಿರುವೀದಿ ಸಿಳ್ಳೆ ಎಂಬ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪಾದರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮ
ಶಿಷ್ಟರೂ ಜಾಳಿನಿಗಳೂ ಆಗದ್ದ ಶ್ರೀಕೇಶವಚಾರ್ಯರೆಂಬುವರು † (ಮೇಲೊಳ್ಳೆಟೆ) ತಿರು
ನಾರಾಯಣ ಪುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷರ ಸುಪುತ್ರರಾಗಿ
(೧೯೭ ರಲ್ಲಿ) ಅವತರಿಸಿದ ‘ಶ್ರೀನಿವಾಸ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಹಾನುಭಾವರೇ ಮುಂದೆ
ಶ್ರೀಆಹೋಬಿಲ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯಿಂದಲೇ ಸನ್ಯಾಸ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ
‘ಆದಿವಣ ಶತಕೋಪ ಮಹಾದೇಶಿಕ’ ರೆಂಬ ದಿವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿ
ಬಿಸ್ತು ಬಿಸ್ತುವಾಗಿದ್ದ ರಾಮಾನುಜ ಸಂಸ್ರದಾಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪುನಃ ಒಂದುಗೊಡಿಸಿ
ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಚಾಡ್ಯರಾದರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ
ಎಲ್ಲಾ ದಿವ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಯಃ ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವಿಗ್ರಹ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಆದಿವಣ ಶತಕೋಪ ಮಹಾ ದೇಶಿಕರು

ಆವಶಾರ

ಭಗವದ್ವಾಮಾನುಜರಿಗೆ ಸ್ತ್ರಿಯತಮು ದಿವ್ಯ ದೇಶವಾಗಿದ್ದ ಮೇಲೊಳ್ಳೆಟೆ ತಿರು
ನಾರಾಯಣ ಪುರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೇಶವಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಮಹಾಪುರುಷರಿಗೆ (ಕ್ರ. ಶ. ೧೯೭)
ಕಲಿ ಖಳಿಂ ಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ವರ್ಣ ಕೆನ್ಯಾಮಾಸ ಶೆಕ್ಕೆ ಪಂಚನಿಂ ಗುರು
ವಾರ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಕೊಡಿದ ಧನುಳಿಗ್ರಂಥಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸಿಸಿಂದ ಕೊಡಿದ
ಪುತ್ರನ ಪಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ತಿರುಪತಿಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸರೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಜನ್ಮಿದ
ಈ ಮಗನಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೆಂದೇ ನಾಮಕರಣವಾಯಿತು.

ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ

ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ಇವರ ಪ್ರತಿಭೆ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂತು. ಸೈತ್ರಾತ್ಮಾತ, ಕಾವ್ಯ ಮುಂತಾ
ದುವುಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಬೇಗ ಕಲಿತು ಗಭಾರಣ್ಯಪುರದಲ್ಲಿ ಉಪನಿಷತ್ರರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಂಡೆ
ಯವರಾದ ಕೇಶವಚಾರ್ಯರಿಂದ ಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರ ಹೊಂದಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣ

* ಅಮಾತ್ರಾ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಬಿಂದು; ದೇವರ ಅರ್ಜಾನಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತಾಯಿಯಂತೆ
ರಸ್ತಾಪಿಸಿದವರು ಎಂಧರ್ಥ.

* ಒಂದು ಘಾಣಿಗೆಯೊಳಗೆ ೧೦೦ ತೊಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿರಾಗಿದ್ದುವರಿಂದ
ಇದು ಅವರಿಗೆ ಅನ್ನಫರ್ನಾಮ.

ಗಳೆಲ್ಲೇ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಧಿಕರಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ಸಾಂಗವಾದ ವೇದಾ-
ಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಭಾಷಾಸಚೈ ತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಶ್ರೀಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು
ತಮ್ಮ ಮಾನವ ಪ್ರತಿಭೆ, ಸಾಮಧ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೆರಗಾಗಿ, ಕಾಂಚೀಪುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ರಾಗಿದ್ದ ಘಟಿಕಾಶತಂ ಅಮಾತ್ಯಾಳರವರಲ್ಲಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಭಾಷಾ ಮುಗಿಸಿದ ಮೇ೯ನ ಗ್ರಂಥ
ಕಾಲಕ್ಕೇವಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಗಳ-ಗಳ ವರ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನ ಈ ಶ್ರೀನಿ
ವಾಸಾಚಾರ್ಯರ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ, ಆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ಅವರಿಗಿದ್ದ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾಂಗಂ
ದಿತ್ಯವನ್ನೂ ಶ್ರೀತಮಾತ್ಯಾಳರವರು ಕಂಡು ಮನ್ಸಂನ್ನೇ ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತಾ,
ಆವ ರನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಅಂಗಿರಿಸಿ ಶ್ರೀಷ್ವಾಷವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಧಾನ
ಗ್ರಂಥಗಳ ರಹಸ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೇಲ್ಲಾ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಕಾಂಚೀಪುರದಲ್ಲಿ ಕಜ್ಜಿ
ವಾಯುನಾ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲಕ್ಕೇವ ಸದೆಯುತ್ತಿತ್ತೀಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ. ಗ್ರಹಣ
ಧಾರಣ ಸಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು ಅತ್ಯಿಲ್ಪಿಕಾಲ
ದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನ ವಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಘಟಿಕಾಶತಂ ಅಮಾತ್ಯಾಳರವರಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿ
ವಾದಸಮರ್ಪಣರಾದರು.

ವಾದ ಸಾಮಧ್ಯ

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಮತ್ತಿಯರಲ್ಲಿ ಮತ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಶೈಲ್ಯಗಳ್ಯಿಂದ
ಬಗ್ಗೆ ವಾದ ವಿವಾದಗಳು ಸದೆಯುತ್ತಿತ್ತೀ ಇದ್ದವು. ಒಂದು ಬಾರಿ ಕಾಂಚೀ ರಾಜ
ನ್ನು ಗೆಲ್ಲತ್ತರ ದೇಶದ ಮಾಯಾವಾದಿಯೊಬ್ಬನು ವಾದಕ್ಕೆ ಬರಲು ರಾಜನು ವೈಷ್ಣವ
ಖಿದಾಂತಜಾಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಘಟಿಕಾಶತಂ ಅಮಾತ್ಯಾಳರವರನ್ನು
ವಾದಕ್ಕೆ ದಯವಾಡಿಸ ಬೇಕೆಂದು ವಾರಧಿಕಿಯನು. ಆದರೆ ವಯೋವ್ಯಾದರಾಗಿದ್ದ
ಅಮಾತ್ಯಾಳರವರು ಆ ಮಾಯಾವಾದಿ ಎಷ್ಟೇ ಘಟಿಕಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನನ್ನು ವಾದವಲ್ಲಿ
ಸೋಲಿಸಲು ತಾವೇ ಬರಬೇಕಾದ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಾದ
ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರೇ ಸಾಕೆಂದೂ ಹೇಳಿ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅವರನ್ನೇ ಕಳುಹಿಸಿದರು.
ವಾದಾರಂಭದಲ್ಲೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡ ಆ ಮಾಯಾ
ವಾದಿಯು ಬಲು ಬೇಗ ಅವರಿಗೆ ಸೋತು ಪರಾಭವವೇಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಆಗಿನ ಸಾಂಪ್ರ
ದಾಯಿಕ ಒಷ್ಟಂದಂತೆ ವೈಷ್ಣವನಾದನೆಂದು ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಗುರುವರಂಪರಾ
ವೈಭವಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಕೇವಲ ಗಳ-ಗಳ ವರ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಇಂತಹ ವಾದ
ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನೂ ಗಳಿಸಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದರು.

ಸಾಮಧ್ಯ

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ದೇದಿಷ್ಯಮಾನರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ
ನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು ತಮಗೆ ಗಳ ವರ್ಣ ತುಂಬಿದ ಮೇಲೂ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಗುರು
ಕುಲವಾಸಿಗಳಾಗಿ ಗ್ರಂಥ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದು ದಿನನ ರಾತ್ರಿ ಸ್ವಪ್ನ
ದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅಹೋಬಿಲದ ಲಕ್ಷ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸ್ವಾನಿಯು ಕಾಳಿಸಿಕೊಂಡು—‘ನತ್ಸು

ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ಅಹೋಬಿಲಕ್ಕೆ ಬಾ; ನಿನಗೆ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ಚರ್ಮವನ್ನು ನಾನೇ ಕೊಟ್ಟು ನಿನ್ನಿಂದ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಲೋಕೋಪಕಾರ ನಡೆಯಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಅವುಗಳೆ ಮಾಡಿದನು. ಮರು ದಿನ ಎದ್ದೂಡನೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು ಸ್ವಷ್ಟಿ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನೇನಪಿಗೆ ತಂದು ಕೊಂಡು ಅನುಷ್ಠಾನಾನಂತರ ತಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರಿಕೆಮಾಡಿದರು. ಆಚಾರ್ಯರೂ ಸೃಷಿಂಹಾಜ್ಞ ಶಿರಸಾಧಾರ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅಹೋಬಿಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು.

ಪ್ರಯಾಣ ಸಾಕರ್ಯಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಜಾರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು ಕಾಂಚೀಪುರದಿಂದ ಅಹೋಬಿಲಕ್ಕೆ ಉತ್ತಾಹದಿಂದ ಹೋಗಿ ಕೆಳಗಿನ ಅಹೋಬಿಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಹಾದ ವರದನಿಂದ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಅಹೋಬಿಲ ಸೃಷಿಂಹನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರಂಜ ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿ ಸನ್ಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಭ್ಯಾರವ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾಧಾರ್ಥಿಕ್ಕಾನುಷ್ಠಾನ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸೃಷಿಂಹಾರಾಧನ ಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಸ್ವಷ್ಟಿ ಮಾರಂಬಿಸಿದ್ದರು ಮಂಟಪದ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಇದಿನುಗೊಳ್ಳಲು ಕೆಲು ಮರ್ಯಾದೆಗಳೊಡನೆ ಬಂದಿದ್ದ ಮುಕುಂದ ದೇವರಾಯನೆಂಬ ಆ ದೇಶದ ರಾಜನನ್ನೂ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅರ್ಚಕಾದಿಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ವಿಸ್ತೃತರಾದರು. ರಾಜನೂ ಅರ್ಚಕಾದಿಗಳೂ ತಮಗೆ ಇಂದಿನ ದಿವಸದ ಹಿಂದೆ ಸ್ವಷ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಸೃಷಿಂಹಾಜ್ಞ ಯಾದುದರೆ ಮೇಲೆ ಮರ್ಯಾದೆಗಳೊಡನೆ ಬುದಿರುಪ್ತದಾಗಿಯೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಾಗಿ, ಸೃಷಿಂಹಾಜ್ಞ ಎಂದು ತಲೆ ಬಾಗಿದರು. ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಅದ್ವೈತ ರೂಪಿಯಾದ ಸೃಷಿಂಹನ ದರ್ಶನಮಾಡಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿ ಅಲ್ಲೇ ಭವನಾಶಿಸ್ತೇ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಸ್ವರಶರಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಸವಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಒಂದು ದಿವಸ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಭವನಾಶಿಸ್ತಿರೀ ನದಿತೀರದಲ್ಲಿ ಮುಕುಂದದೇವರಾಯನೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅನ್ವರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧರಾದ ಯತಿಗಳು ದಯವಾಡಿಸಿದರು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಆ ಯತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ 'ತಾವು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಯವರು?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗಿ, ಅವರು "ನಾನು ಇಶ್ವರೀಯವನೇ. 'ಲಕ್ಷ್ಮಿನರಸಿಂಹಯತಿ' ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ" ಎಂದರು. ಕೂಡಲೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರೂ, ಮುಕುಂದದ ದೇವರಾಯನೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ವಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ನೇನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು, ಆ ಯತಿಗಳಿಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಷ್ಟಿ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು ಅರಿಕೆಮಾಡಿದರು. ಯತಿಗಳು ನಕ್ಷೆ ಈಗ ಏನಾಗಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗಿ ಅವರು ಪ್ರೇರಣ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡಿ ತ್ರಿದಂಡಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಆ ಯತಿಗಳೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಅವರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಶತಕೋಪ ಎಂಬ ದಾಸ್ಯ ನಾಮವಿಟ್ಟು, ಶಿವ್ಯರಿಗೆ ಪಂಚ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲು

ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸುದರ್ಶನ ಪಂಚಜನ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಹಾಸ್ತಿದಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ‘ನಿನ್ನಿಂದ ಲೂ ನಿನ್ನ ಪರಂಪರೆಯ ಯತ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರ ಹೊಂದುವವರೆಲ್ಲರೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀನ್ಸಿಂಹನಿಂದ ಹೊಂದಿದೆಂತೆಯೇ; ಆದ್ದರಿಂದ ಸುದರ್ಶನಹೋಮ ವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕಾಗಲ್ಲ’ ಎಂದು ಆಚ್ಚೆ ಮಾಡಿ, ಬಳಿಕ ಮುಕುಂದದೇವರಾಯನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ, ಇವರು ಮುಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹನನ್ನು ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಜಯಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದೊಂದು ನಗರ, ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೂ ಮನೀಮನೀಗೂ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರ, ಪ್ರಪದನ, ಗ್ರಂಥಕಾಲಕ್ಷೇಪಾದಿಗಳಿಂದ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಉಜ್ಜೀವಿಸುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ದೊಡ್ಡ ಮುಂದಿಂದ ತಿಳಿಗಳಾಗುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಇವರ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಇವರು ಸಂಚಾರ ಹೊರಟೊಡನೆ ಆಂದೋಳಿಕಾ ಭತ್ತೆ ಚಾಮರಾದಿ ಮರ್ಯಾದೆಗಳೊಡನೆ ನಿನ್ನ ನಗರಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗು ಎಂದು ಅಪ್ಯಂತ ಮಾಡಿದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಆ ಯತ್ತಿಗಳನ್ನು ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ಭಾವಿಗೆ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಲಕ್ಕೇಜುವುದೊಳಗೆ ಅವರು ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ವಿಸ್ತಿರಾದರು.

ಅಹೋಬಿಲಮತ ಸಾಧಾಪನೆ

ಮೇಲ್ಮಿಂಡಂತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ವೃದ್ಧಯತಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸ್ವಿಂಹನೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕನಾಗಿ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅನೇಕ ಜನರು ಬಂದು ಈ ಹೊಸ ತರುಣ ಯತ್ತಿ ಶ್ರೀ ಶತಕೋಪರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಾದಿಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಒಂದೆಡು ತಿಂಗಳಲ್ಲೇ ಈ ಶಿಷ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅವರಿನಿತವಾಗಿ, ಗ್ರಂಥ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಐನೂರು ಮಂದಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೇರಲು, ಅದಕ್ಕೆನುಕೂಲಿಸುವಂತೆ ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಒಂದು ಶಾಲಕ್ಷೇಪ ಮಂಟಪ ವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. (ಪ್ರ. ಗಂ ನೋಡಿ). ಹೀಗೆ ಶಿಷ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ದಿನೇ ದಿನೇ ವಿಶೇಷ ವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿ (ಗಳಿಂಬರಲ್ಲಿ) ಒಂದು ಮೊಡ್ಡೆ ಮತದ ಸಾಧಾಪನೆಯೇ ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟುತ್ತು. ಇದೇ

ಶ್ರೀಮದಹೋಬಿಲಮತ

ಹೀಗೆ ಸಾಧಾಪಿತವಾದ ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲ ಮತದ ಕೀರ್ತಿಯೂ, ಶ್ರೀ ಶತಕೋಪ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಚಾಳಿನ ಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯದಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳ ವಿವರಗಳೂ ಮಾರ ದೂರದ ವರಗೆ ಹರಡಿ, ದೇಶದ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಜನರು ಅಹೋಬಿಲಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪಾರಂತ್ಯಗಳಿಗೆ ದಯಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಂತೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವಾರ್ಥಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೂ ತಮಗೆ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಮೇಲೆ ವೃದ್ಧಯತಿರುಪ್ತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವಿಂಹನು ಮುಕುಂದದೇವರಾಯನಿಗೆ ಅಪ್ಯಂತ ಕೊಡಿಸಿದ ಮಾತುಗಳು ಸ್ತುತಿ ಪಥಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಸ್ವಷ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಲಕ್ಷ್ಮೀನ್ಸಿಂಹ

ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಕಾರ್ಡಿನಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀ “ಮಾಲೋಲೆ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯ ಉತ್ಕಾಶವನ್ನು ಯೋದೆ ಸಂಚಾರ ತ್ವನ್ನ ಕೈಗೊಂಡು ತ್ವಾನು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಮನೆ ಮನೆಗೊಂಡು ನನ್ನೆಡ್ಡಿ ದೇನೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಾಣತರಾದಪರೇಶರನ್ನು ವ್ಯಾಷ್ಟ ಪಥೋರ್ವರ್ವದೇಶ ಪ್ರಾರ್ಥಕಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸು” ಎಂದು ಅಪ್ಪತೆ ನೂಡಿದನು. ಆದೇ ರಾತ್ರಿ, ಮುಕುಂದದೇವರಾಯನಿಗೂ ಕೂಡ ಅತನೆ ಕರ್ತವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ನೆನಪು ಮೂಡಿಸುವ ಕಣಸಾಯಿತು. ಮರುದಿನವೇ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ‘ಮಾಲೋಲೆ ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯ ಉತ್ಕಾಶವನ್ನು ಬಿಜಯ ನೂಡಿ ಕೊಂಡು ಅಭಿಜಿನ್ಸು ಮಾರ್ಪಡಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ನೀಡಿ ರಾದರು. ಆದೇ ಹೇಳಿಗೆ ಮುಕುಂದದೇವರಾಯನು ಭಾರ್ತೆ ಭಾವಾದಿಗಳಿಗಾಡನ್ನು ಸ್ವಿಧಾನಿಗಾಗಿ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಅಂದೇಇಳಿಕೆ (ಪಲ್ಲಿಕ್ಕೆ) ಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಿಧಿಸಿದನ್ನೂ ಬಿಜಯ ನೂಡಿಸಿ ಕಾನೇ ಮುಂದಾಖಾಗಿ ಪಲ್ಲಿಕ್ಕೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ನೋಟಿ ಮೊದಲು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಶಿಕ್ಷಿ ರಾಜ ರಾಜಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನನ್ನು ಪಡೆದನು. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಕಿರ್ಕಿದೂ ಮತ್ತು ಮುಂದಿ ಅಯ್ಯೋಲಿಯಲ್ಲ ಮರದ ಏಳನೇ ಆಸ್ಥಾನ ಪತಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ತ್ಯಾತೀಯ ತರ್ಕೆಯೇ ಪ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅವರಕ್ಕೆಯಾದ ‘ನಾಸಂತಿಕಾಪರಿಣಯ’ ಹೆಂಬ ಸುಂದರವಾದ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅ ರಾಜಿನಿಗೆ ಅಮರಕ್ಕುವುಂಟು ಮೂಡಿದ್ದಾರೆ.

పుర్వం యస్తు ముకుండచదేశవిభూతా స్తుంధే ఢ్లా తాండ్రోఽితః
ప్రాక్తుః తీ పురుషోత్తమం రచితపనా భక్తప్రతిష్ఠా పనం |
లబ్ధాప దస్తి-పరజగ -రథ్య-తిఖిరా-భృత్యుష్ణుయో-చానుర-
చ్ఛంద్రాద్వినీ యయహ ప్రనశ్య విజయిం కర్మా టింబింపానమ్ ||

କୁ ଚାଲୀରେବନ୍ତୁ ଔଣିଗୁ ଶ୍ରୀମଦ ଶ୍ରୀମୁଖଙ୍କଳ୍ପ ଉତ୍ସେଧିନୀ ତମ୍ଭୁ
ପୃଷ୍ଠମ ପିଣ୍ଡ ମୁକୁଂଦଦାୟିନୀଗୁ, ବଳିକ ଆଶ୍ରୟିନିଦ କର୍ତ୍ତା ପିତା ଜୀତର ରାଜ
ରିଗୁ ଗୋରବନ୍ତୁ କହତିଗୁ ଶ୍ରୀମଦ ପଦମରୁ ମୂଳିଶ୍ଵରୀ ଦ୍ୱାରୀ.

ఆగిన కర్లు టిక రాబ్బచల్లి శ్రీ ఇచ్ఛమిగచు సంచార లర్ణంభిమొదసే పురుషోక్తుమవు (ప్రార్థ-జగన్నాథ) హైక్రెడించ అనేకరు బాధు వార్ధికసలాగి

ఓసాల నస పారసించర లభ్యమ మార్తిగాలుగా ఒప్పిగా శూటి మాది, బలిక ఆ మాలాప మంసు ద్వేషిసి ఇస్కూన డన జటుమ మాపిక బంచించ శైల్పిక్కపురించగా లూధిసు. యామా మాలాప బాధ్యత అనపొచు సంక్షాప కేస్కోంపు ధూపుల వ్యక్తిగతం ధూపుల వ్యక్తిగతం ధూపు సుఖాంగా రంకె కేలికాలాయిగా.. ఎవు స్క్యూల్చు మార్చించుట, అండ్రె రింగ్ మార్చిదిన వ్యాధిగింగ ఇంచామాసుఱాటువ్యాధిగా సంపూర్చు మార్చను యామసాజన అంతిపుర దింది కుట్టుమా ఇది బుండ డాగ, 'మాలోలు నామించు సూమించు లభ్యమ మనుల్లో ఇంద్రియాల స్వామిగాల క్షోగిగ కుట్టిమాత్తు దారి బంధుదాయిము, కొడలేం ఆ స్వామిగచు ఆ దేవపేణిసే సంక్షాప హురచింతుము సన్నధి గుచుపరిచెరియలు వేలిచె.

† “ଗ୍ରୁମ୍ୟେ ଗ୍ରୁମ୍ୟେ ଜେ ଗତା ପଦକମୁଳନତାନା” ମୋଂ ଗ୍ରୀଭେତା, ଅଭିରକ୍ଷ”

ಆಲ್‌ಲಿಗೆ ಬಿಜಯನಾಡಿನಿ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಾಖ್ಯಾನ, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ನಮ್ಮಂತಾದ ಭಕ್ತರ ವಿಗ್ರಹಗಳ ಪ್ರತಿಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ಶುರುಮೊತ್ತಮಾನಗಿ ಮುಗಳಾ ಹಾಸನಮಾಡಿ ಉತ್ತರದೇಶದ ಕಡೆ ತೇರಳದರು. ಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿಮೆಡಲನೆ ಯಾದಾಗಿ ಅವೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಮರಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆಲ್‌ಲಿನ ವಾರಾಗಣಸೇರಕಂಪನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಕೆರ್ರಿ ಶಾಲಿಗಳಾದರು. ಅವರು ಪ್ರಯಾಗಾದ ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆಂಬುಂಟಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರಶಾಸ್ತ್ರಮ ವಸ್ತುನುಗೃಹಿಸಿ ಆ ಮಾಲಂದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮೈಸ್ವಾಮಿರು ಪ್ರಜಾರಕ್ಷೆ ಏರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀದಂಡಧಾರಿಗಳಾದ ಈ ಶ್ರೀಮೈಸ್ವಾಮಿವಸ್ತುವುಗಳ ಮರಳನ್ನು ಆ ವ್ಯಾಂತದವರು 'ಶ್ರೀದಂಡ ಮರ್ಲ' ಹೇಳೇ ಕರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈಗಳೂ ಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ರೀದಂಡ ಮರ್ಲ ಪ್ರತಿಸ್ಥಿತವಾಗಿದೆ.

ಉತ್ತರೇಶವಚಾರವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸಾ ಹಿಂದುಗಿ ಬರುವಾಗ ಕ್ಷಾರ್ಪಿಕ ದೇವದ್ವಿತೀ ಅನೇಕ ರಾಜುಂದ ಆತ್ಮರಾಗ, ಕೆಲವರ ವ್ಯಾಧನೆಯ ಮೇಲೆ ಅವರನ್ನು ಶಿವಾರಣ್ಣನ್ನಿಗೆ ಅಂಗಿರಿಸಿ, ಅವರಭೂ ಒಬ್ಬರು ಒಸ್ತಿಸಿದ ಹಿಂಘಾಸನದ ಮೇಲೆ ಅಸೀನರಾಗಿದ್ದ ಮುಂದೆ ತಪ್ಪಿಳು ನಾಡಿನ ಕಡೆ ಬಿಜಯಮಾಡಿಸಿದರು.

* එමෙන්ම සිදු කළ නො ඇති ප්‍රාග්ධන මූල්‍ය ප්‍රංශය මෙහෙයුම් නො ඇත.

ಶತ್ರುಗಳ ಕೆರುಕುಳ ಹೆಚ್ಚಿ ಆ ರಾಜನೂ ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆಯ್ಲಿ ದ್ವಾದರಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಪ್ರತಿಪತ್ತಿಹೆಟ್ಟು, ನಾನು ‘ಮಾಡಿರುವ ಅವರಾಧವೇನು’ ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಸ್ವಾಮಿಗಳು — ನೀನು ಆದಿನಾಧ (ವಿಷ್ಣು) ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶತವಾನಿಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿದ್ದ ನಮಾಳ್ವಿರ್ಬಾ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ತೆಗೆದು, ಅಳ್ಳಿ ಏಕಾದಶರುದ್ವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿದ್ದೀರೆ. ಇದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು ಕುಸಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ರಾಜ — ವಿಷ್ಣು ಕುಸಿತನಾಗಿದ್ದರೆ, ರುದ್ರನು ಸ್ತ್ರೀತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಸ್ವಾಮಿಗಳು — ಇದು ನಿನ್ನ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆ. ರುದ್ರನು ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತ. ಆತನು ನಮ್ಮ ಈ ಅಹೋಬಿಲ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ನಿಸಿಂಹನನ್ನು ಮಂತ್ರರಾಜಪದಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ ವರ ಪಡೆದಿದ್ದಾನಲ್ಲವೇ? ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಸ್ತ್ರಿತಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನು ಎಂದಿಗೂ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ನೀನೇ ನಿದರ್ಶನ. ರಾಜ — ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಹುಟ್ಟಬೇಕಾದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಆಳ್ವಿರ್ಬಾ ವಿಗ್ರಹ ಈಗ ಎಲ್ಲಾದೆ, ಹೇಳಿ. ನಿವೃತ್ತಿಂದಿನವ ಕಡೆಯೇ ಆ ವಿಗ್ರಹ ಇದ್ದರೆ, ಆಗ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ದಾಸನಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಆಳ್ವಿರ್ಬಾ ಧಾರಕನಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ವಾಮಿಗಳು — ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಸುವೆಂತಿದೆ. ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ. (ಎಂದು ಒಂದೇರಡು ನಿಮಿಷ ಧ್ವನಿಗ್ರಹಿತವಾಗಿದ್ದು) ರಾಜನೇ, ಕೇಳಿ. ನೀನು ಒಬ್ಬ ಪಾಷಂಡಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆತನಲ್ಲ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನಮಾಳ್ವಿರ್ಬಾ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಸ್ವಾಸ್ಥಾನದಿಂದ ಕಿತ್ತು ಇಲ್ಲಿಂದ ಈಶಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದೀರೆ. ಮೈಲಿ ಮಾರಪಿರುವ ಅಗಾಧವಾದ ಭಾವಿಯೋಳಿಗೆ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀರೆ. ಈಗಲೂ ವಿಗ್ರಹ ಅಲ್ಲೇ ಇದೆ.

ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಈ ಉತ್ತರ ಕೇಳಿ ರಾಜನಿಗೆ ದಂಗು ಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ‘ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಬಾರದೆಂದು ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಈ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇಷ್ಟು ಖರಾರುವಾಕಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಇವರು ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞರು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅನುಗ್ರಹ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು.’ ಎಂದು ಮನಸ್ಸನಲ್ಲಿ ತೀವ್ರಾನಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ದೀರ್ಘ ದಂಡನಮಾರ್ಪಣದಿತನ್ನು ದಾಷ್ಟುವನ್ನು ಗೀರಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿದನು.

ಸ್ವಾಮಿಗಳು — ಒಳ್ಳೆಯದು. ಈಗ ನೀನು ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗು. ಮಾರದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳು ಬರುತ್ತಿರುವರು. ಸಮಾಜಾರ ಅರಮನೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಹೆದರ ಬೇಡ. ಶತ್ರುಗಳು ತಾವೇತಾವಾಗಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಮೂರು ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ಬಾ.

ರಾಜನು ಅರಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಂತೆ ಶತ್ರುಗಳು ಬರುತ್ತಿರುವ ವಾತ್ತೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಬಂದು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಲ್ಲಾ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಿದೆ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿದ್ದರು. ರಾಜನು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಧೈರ್ಯೋಕ್ತಿಗಳನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಯುದ್ಧ ಸಿದ್ಧ ತೆಗಳಾಗಿ ಆಳ್ವಿ ಮಾಡಿದನು. ಮಾರನೆಯ ದಿನವೇ ಶತ್ರು

ಗಳು ತೀರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಡಾರಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಸಮಾಚಾರ ಬಂತು. ರಾಜನು ನಗರದ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನೇ ಲಾಲ್ ಭದ್ರವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಸಿ ಕಾವಲಿಟ್ಟನು. ಶತ್ರುರಾಜನ ಬಳಿಗೂಢಿಕಾರರು ಸಾಗಿ— ಉರೋಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ದೈವಿಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ವೈಷ್ಣವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪುದಿಲ್ಲ. ರಾಜನೂ ಸಿಭರ್ಯ ನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಈಗ ನಮಗೆ ಗೆಲಪು ಸಿಕ್ಕೇಸಿಕ್ಕುತ್ತೇಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲು, ಆತನೂ ಆತನ ಸೈನ್ಯದವರೂ ಎದೆಗುಂದಿದವರಾದರು. ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಅವರ ಬಿಡಾರದ ಬಳಿ ಒಂಭತ್ತು ಸಿಹಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಕೂಡಲೇ ಶತ್ರುಗಳು ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪರಾರಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಈ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿದೆ ಮೇಲಂತೂ ರಾಜ ನಿಗೆ ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಯುಂಟಾಗಿ, ಸಮಾಖ್ಯಾತಾರ್ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಆ ಭಾವಿಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ತೆಗೆಯಿಸಿ, ಆ ವಿಗ್ರಹದೊಡನೆ ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳ ಲೀಗೆ ಹೋಗಿ, ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ತನ್ನ ಅಪರಾಧ ಮನ್ಯಾಸಿ ಪುನಃ ಯಥಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಮಾಖ್ಯಾತಾರ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ನಡೆಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿದನು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅನುಮತಿ ಕೊಯಲು, ಏಕಾದಶ ರುದ್ರರನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ವಿಜ್ಯಂಭಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ವಾದ ಸಮಾಖ್ಯಾತಾರ್ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಸಾಷಾಷಿಸಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಗಳಿಸಿದನು. ಈ ರೀತಿ ತಾಮ್ರವರ್ಣೇ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸಾಫಿತವಾದ ಸಮಾಖ್ಯಾತಾರ್ ಸನ್ನಿಧಿ ಇಂದಿಗೂ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಮುಂದೆ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಇಲ್ಲೇ ನಿಗಮಾನ್ತ ದೇಶಿಕರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯೂ, ಒಂದು ರಮಣೀಯವಾದ ಮಂಟಪದ ಸಿರ್ವಾಣಿವೂ ಆಯಿತು. ಆ ವಾಂದ್ಯ ರಾಜನು ಸ್ವೇಂಂಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಆಜಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ತನಗಿದ್ದ ಭಕ್ತಿವಿಶೇಷದ ಗುರುತಾಗಿ ಆ ಶಿಲಾ ಮಂಟಪದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವಿಗ್ರಹವನ್ನೂ ಕೆತ್ತಿಸಿ ಕೇರ್ತಿ ಪಡೆದನು.

ಈ ರೀತಿ ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಮಾಖ್ಯಾತಾರ್ ಮತ್ತು ವೇದಾಂತದೇಶಿಕರ ಕೈಗೆ ವನ್ನು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸ್ತ್ರೀತರಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕರಾಗಿ, *‘ಆದಿ’ ‘ವರ್ಣ’ ಶರಕೋಪ ಮತ್ತು ‘ಮಹಾದೇಶಿಕರ’ ಎಂಬ ಚಿರುದುಗಳನ್ನು ದಯವಾಲಿಸಿದರು. ಸಮಾಖ್ಯಾತಾರವರಿಗೆ ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿಯಾಗದೆ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಂಸ ಮುದ್ರಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ‘ಪರಮಹಂಸ ಪರಿವಾರಜಕಾಜಾರ್ಯ’ ‘ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ-ಸ್ವಾತಂತ್ರೀಭರ್ಯ-ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯ’ ‘ಭಗವದ್ವಾಮಾನುಜ-ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಿರ್ವಾಣಿ ಸಾರ್ವಭೂಮ’ ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗು ಎಂದು

*ಆದಿನಾಥ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮಾಖ್ಯಾತಾರ್ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಸಾಫಿಸಿದುದರಿಂದ ಆದರ ಗುರುತಾಗಿ ‘ಆದಿನಾಥ’ ನ ಮೇಲೆನೆಯ ಭಾಗವಾದ ‘ಆದಿ’ ಯಂಬ ಬಿರುದನ್ನೂ, ತಮ್ಮಸಾಮಂಥ್ಯವನ್ನೂ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದರಿಂದ ‘ವರ್ಣ’ (ವರ್ಣ=ಸಮಭರ್ಯ) ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನೂ ಅಳ್ವಾರ್ ರವರೂ, ತಮ್ಮ ಜೆಸರಿನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಮಹಾದೇಶಿಕ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನೂ ನಿಗಮಾಂತದೇಶಿಕರೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದುದಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಇವೆ.

ಶ್ರೀ ಅಮೋಬಿಲಮತದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಹೆಸರು ಏನೇ ಇಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಕಾಗದ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ‘ಶ್ರೀ ಶತಕೋಪ ಶ್ರೀ’ ಎಂದೇ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಹಣತ್ವಕ್ಕರ ಹಾಕುವುದು ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ವಂಚಸಂಸ್ಥಾರ, ಗ್ರಂಥ ಕಾಲಕ್ರೋಪ, ವೈಷ್ಣವ ಹಾಕುವುದು ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ವಂಚಸಂಸ್ಥಾರ, ಗ್ರಂಥ ಕಾಲಕ್ರೋಪ, ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರ ಮೊದಲಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಾರ್ವತ್ರಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸೃಷಿಂಹನೇ ಈ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯದ ಗುರುತಾಗಿ, “ಅಳಹಿಯ ಶಿಂಗರ್” ಈ (= ಸುಂದರವಾದ ಸಿಂಹ) ಎಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸೃಷಿಂಹನ ಹೆಸರು ಆದಿಯಂದಲೂ ಈ ಮತದ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ.

ଶ୍ରୀ ଅଦିଵାଚ୍ ତଳକୋଇପ ସ୍ନାମିଗଳ ଶିଷ୍ଟର ପ୍ରଥିତି

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಗ್ರಂಥಕಾಲ ಹೇಬಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಕೇಳಿದ ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯರು ಇವರನ್ನಾಗ್ರಯಿಸಿ ಇವರೊಡನೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಜಾಳನಾಜರನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರನ್ನಾಗ್ರಯಿಸಿದ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ‘ತೋಳಪ್ಪರ್’ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರೂ ಒಬ್ಬರು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಇವರು ಎಂಟು ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕೇತ್ತಿಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಗ್ರಂಥಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಇವರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ‘ವೈದಿಕ ಸಾರ್ವಭೌಮ’ ರೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ದಯವಾಲಿಸಿದರು. ಈ ತೋಳಪ್ಪರನ್ನು ಈಗಲೂ ವೈದಿಕಸಾರ್ವಭೌಮರೆಂದೇ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇವರಂತೆಯೇ ನೂರಾರು ಶಿಷ್ಯರು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜತೀಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದರು. ಅವರ ಪೈಕಿ ಆರು ಜನರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಶ್ರೀ ಮರಿದ ಆಸ್ಥಾನವನ್ನು ಲಂಕರಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಆಸ್ಥಾನ ನಿರ್ವಾಹವನ್ನು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ನಡೆಸಿ ಅವರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಃ ಈಗಲೂ ತ್ರಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ದೇಶ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಪಲ್ಲಿಕ್ಕೆ ಮೇನಾ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ವಾರನಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಜನರಿಲ್ಲಾ ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅನೇ, ಒಂಟ್, ಕುದುರೆ ಮುಂತಾದ ವೇಭವಗಳೊಡನೆಯೇ ಸಂಭಾವ.

ಶಿರುಪತಿಯಲ್ಲಿ

ಶ್ರೀ ಆದಿವಣ್ಣ ಶರಕೋಪ ಯತ್ತಿಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕರು ಅಳ್ವಾರ್ ತಿರುನಗರಿ
ಯಿಂದ ತಿರುಪತಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು, ಅವರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯರ ತಂಡವು ಜಾತ್ರೆಯಂತೆ
ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಸಾಗಿತು. ಕೆಳಗಿನ ತಿರುಪತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದ ರಾಜನಿಗೂ, ತಿರುಜ್ಞಾನೋರಿ
ನಲ್ಲಿ ಪದ್ಭಾವತೀತಾಯಾರಾರವರಿಗೂ ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಮಾಡಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸಸ್ವಾಮಿ
ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಟ್ಟಹತ್ತು ಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆಗ ಅಂದರೆ ಈಗೆ ಇಂಂ ವರ್ಷಗಳಿಂದ
ಆ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಂತಗಳೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಂತವಿರುವಾಗಲೇ ಬೆಟ್ಟಹತ್ತುವ ಕಷ್ಟ ಅನುಭವ
ವೇದ್ಯ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲ, ಹಂತವೇ ಇಲ್ಲದ ಬೆಟ್ಟಹತ್ತಲು ಜನರು ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರಮವನ್ನು
ಕೊಳ್ಳಿರೆ ಕೆಂಡ ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆ ಕೂಡಲೇ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸೋವಾನ ಕಟ್ಟಿಸಲು ಏವಾರಿಟು
ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಾತೆಂದರೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇದವಾಕ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಿ
ರುವಾಗ ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯಾದೊಡನೆಯೇ.೧ ಅನೇಕ ಧನಿಕರೂ, ರಾಜರೂ ಹಣವನ್ನು
ತಂದು ನೀರಿನಂತೆ ಸುರಿದುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಬಡವರು ದೇಹಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾದರು.
ಹೀಗೆ ಸಹಾಯ ಒದಗಿ ಇ.೨ ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಅಷ್ಟುದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸೋಗಸಾದ ಸೋ
ವಾನ ಮಾರ್ಗವೇವರ್ಷಪಟ್ಟಿತು. ಎಷ್ಟೇ ಆಗಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅಹೋಬಿಲದಲ್ಲಿ ಸೃಂಹ
ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸ್ತುವುದನ್ನಿಲ್ಲವೇ? (ಪು. ೬ ನೋಡಿ). ಸೃಂಹಾರಾಧಕರಾದ ಶ್ರೀಆದಿವಣ್ಣ
ಶರಕೋಪ ಯತ್ತಿಂದ್ರರಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸೋವಾನಮಾರ್ಗವೇವರ್ಷಪಟ್ಟಿದ್ದ
ರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಟಿರಣೀತಿರ
ದಲ್ಲಿ ವರಾಹಸ್ವಾಮಿಗೂ ಬಳಿಕ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ ಯಾವಂದಿದ ದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ
ನಿವಾಸ ಸ್ವಾಮಿಗೂ ಮಂಗಳಾಶಾಸನಮಾಡಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಅಲ್ಲಿಇದ್ದ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರವಚ
ನಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದುದಲ್ಲಿದ ಅಹೋಬಿಲ ಮರನೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೃಂಹ
ನನ್ನು ಪ್ರತಿಸ್ತೇಮಾಡಿ ಪುನಃ ಸಂಕಾರ ಕ್ಕೆಗೊಂಡರು.

ಕಾಂಚೀಪುರದಲ್ಲಿ

ತಿರುಪತಿಯಿಂದ ಹೊರಿಟು, ತಾವು ಬ್ರಹ್ಮಜಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಗ್ರಂಥಕಾಲಕ್ಕೇವ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದಿವ್ಯದೇಶವಾದ ಕಾಂಚೀಪುರಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಅವರ
ಆಚಾರ್ಯರು ಪರಮಪದಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರ ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಗ
ತಿಸಿ ಅವರನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಗ್ರಂಥಕಾಲಕ್ಕೇವವನ್ನೂ ರಂಭಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅಲ್ಲೇ
ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ್ರ ಪರದರಾಜನ ಸನ್ನಿಧಿಯ ಜೀಜೋದ್ದಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ,
ಅಹೋಬಿಲನುರನೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಜಾಳಿನದಾನಮಾಡಿ
ಪರಮೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಈ ವೇಳೆಗೆ ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳು ಯಾವ ವೈಷಯವೂ
ಇಲ್ಲದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ ವೈಷಣವಧಮು ಪ್ರಚಾರನೊಂದನ್ನೇ ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂ
ಡು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ತುತ್ಯಕಾರ್ಯಗಳೂ, ಅವರ ಜಾಳಿನ, ಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯಗಳೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಸೃಂಹನೂ ನನ್ನಾಳ್ವಾರವರಿಗೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಶೋರಿಸಿದ್ದ ಕೃಪಾವಿಶೇಷವೂ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ

ಸಂಪ್ರದಾಯದವರೆಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೂ ಪರಿಷಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಬಂದು ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಪ್ಯಾಯ ಹೊಂದಿದರು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಕ್ಷೆ ಸಾಮಧ್ಯ ಅತಿಮಾನುಷರೀತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆತ್ಮಲ್ಪಕಾಲದೊಳಗೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಂದು ಗೂಡಿಸಿ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಒಂದೇ ಮುಖವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹರಡಿ ಉತ್ತರ ದೇಶದಿಂದ ಉದಯಭಾನು ಮಿಶ್ರನೆಂಬ ವಿಖ್ಯಾತ ಮಾಯಾವಾದಿಯು ಸ್ವಾಮಿಗಳೊಡನೆ ವಾದಿಸಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಆಸಂಖ್ಯಾತ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಕಾಂಚಿಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದಸು. ಪ್ರಬಲರಾದ ಮಧ್ಯಸ್ಥರ್ಮೈ ಟ್ರಿಕೋಂಡು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ವಾದವಾರಂಭಿಸಿದರು. ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹತ್ತು ದಿವಸ ವಾದವಿವಾದ ನಡೆಯಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಫೆಟ್ಟಿಗರಾದ ವಾದಿಗಳು. ಸುಲಭವಾಗಿ ಸೋಲು ವವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ದಿವಸ ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತ ದೇಶಿಕರ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾದಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆಗ ಉದಯಭಾನುಮಿಶ್ರನು ಸೋತು ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳ ತಿಪ್ಯನಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ವಿಜಯವಾದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತ ದೇಶಿಕರಿಗೆ ಕಾಂಚಿಪುರದಲ್ಲೂ, ಅವರ ಅವತಾರಾಸಳ ವಾದ ತೊಪ್ಪಿಲಾನಲ್ಲೂ ಸನ್ನಿಧಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ದೇಶಿಕರವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿದರು.

ಮೇಲ್ನ್ನೊಟೆ ತಿಪ್ಪನಾರಾಯಣಪುರದಲ್ಲಿ

ಕಾಂಚಿಪುರದಿಂದ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಿರುನಾರಾಯಣಪುರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ತಮ್ಮಬ್ರಹ್ಮಹೃದ್ಯರ್ಥಮದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಅಂ ಪರಿಗಳ ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದ ಆ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೇತ್ತೆಕ್ಕೆ ಈಗ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗಿ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಆ ಉಳಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ‘ನಮ್ಮಾರ್ಥಿನ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಗಳು’ ಎಂದು ಸ್ವಾಗತಪಿತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟ ಮರ್ಯಾದೆಗಳೊಡನೆ ತಿರುಸಾರಾಯಣನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಗಿ ಅವರಿಂದ ತಿರುನಾರಾಯಣನ ಮಂಗಳಾಶಸನ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮತ್ತು ಅವರ ಶ್ರೀ ಆಧೋಬಿಲ ಮತದ ಕೇತ್ತಿಯು. ಆಪ್ಯರಲ್ಲೀ ಮ್ಯಾಸೂರು ದೇಶದಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹರಡಿತ್ತು. ಅನೇಕರು ಬಂದು ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರು. ಆ ಕ್ಕೇತ್ತದಲ್ಲೂ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರವಚನಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರವಚನ ಸಾಮಧ್ಯ ಅದ್ವಿತೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲೂ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಪ್ರವಚನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಯು ಎಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದು, ಈ ಬಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನಾದರೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕತ್ತರವೇ ಕಾಲಕ್ಕೇಪ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಸೂರಾರು ಮೈಲಿಗಳ ಮಾರದಿಂದ ಅನೇಕ ಶಿಪ್ಪರು ಬಂದು ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಿರುನಾರಾಯಣ ಪುರದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ರಿಪ್ಯರ ಗೋಪಿಗೆ ಚತುಃಸೂತ್ರಿಯ ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಿತ್ಯವೂ ಒಂದು ಸರ್ವವು ಇಡೆ ಬಿಟ್ಟು

ಕೆಂಡು ಬಂದು ಪಾಶ್ಚಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತೀರೆಂದೂ ಕಾಲಕ್ಕೇವ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ
ಅದೂ ಸೈಕ್ಯಬ್ರಹ್ಮಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತೀರೆಂದೂ, ಇದು ಏಕವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಅನೇಕ
ದಿವಸಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ದರಿಂದ ಆದಿಶೇಷಾವಶಾರವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧದಾದಶ್ರೀ ರಾಮಾ
ನುಜಾಚಾರ್ಯರೇ ತಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಭಾವ್ಯವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿ
ಸುವರೀತಿಗೆ ಮನಸ್ಸೆತ್ತು ಆದನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಈ ಸರ್ವದ ರೂಪ
ದಲ್ಲಿ ಆಳ್ಳಿಗೆ ಒರುತ್ತಿರುವರೆಂದೂ ಸುದ್ದಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹರಡಿತು. ಆಗ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವು
ಯಾದುರಾಯರ ವರವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಯಾದುರಾಯರು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು
ಕೇಳಿ ಮೇಲ್ಕೊಟೆ ಶಿರುನಾರಾಯಣ ಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮಾಜಿಕ
ಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಕಂಡು ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನಾಕೃತಿಯಿಸಿ ತನ್ನ ಕ್ಷೇಂಕರ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸ
ಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶಿರುನಾರಾಯಣನ ಸನ್ನಿಧಿಯ
ಮಹಾಘ್ರಾರದ ಗೋಪುರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಲು ಯಾದುರಾಯರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದುದರ ಪ್ರ
ಕಾರೆ, ಆವರಿಂದ ಆ ಗೋಪುರದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಆ ಗೋಪುರದ ಮೇಲೆ
ಯಾದುರಾಯರ ಇಷ್ಟದ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀ ಆದಿವಜ್ಞ ಶತಕೋವ ಮಹಾದೇಶಿಕರ ಬಿಂಬ
ಪೂರ್ವಾಂಶಿತವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ಆಹೋಬಿಲ ಮರ್ತದ ಆದಿಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲ
ದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರರವರು ಶ್ರೀ ಮರಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಸೇನೆ ಕ್ಷೇಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲಾ
ರಂಭಿಸಿ ಪ್ರಚರಿತ ಕಾಲದವರೆಗೂ ಶ್ರೀ ಮರದ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಿಶೇಷ ಭಕ್ತಿ
ಯಿಟ್ಟರುಪ್ರದು ಸ್ವತ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶಿರುನಾರಾಯಣ ಪುರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ವರ್ಷ ಕಾಲಮಾತ್ರ
ಬಿಜಯವಾಡಿಸಿದ್ದು, ಅಲ್ಲೂ ಬಂದೆರೆದು ಆಹೋಬಿಲ ಮರ್ತವನ್ನು ನಿಗಮಾಂತ್ರ ದೇಶಿ
ಕರ ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಪಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವಾಮಿಂದನನ್ನು ದೇಶಿಕರನ್ನು
ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಶ್ರೀ ರಂಗಾಭಿನುಖವಾಗಿ ಸೂಚಾರ ಕ್ಷೇಗೊಂಡರು.

ಶಿರಂಗವಾತ್

ಆ ವೇಳೆಗೆ ಶ್ರೀರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಆಜಾದ್ಯರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅನೇಕರು
ಜ್ಞಾನಾರ್ಚನೆಗಾಗಿ ಅಲೆಯುವ ಹಾಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ
ದಯವಾಡಿಸಲು ಭಾರತದ ನಾನಾದೇಶದ ಅನೇಕ ರಾಜರೂ, ಧನಿಕರೂ, ಸಾಮಾ
ನ್ಯರೂ ಅವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕೇವಲ ಆವರ ದರ್ಶನ ಲಾಭಕ್ಷಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀ
ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆತ್ಮಲ್ವಾಳಾಲದಲ್ಲೇ ಅಲ್ಲೂ ಬಂದು ಮರದ
ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸ್ವಾಮಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರತಿಪ್ರಾಯ ನಡೆಯಿತು. ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥ ದೇವಾ
ಲಯದ ಪ್ರಾಕಾರದ ಉತ್ತರಭಾಗಿಲೂ, ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ದಾಳತಾರ ಸನ್ನಿಧಿಯೂ ಈ
ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದುವು.
ವಿಷ್ಣುವಿನ ದಾಳತಾರಗಳ ಆತ್ಮದ್ವಿತೀಯವರಗಳು ಬಂದೇಕಡೆ ಇರುವುದು ಅವಿಲ
ಭಾರತದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಇದೊಂದೇ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ. ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥನ ದೇವಾಲಯದೊಳಗ ಶ್ರೀ

ರಂಗನಾಯಕೇ ಸಸ್ನೈ ಧಿಯೆದುರಿಗೆ ನಿಗಮಾನ್ತ ದೇಶಿಕರೆ ಸಸ್ನೈ ಧಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ದೇಶಿಕರಿಗೆ ನಿತ್ಯಾರಾಧನವನನ್ನು ತಾವೇ ಕೆಲವುಕಾಲ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಪುನಃ ಸಂಚಾರ ಕೈಗೊಂಡರು.

ಪುನಃ ಅಹೋಬಿಲದಲ್ಲಿ

ಈ ವೇಳಿಗೆ ಶ್ರೀಮದಾದಿವಣ್ಣ ಶತಕೋಪ ಮಹಾ ದೇಶಿಕರು ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ಸೈರಾಗ್ಯತೀರ್ಥಯಿಂದಲೂ, ಪ್ರವಚನ ಸಾಮಧ್ಯದಿಂದಲೂ, ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಶಿಷ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಸಾಧ್ಯಾ ಸಿಸಿದ್ದ ಒಳ ಆಚಾರ್ಯ ಸೀರ ಗಳಿಗೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರೇ ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾಗಿ ಪುನಃ ಅವಶರಿಸಿದ್ದಾರೆಂದೂ ಸಂಬಿದ್ಧರು.

ಭಾಷ್ಯಕಾರಃ ಪುನಭೂರವರೌ ಭಾಷ್ಯಪ್ರವಚನಾದರಾತ್ |

ಯದ್ವೃಪೇಣಾಗತಸ್ತಸ್ತೈಪ್ರ ಶತಕೋಪಾಯ ಮಂಗಳಂ ||

ಎಂದು ಈವತ್ತಿಗೂ ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ವೇಳಿಗೇ ವಯೋ ವೃದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ ರಾಮಸೇತು ದರ್ಭರ್ಶಯನದ ಪರೀಗೂ ಎಲ್ಲಾ ದಿವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಅಲ್ಲಂದ ಪುನಃ ಅಹೋಬಿಲಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ತೆರಳಿದ್ದು. ಈ ವೇಳಿಗೆ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಇಂ ಚಾತುಮಾರ್ಗಸ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅಹೋಬಿಲದಲ್ಲಿ ನವನಾರಸಿಂಹ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಮಾಲೋಲನರ್ಹಿಂಹನ ಉತ್ಸಾಹ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಜಯಮಾಡಿಸಿ ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಮಾಡಿದುದಲ್ಲಿದೆ ಮಾಲೋಲನ ಸಸ್ನೈ ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪೈಭವದ ಉತ್ಸಾಹ ಬೆಳೆಯಿಸಿದರು. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೇವ ಮಂಟಪದಲ್ಲೇ ಪುನಃ ಕಾಲಕ್ಕೇವಗೋಣ್ಣಿ ನೆಲೆಯಲಾರಂಭ ವಾಯಿತು. ಅಹೋಬಿಲಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಕಳೆ ಬಂತು. ಭಕ್ತುದಿಗಳನೇಕರು ತಂಡ ತಂಡವಾಗಿ ಬರತ್ತೊಡಗಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಜಾತ್ರೆಯೇ ಆಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಪುನಃ ಮೇಲ್ಮೈ ಉಪಾಯಲ್ಲಿ

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈಬಾರಿ ಅಹೋಬಿಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದರು. ಆಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಂದ ಶಿಷ್ಯಪರಿವಾರದೂಡನೆ ಮೇಲ್ಮೈ ಉಪಾಯಣ ಪುರದ ಕಡೆ ಸಂಚಾರ. ಹೊರಟಿರು ಹಿಂದಯೇ ತಾವು ಮೇಲ್ಮೈ ಉಪಾಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯಾ ಸಿಸಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲಮತದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಲೋಲ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ಯಾಸಿಂಹನನ್ನು ಬಿಜಯಮಾಡಿಸಿ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರವಚನಾದಿಗಳಲ್ಲೇ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು.

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಂದು ದಿನ ಅವರಿಗೆ ತಿರುನಾರಾಯಣನು ಸ್ವಷ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಅವರ ಶಿಷ್ಯರೂ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಪೈರಾಗ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣರೂ ಆಗಿದ್ದ ನಂಪಾಕೆಂ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರೆಂಬುವವರಿಗೆ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಮುಂದೆ ಸೃಂಘಾ ಕೃಷ್ಣ ರಾಧನಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನೇ ನಿರ್ಯಾಮಿಸಿ ತಾವು ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಆಚಾರ್ಯ ಸಿಸಿದನು. ರಾಧನಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನೇ ನಿರ್ಯಾಮಿಸಿ ತಾವು ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಆಚಾರ್ಯ ಸಿಸಿದನು.

ಬೃಂದಾವನ

ಮಾರನೆಯ ದಿನವೇ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಶಿದಂಡಾದಿಗಳನ್ನು ಸುಗೃಹಿಸಿ ‘ನಾರಾಯಣ ಯತ್ತಿ’ ಎಂಬ ದಾಸ್ಯನಾಮವಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಬಳಿಕ ಅಹೋಬಿಲ ಮತಾಸ್ಥಾನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಚೀಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪ್ರಸಿದರು. ಮತ್ತು ಆ ವೇಳಿಗೇ ಅವರು ೩೦ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದು ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ‘ಷಣ್ಣ ಪ್ರಬಂಧ ನಿವಾರತಾ’ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನೂ ದಯವಾಲಿಸಿದರು.

ಬೃಂದಾವನ

ಶ್ರೀ ಆದಿವಣ್ಣ ಶತಕೋಪಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮೇಲೊಽಬೀಂಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಸ್ವಸಿಂಹನ ಅಭಿಗಮನಾರಾಧನವಾದ ಮೇಲೆ ತಿರುನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುವ ವಾಡಿಕೆ. ಅವರು ಪರಮಪದಿಷುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವ ಅಂದರೆ ಜೈತ್ರ ಬಹುಳ ದರ್ಶನಾ ಶುಕ್ರವಾರ ತಿರುನಾರಾಯಣನ ಸೇವೆ ಮಾಡುವಾಗ, ಮಾರನೆಯ ದಿನ ತಮಗೆ ಪರಮ ಪದ ಪಾರ್ಪಿಯಿಂಬುದನ್ನು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅರಿತು, ಅದನ್ನು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಮಾರನೆಯದಿನದ ವರಿಗೆ ಸ್ವಸಿಂಹಾಸ್ಥಾನ ನಿವಾರಹದ ಮುಂದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಸ್ವಸಿಂಹ-ತಿರುನಾರಾಯಣರ ಧಾರ್ಯನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಏಕಾದಶೀ ಶಸ್ತಿ ವಾರ (ಗಳಿಂ ಏಸ್ಟಿಲ್) ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಕಾಲ ರಾಮಾನುಜಸಿದ್ಧಾಂತ-ನಿಧಾರಣ-ಸಾರ್ವಭೌಮರಾಗಿದ್ದು, ಆಸ್ಥಾನ ನಿವಾರಹಣದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ತೋರ್ವೆಡಿಸಿ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ಮೂಲೆಯಿಂದ ಶಿಷ್ಯಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕವಾಗಿ ಕೇತೀರಿಶಾಲಿಗಳಾದ ಈ ದಿವ್ಯಚೈತ್ಯೇತಿ ಗಳ ಬೃಂದಾವನವು ಮೇಲೊಽಬೀಂಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಾಯಣೇ ತೀರದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಯಾತ್ರಿಕರ ಭಕ್ತಾರ್ಥಿರಂಗಳಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು, ಗಂಡುಗಳು, ಮಂಗಳ ಪದ್ಯಮಾಲಿಕೆಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ತಮಿಳನಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿವೆ.

(೫) ಆದಿವಣ್ಣ ಶತಕೋಪ ಮಹಾವೇಂಕರ ತಥ್ಯಮ್ಯ—

೧ ಕೇಶವಾರ್ಘ್ಯ ಕೃಪಾಪಾತ್ರಂ ಧೀಶಮಾದಿ ಗುಣಾಂವಮೂ |

ಶ್ರೀ ಶತಾರ್ಥ ಯತೀಶಾನಂ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರವನುಹಂ ಭಜೇ ||

೨ ಪ್ರವದ್ಯೇ ನಿರವದ್ಯಾನಾಂ ನಿಷದ್ಯಾಂ ಗುಣಸಂಪದಾಂ |

ಶರಣಂ ಭವ ಭೀತಾನಾಂ ಶತಕೋಪ ಮುನಿಷ್ವರಂ ||

—: ಮಂಗಳ ತೋಳ್ಳ ಕ :—

ಕನ್ಯಾ ಜೈಷ್ವಾವತೀಣಾಯ ಕಾರುಷ್ಯಾತ ಕಮಲಾವತೀಃ |

ಆದಿವಣ್ಣ ಶತಕೋಪಾಖ್ಯ ಯತೀಂದ್ರಾಯಾಸ್ತು ಮಂಗಳಮೂ ||

(೬) ಅದಿವಣ್ಣ ಶತಕೋಪ ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ, ನಂತರ ಆಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳೊಳ್ಳಬ್ಬಿರು ಸಂಕುಳಿಸಿರು; ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಯಾಗಾದಿ ಸಂಪನ್ಮೂರು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವ್ಯಭವ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಲವಾಗಿ ಕೆಲವು ಅಂತರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಒಳಜಿಲ — ಒಳಣಿ

2	ಶ್ರೀವಣ್ಣ ಶರಕೋಪ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಶರಕೋಪ ಯತ್ತಿಂದ್ರಮಹಾದೇಶಿಕರು	ಒಳಜಿಲ—ಒಳಭಾಷಣಿ
3	" " ಪರಾಂಕುಶ I "	ಒಳಭಾಷಣಿ—ಒಳಭಾಷಣಿ
4	" " ಶ್ರೀನಿವಾಸ I "	ಒಳಭಾಷಣಿ—ಒಳಭಾಷಣಿ
5	" " ಶರಕೋಪ II "	ಒಳಭಾಷಣಿ—ಒಳಭಾಷಣಿ

ಶ್ರೀ ಅದಿವಣ್ಣಶರಕೋಪ ಯತ್ತಿಂದ್ರಮಹಾದೇಶಿಕರ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲ ಮರದ ಆಸ್ಥಾನವನ್ನು ಲಂಕರಿಸಿದ ಒಬ್ಬಬ್ರಂಢ ಯತ್ತಿವರ್ಘರೂ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮತ್ತು ಮರದ ಕೇರ್ತಿಯನ್ನು ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ವಿಸ್ತೃತಿಸಿದರು. ಈ ನೇಯ ಆಸ್ಥಾನ ಪತಿಗಳಿಂದ ಏಳನೆಯ ಆಸ್ಥಾನ ಪತಿಗಳವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀ ಅದಿವಣ್ಣ ಶರಕೋಪ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿಷ್ಯರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬಬ್ರಂಢರೂ ಚಿರಸ್ತರಣೀಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣಯತ್ತಿಂದ್ರರು (ಒಳಜಿಲ—ಒಳಭಾಷಣಿ) ಮೇಲೆನ್ನೊಂದಿಲ್ಲಿ ತಿರುನಾರಾಯಣನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಅದಿವಣ್ಣ ಶರಕೋಪ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರತಿಸ್ತೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ಮರದಲ್ಲಿ ಶೀಲ್ಪಪುಷ್ಟಿ ದೇವರನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವಿಂಹನ ಜತೀಯಲ್ಲಿ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಮಂಟಪೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿದರು. ಇವರ 'ಷಷ್ಟಿ ಪ್ರಬಂಧ ನಿರ್ಮಾತಾ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಇವರೂ ಮತ್ತು ಇವರ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ ಅಹೋಬಿಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಂಗಳಾಶಾಸನಮಾಡಿ ದ್ವಾರಣ ದೇಶದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸಿ ಮರದ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಹರಡಿ ಅನೇಕ ಅಗ್ರಹಾರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಇದನೆಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಉತ್ತರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಗೂಡೆಗೂಲ ಬೃಂದಾವನಗಳಿಗೂ ದಯಮಾಡಿಸಿ ಮರದ ಕೇರ್ತಿಯನ್ನೂ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವನ್ನೂ ಸರ್ವತ್ವ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

ಒಳಣಿ—ಒಳಭಾಷಣಿ

೬ ಶ್ರೀವಣ್ಣ ಶರಕೋಪ ಶ್ರೀ (ಷಷ್ಟಿ) ಪರಾಂಕುಶ II ಶರಕೋಪ ಯತ್ತಿಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕರು ಒಳಣಿ—ಒಳಭಾಷಣಿ

ಶ್ರೀ ಮರದ ಆರನೆಯ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಲಂಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀವಣ್ಣ ಪರಾಂಕುಶ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರು. ವಿಜಯನಗರದ ಅಂಸರಾಗಿದ್ದ ವೆಂಕಟಪತಿರಾಯ I (ಒಳಭಾಷಣಿಗಳು) ಮತ್ತು ವೆಂಕಟ II (ಒಳಭಾಷಣಿಗಳು) ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಗುರುಗಳಾಗಿ ರಾಜ್ಯನಿರ್ವಹಕರಲ್ಲಾ ಒತ್ತಾನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕುಮಾರ ತಾತಾಚಾರ್ಯರ ಕೂಟಸ್ಥರಾಗಿದ್ದ ತಾತಾಚಾರ್ಯರು ಈ ಸಮ್ಮಾಷಣ್ಣ ಪರಾಂಕುಶ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ತಾತಾಚಾರ್ಯರು ತಮಗೆ ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರಿಂದ ಲಭಿಸಿದ್ದ ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಯ ಮಾಡಿ ಇವರು ಕಾಂಚೀಪುರದ ಮತ್ತು ತಿರುಪತಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಗೋಪುರಗಳಿಗೆ

ಚಿನ್ನದ ರೇತು ಹಾಕಿಸಿದುದಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ. ಶ್ರೀ ಷಣ್ಣ ಪರಾಂಕುಶ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅನೇತೋ ಹಿಮಾಚಲದ ವರಿಗೆ ಸುಜರಿಸಿ ಶ್ರೀಮತದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಅವಾರ ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ದಿಕ್ಕುಗಳ್ಲಿಗೂ ದರಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರಭಾವವ್ಯೂಹ ಮಂತ್ರಶಿಲ್ಪಿಗಳೂ ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ವಿಜಯನಗರದ ಸಾಮಂತರಾಜನಾದ ಸದಾಶಿವರಾಯನ (?) ಮಗಳಿಗೆ ಪಿಠಾಚಂಡಿಯಿದ್ದು, ಉದರೆ ಸಿವಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಇತನು ಅನೇಕ ಮೂಂತ್ರಕರಿಂದಲೂ ತಾಂತ್ರಿಕರಿಂದಲೂ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಲ್ಲಾ ವಿಫಲಪಾದಪೆಂಡೂ, ಉಗ ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಹೊಗಿ, ತನ್ನ ಮಗಳ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, ಪಿಠಾಚ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅದರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಂತೆಯೂ, ಉಗ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಾಲೋಲ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಗೆ ಅಭಿಪ್ರೇಕ ಮಾಡಿಸಿ, ಆ ಶಿಧ್ರವನ್ನು ತಥಿಮೂತ್ರಿ ರಾಜನ ಕ್ಷೇತ್ರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ‘ಇದನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಶ್ನಿಮಂತ್ರಿ ರಾಜನ ಕ್ಷೇತ್ರಲ್ಲಿ ಯೂ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜನು ಮಾಡಲಾಗಿ ಆ ಪಿಠಾಚಿಯು ‘ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯೂ ಶಿಧ್ರ ಸ್ವರ್ವತ್ವದಿಂದ ನನ್ನ ದುರ್ಗತಿ ಕೊಡೆಗಂಡಿತು. ನಾನು ತುಸಿತೆನಾದೆ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಸಮಸ್ಕರಿಸಿ ರಾಜಪ್ರತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜೊರಟು ಹೊಡಂತೆಯೂ, ಇದರಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟಿಸಾದ ರಾಜನು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ವಶಿಷ್ಟ ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಮತಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದಂತೆಯೂ, ಅನೇಕ ಕಡೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲಿದೆ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯದಿಗಳಿಗೆ ಮನೋಽತ್ತು ಅವರ ಮೂಲಕ ಕಡವೆಯ ಬಳಿ ಕೆಮಲಾಪುರದ ಅನೇಕ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಈ ರಾಜನು ಪ್ರತಿಪಡಿಸಿದುದಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿರುವ ಹಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಹರಡಿ ಶ್ರೀ ಮತಕ್ಕೆ ಅನೇಕರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು, ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದು ರಿಂದ ಶ್ರೀ ಮತವು ವಶಿಷ್ಟ ಸಂಪತ್ತಮೃದ್ಘಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿತು.

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಒಂದು ದಿನ ಆಹೋಬಿಲದಲ್ಲಿ ಸರಸಿಂಹನಿಗೆ ಮಂಗಳಾಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಗ ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾಲಾನ್ಯಸಿಂಹನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಣಾಗಿ, ತನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಲು ಜಾಹೀರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಇದೋಬಿಲ ನರಸಿಂಹನ ಸನ್ನಿಧಿಯ ಕೆಳಗಿರುವ ಗುಹೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಂತೋಷಭರಿತರಾಗಿ, ಕೊಡಲೇ ಶ್ರೀ ಮತದ ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞಾನಾಯನ್ನು ಶ್ರೀ ನೃಸಿಂಹಾಜ್ಞೆ ಎಂದೇರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಶಿಷ್ಯರಾದ ಇಳಂಕಾರ್ಬ ಕವಿಸಾಪ್ಯಭಾವರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಅವರಿಗೆ ಸನ್ಯಾಸಾರ್ಥಮವನ್ನೂ ಹಂಸಮೃದ್ಘಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಆಷ್ಟುಶಿಷ್ಯರಾದ ತಾತಾಜಾರ್ಯರಿಗೆ “ಈ ಗುಹೆಯು ಬಾಗಿತನಲ್ಲೇ ಸಿಂತಿದ್ದು ಒಳಕ್ಕೆ ಯಾರನ್ನೂ ಬಿಡಕೂಡದ್ದು” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ತಾವು ಒಬ್ಬಂಟಿಗರಾಗಿ ಗುಹೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು; ಅಲ್ಲಿಂದ ತಿರುಗಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. (ಪುಟ. ೧೨ ಸೋಡಿ)

ಕಗಲೂ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನಿತ್ಯಹೋರಿಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಲೇ ಜ್ಞಾಲಾ ನೃಸಿಂಹನಿಗೆ ಶ್ರಿಕಾಲವೂ ಪೂರ್ಚಿ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯ ವೇದಘೋಷ, ಫಂಟಾ ನಾದಾದಿಗಳು ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಯಿದೆ.

ಶ್ರೀತಾತಾಚಾರ್ಯರು ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯೆಂದು ಆ ಗುಹೆಯು ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡಿದ್ದ ಎಷ್ಟು ದಿನವಾದರೂ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರದೆಯೇ ಹೋದುದರಿಂದ ಏನುಮಾಡುವುದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಆರ್ಥಕಂಠದಿಂದ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಕೊಗಿ ಸೋಳಿಡಲಾರಂಭಿಸಿದರೆಂದೂ, ಆಗ ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾರಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ತಾವು ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಗುಹೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸಿ ಅವರು ಹೊರಟು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರೆಂದೂ ಗುರು ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ରଜରା—ରଜଣ

7	ಶಿವಣ್ಣ ಶರ್ತಕೋಪ ಶ್ರೀ ಶರ್ತಕೋಪ III	ಯತ್ತೀಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕರು ಸ್ತ್ರೀ. ಗಂಡಿಂದಿ-ಗಂಡಿಂದಿ
8	" ಪರಾಂಕುಶ III	" " ಗಂಡಿಂದಿ-ಗಂಡಿಂದಿ
9	" ನಾರಾಯಣ II	" " ಗಂಡಿಂದಿ-ಗಂಡಿಂದಿ
10	" ಶರ್ತಕೋಪ IV	" " ಗಂಡಿಂದಿ-ಗಂಡಿಂದಿ
11	" ಶ್ರೀ ಐಸಿವಾಸ II	" " ಗಂಡಿಂದಿ-ಗಂಡಿಂದಿ

ప్రశ్న పరాంకుశ స్వామిగళ బలిక (తృతీయ) శతకోవ స్వామిగళు ఆస్తానక్కె బందరు. ఇవడా శ్రీ ఆదివణ శతకోవ యతింద్రర సాచ్చాత్ శిష్యరు. ఇవరు అనేక గ్రూంథగళన్ను రచిసిద్దారె, ఇవర 'వాసస్త్రికా పరిణయ' శ్రీ మశద జయ స్తుంభదాతి విరాజిసుత్తిదే. ఈ స్వామిగళు పూవాంశ్రుమదల్లీ తమ్మ ఆద్యతీయవాద కవితాసామధ్యదింద 'కతలేఖనిలేవునానుగుణ-కవితాధురంధర', 'కవితాక్షికశంతిరవ', ఎంబ బియదుగళన్ను పడెద్దరు. ఈ స్వామిగళు అహోభిలదల్లి లక్ష్మినరసింహనిగె మంగళాశాసన మాడుత్తారువాగలీ శ్రీ కృష్ణ చైతన్యదూ అహోభిలక్ష్మి బందిద్దుదు. (పుటగణ నోండి).

† వాసంతికా పరిణాముడ ఆదింటల్లి బరువ కేలవు తొల్లికగళ ఆధారద నేలీ
డాక్టర్ ఎస్. కృష్ణస్వామ్యంగార్థి దు ఈ విశనేయ సాప్తమిగళు ఆదివణ శింకోవ స్వామి
గళ తిష్ఠరే ఆగిద్దిరబేకేందూ ఆద్దరింద త్రి మరుద ఆదియే 1458 రల్లాగిర జీకు
విండూ (తింపతి మాటల్లిన్నాల్లిన్నల్లి) అభివృయ పదుత్తారే, ఆదరే ఆదే వాసంతికా పరి
ణండూ ఈ నే తొల్లికచల్లిగ్గుంధ కంఠపు త్రి పరాంకుత యితీన్నరింద తావు సన్మాస
గ్రహణ మాడిరువుదాగి స్పష్టవాగి హేళిరువుదరింద త్రి మరుద ఆస్తాన పతిగళ కాలద
బగ్గె సందేహకే అవకాశవే ఇల్ల. విశనేయ స్వామిగళు త్రి ఆదివణ స్వామిగళల్లి
ఆస్పయ హోంది ఆవర శిష్టుగాగిద్దరెందు హేళువుదరల్లి బాధకపూ ఇల్ల. ఆస్థానకే
స్ఫుర్యాదు తమ ల్ల నే వయుస్సినల్లి బుందరిందు మాక్ర హేళబేంకాగుత్తెదే.

ಅಹೋಬಿಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾದವರದ ಸ್ನಿಗ್ಧಿಯ ಮುಂಭಾಗದ ಮತ್ತು ಕಾಂಚೀಪುರದ ಶತಮಾನದ ಮುಂಟಿಪಳಳಿ ನಿರ್ಮಾಣಕೆ ಏರ್ಡಿಸಿದವರು ಈ ಸ್ಥಾವಿಗಳೇ.

ಬಳಿಕ ಶ್ರೀ ಪರಾಂಕುಶ || ಯತ್ತಿಂದ್ರರು ಇ ಚಾತುಮಾರಸ್ಯಗಳ ಕಾಲ ಎಂಟನೆಯ ಆಸ್ಥಾನವನ್ನು ಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಯಣ ಯತ್ತಿಂದ್ರರು ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಂಚಾರ ಕೈಗೊಂಡು ಅನೇಕ ಕಡೆ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿ ಅಹೋಬಿಲದಲ್ಲೇ ಬೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು. ಹತ್ತನೆಯ ಸಾಮಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಶರಕೋವ IV ಯತ್ತಿಂದ್ರರು ದಕ್ಷಿಣದೇಶದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಇ ವರ್ಷಗಳಕಾಲ ಆಸ್ಥಾನನ್ನಿವಾಹಿಸಿದ್ದರು. ಹನ್ಮಿಂದನೆಯ ಯಿಂದಮಾಡಿ ಮೇಲೊಳ್ಳಬಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಪದವನ್ನು ಲಂಕರಿಸಿದರು. ಈ ಪಟ್ಟದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸ || ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದ ಯತ್ತಿಶ್ರೀನ್ಯಾರು. ಈ ಮಹಾನುಭಾವರೇ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕ್ರಿಸ್ತಿಯದ್ದ ಅಹೋಬಿಲವನ್ನು ಒಬ್ಬ ರಾಜನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪುನಃ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಚರಿತ್ರಾಹಿವಾದ ಜಯ ಸ್ತಂಭವನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದವರು. (ಪುಟ ೫ ನೋಡಿ).

ଗୀତ—ଗୀତ

12	ಶ್ರೀವಣ್ಣ ಶಡಕೋಪ ಶ್ರೀ ಸಾರಾಯಣಗ್ರಂಥ	ಯತೀಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕರು	ಒಳೆಂದ್ರಿಯ-ಒಳೆಂದ್ರಿಯ
13	„	ನಿರ್ವಿರ್ಬಾಧವ I	„
14	„	ಸಾರಾಯಣ IV	ಒಳೆಂದ್ರಿಯ-ಒಳೆಂದ್ರಿಯ
15	„	(ಕಲ್ಯಾಣ) ನಿರ್ವಿರ್ಬಾಧವ II	ಒಳೆಂದ್ರಿಯ-ಒಳೆಂದ್ರಿಯ
16	„	ಶಡಕೋಪ V	ಒಳೆಂದ್ರಿಯ-ಒಳೆಂದ್ರಿಯ

ಹನ್ನೆ ರಜನೆಯು ಅಸಾಧನಪತಿಗಳಾಗಿ ಬಂದ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ III ಯತ್ತಿಂದ್ರರು ಇಲ್ಲ ವರ್ಷಗಳೂ ಅವರ ಬಳಿಕೆ ಗೊಂದಿಯು ಅಸಾಧನಪತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ವೀರರಾಘವ ಯತ್ತಿಂದ್ರರು ಉಳಿ ವರ್ಷಗಳೂ ಅಸಾಧನವಾರಹಮಾಡುತ್ತಾ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ಯತ್ತಿಂದ್ರರು ಅಸಾಧನವನ್ನು ಲಂಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ IV ಯತ್ತಿಂದ್ರರು* ‘ಅಚಾರ್ಯ ಗಳನೆಯ ಅಸಾಧನವನ್ನು ಲಂಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ V ಯತ್ತಿಂದ್ರರು* ‘ಅಚಾರ್ಯ ಗುಣಾದಶ್ರೀ’ ಎಂಬ ಶ್ರೀಮರ್ತದ ಗುರು ಪರಂಪರಾ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದು. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಎಂಟು ವರ್ಷಕಾಲ ಮಾತ್ರ ಅಸಾಧನದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಂಚೀಪುರದಲ್ಲಿ ನೆಯು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಎಂಟು ವರ್ಷಕಾಲ ಮಾತ್ರ ಅಸಾಧನದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಂಚೀಪುರದಲ್ಲಿ ಬ್ಯಂದಾವನಸ್ಥಿರಾದರು. ಇ ನೆಯವರಾದ ಶ್ರೀ ಶರಕೀಯ V ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನಾತ್ಮೇ ವರ್ಷಕಾಲ ಅಸಾಧನದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದರು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅಜಾಣ ವರ್ಷಕಾಲ ಅಸಾಧನದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದರು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅಜಾಣ ಸುಸಾರ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ದೇವರಾಜಾಚಾರ್ಯರು (ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾದ ಹೇಳಿ ಕೇಶವ ಶರಕೀಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು) ನಮೂಳಿಸ್ತಾರು ಅವರ ಶಿರವಾಯ ಮೊಳಿಗೆ ಪದಿನೆಟ್ಟಿ ಶರಕೀಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು) ನಮೂಳಿಸ್ತಾರು ಅವರ ಶಿರವಾಯ ಮೊಳಿಗೆ ಪದಿನೆಟ್ಟಿ ಯಿರಪ್ಪದಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದರು. ಅರಣಾಳಿಪಾಠ್ಯ ಕಿಡಾಂಬಿ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿದ ಇ ನೇರೆ ಅಸಾಧನಪತಿಗಳ ಶಿಷ್ಯರು. ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿದ ಇ ನೇರೆ ಅಸಾಧನಪತಿಗಳ ಶಿಷ್ಯರು.

* ఇంతద్ద గొంధగళన్నాదరా తి మిటదవరు ఆచ్చుయాకిన బేడు

೧೨೯—೧೨೯

17	ಶ್ರೀವಜ್ಞ ಶತಕೋಽಪ ಶ್ರೀ ವೀರರಾಘವ ವೇದಾಂತ ಯತ್ತಿಂದ್ರಾಪ್ರಮಾಣೀಕರ್ತೃ ಗಣಾಳಯಾಳ	
18	" ಸಾರಾಯಣ V	" ೧೨೬೪-೧೨೬೫
19	" ಶ್ರೀನಿವಾಸ III	" ೧೨೬೬-೧೨೬೭
20	" ವೀರರಾಘವ IV	" ೧೨೬೮-೧೨೬೯
21	" ಪರಾಂಕುಶ V	" ೧೨೬೯-೧೨೭
22	" ಸಾರಾಯಣ VI	" ಗಣಾಳಯಾಳ
23	" ವೀರರಾಘವ V	" ೧೨೭-೧೨೬
24	" ಪರಾಂಕುಶ ರಾಮಾನುಜ	" ೧೨೭-೧೨೯

ಇಷ್ಟರೋಳಿಗಾಗಿ ಮುಸಲ್ಲಾನರು ಬಲಿಸ್ತುರಾಗಿ ಅಂದ್ರ ಪ್ರಾಂತವನ್ನೇ ಲಾಳ ಗೆದ್ದು ಅಹೋಬಿಲವನ್ನೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂ ಸೇಯ ಪಟ್ಟಿದ ಶ್ರೀ ವೀರರಾಘವ ವೇದಾಂತ ಯತ್ತಿಂದ್ರಾಪ್ರಮಾಣೀಕರ್ತೃ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀರಂಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಭಾಷ್ಯಕಾರೆರಸನ್ನಿಧಿಯೇ ಇಂ ಬಾರಿ ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯವನ್ನೂ ಇಂ ಬಾರಿ ಭಗವದ್ವಿಷಯವನ್ನೂ ಇಂ ಬಾರಿ ಶ್ರೀಮತ್ಯದ್ವಿಕ್ಷಯಾಂತರಾಂತರ ಶ್ರೀಮತ್ಯಸಾರವನ್ನೂ ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ರೂಪವಾಗಿ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಅನ್ವಯಾಂತರಿಸಿ ಸೂರಾರು ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾದರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವರೆ ಬಳಿಕೆಗಳ ಸೇಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅತ್ಯೇಕಾಲ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಶ್ರೀದಾವತಾರಕ ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ತುಂಬಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ತಂದರು. ಇಂ ಮತ್ತು ಇಂ ಸೇಯ ಆಸ್ಥಾನ ಪತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ III ಮತ್ತು ವೀರರಾಘವ ಯತ್ತಿಂದ್ರಾಪ್ರಮಾಣೀಕರ್ತೃ ಅತ್ಯಂತ ದಕ್ಕಿರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಸಲ್ಲಾನರ ಅಧಿನಿಧಿ ಇದ್ದರೂ, ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಮುಸಲ್ಲಾನರ ಮೇಲೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿ ಅ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಿನ ಪ್ರದೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿ, ಹಿಂದುಗಳಿಗೆ ಆಶ್ವಸನೆವಿತ್ತು ಧೀರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ವೇಳೆಗೆ ಸಿಜಾಮನ ಆಳ್ವಿಕೆ ದಖ್ವಿ ಸ್ವಿನಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಇಂ ಸೇಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬ್ರಂಡಾವನ ಚುಂಭಕೋಣದ ಬಳಿ ಒಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂ ಸೇಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬ್ರಂಡಾವನ ಎಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು ಶ್ರೀ ಮತದವರಿಗೇ ತಿಳಿಯದು. ಕೇವಲ ಉತ್ತರ ದೇಶ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂ ಸೇಯವರಾದ ಶ್ರೀ ಪರಾಂಕುಶ IV ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆಸಾಧಾರಣ ಕವಿಗಳು. ಇವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಆದಿವಣ್ಣ ಶತಕೋಽಪ ಯತ್ತಿಂದ್ರಾಪ್ರಮಾಣೀಕರ್ತೃ ಅತ್ಯಂತಲಪ್ತತ್ವ ಎಂಬ ಹತ್ತು ತಮಿಳು ಶ್ಲೋಕಗಳು ನಿತ್ಯವೂ ಶ್ರೀ ಮತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕಾಲವೂ ಫೋಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ರಚಿಸಿರುವ ‘ಲಕ್ಷ್ಮೀನ್ಯಾಂತಪ್ರಸತ್ತಿ’ ಎಂಬ ಇಂ ಶ್ಲೋಕಗಳುಳ್ಳ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸ್ತೋತ್ರವು ಲಂತವೂ ಸುಂದರವೂ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವದವೂ ಆಗಿದೆ.

ಇಂ ಸೇಯವರಾದ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ VI ಯತ್ತಿಂದ್ರಾಪ್ರಮಾಣೀಕರ್ತೃ ಕೇವಲ ಏಷು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇಂ ಸೇಯವರಾದ ಶ್ರೀ ವೀರರಾಘವ V ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಆರು ವರ್ಷಗಳಕಾಲ ಸಂಚಾರ ನಿರತರಾಗಿದ್ದ ಅಹೋಬಿಲವೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಅನೇಕ ದಿವ್ಯದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಮಾಡಿ ಮೈಸೂರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ದಲ್ಲಿ † ಬೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ರಾದರು. ಆಗ ಹೈದರನ ರಾಜ್ಯಭಾರವೇ ಪರಿಪೂರ್ಣ. ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಪ್ರೇಮ್ಯ ಮನೋಭಾವವೂ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವನು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಮತಕ್ಕೆ ಆಗ ತೋರಿಸಿದ ಆದರನೇ ನಿರರ್ಥನ.

ಇಲ್ಲಿ ನೇಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಪರಾಂಕುಶ IV ಯತ್ತಿಂದ್ರರು ತಮ್ಮ ಸಂಚಾರ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಅಹೋಬಿಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ಇವರ ಖ್ಯಾತಿಯೂ ಬಹಳ ದೂರ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಆಗ ಗದ್ವಾಲಿನ ರಾಜನಾಗಿದ್ದ ಸೋಮ ಭೂಪಾಲ ರೆಡ್ಡಿಯು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ, ಅವರ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರೇರಾಗ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಮನಸೋತ್ತಮ ಅವರ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲೂ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಭಕ್ತ್ಯಾದರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಈ ಸಂದರ್ಭ ದಲ್ಲಿ ಗದ್ವಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಹೋಬಿಲ ಮತದ ನಿರೂಪಣಾಯಿತು.

೧೨೨—೧೮೧

25 ಶ್ರೀವಣ ಶಂಕರೇವ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಭಾಸ IV ಶಂಕರೇವ ಮಹಾ ದೇಶಿಕರು ೧೨೨—೧೮೧

ಈ ನೇಯವರಾಗಿ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ದಯವುಂಟಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಭಾಸಯಂತ್ರಿಂದ್ರರು ಅನೇಕ ಆಸ್ಥಾನಪತಿಗಳ ವಂಶಕ್ಕೇ ಸೇರಿದವರು. ಈ ವಂಶಕ್ಕೆ ರೆಲ್ಲಾ ಗದಾಧರಪುರಂ ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದವರು. ಮುಂದೆಯೂ ಇದೇ ವಂಶದ ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ಅಂತಿಮ, ಅಂತಿಮ, ಇಂ, ಇಲನೇ) ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಮನಸೆತನದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು.

ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಪು ಹೆಚ್ಚಿ, ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಹಾವಳಿ ತಪ್ಪಿತ್ತು. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯತ್ತು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದವರೂಬ್ಯಾಬ್ರಹಂ ಆವರ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನಭಕ್ತರಾಗಿ ಬಿಡು ಶ್ರಿದ್ದರು. ರಾಜರೂ ಧನಿಕರೂ ಬಡವರೂ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನಗರ ಗ್ರಾಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಯಾವಾಗಲೂ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿ ಕಾದಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೈಸೂರಿನ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು (ಒಂಗ-ಒಂಗ) ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪಾದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿ ಅವರಿಗೆ ಅನೇಕ ಆನೆ, ಕುದುರೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಕಾಣೆಕೆಯಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದುದಾಗಿ ರಾಜವಂಶಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಆಗ ಆ ರಾಜರು ಒಪ್ಪಿಸಿದ “ಕಣಾರ್ಪಿಕ ಪಲ್ಲಕ್ಕು” ಯೂ ಈಗಲೂ ಶ್ರೀಮಂತದಲ್ಲಿದೆ. ಒಂಗಯೇ ಗದ್ವಾಲಿನ ಮತ್ತು ತಂಜಾವೂರಿನ ರಾಜರೂ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಭಕ್ತ ಕಾಣೆಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

† ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಈ ಬೃಂದಾವನದ ಇರ್ಮಾನಾರ ಅವಶ್ಯಕಾಗಿ ಆಗಜೇಣಾಗಿದೆ.

ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅಹೋಬಿಲಕ್ಕೆ ದಯವಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಡವಾ ಜಲ್ಲೆಯ ಶುರಪುರವೆಂಬ ಒಂದು ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ವಾದಕ್ಕೆ ಕರಿದರು. ಇಬ್ಬರೂ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವಯತಿಗಳೇ ಆದರೂ ವಾದವು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಗಂಡಿವಸಗಳು ನಡೆದು, ಕೊನೆಗೆ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶತಮಾನಣೇ ಕ್ರಮದಿಂದ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಜಯಿಸಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಶುರಪುರ ಅಗ್ರಹಾರದವರು ಶ್ರೀ ಮತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಭಕ್ತಾದರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಇಂದಿಗೂ ಶ್ರೀ ಮತವು ಆ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಲು ಬಂದಾಗ ಒಂದು ದಿನದ ಮಷ್ಟಿಗಾದರೂ ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇಂಡಿಯಾ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇವರು ಅನೇಕ ಅಗ್ರಹಾರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಂಡಾವೂರಿನ ರಾಜ ಸರಬೋಚೀ(ಗೌಲ-ಗಳ್ಟಾ) ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಅವರು ಸರಸಿಂಹಪುರ ಅಗ್ರಹಾರವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದರು. ಅದೇ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಗಳಗಳಲ್ಲಿ ಬೃಂದಾವನಸ್ಥಿತಾದರು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಗದಾಧರಪುರದ ಇತರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬೃಂದಾವನಗಳೂ ಇದೇ ಖಾರಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ವಿಶೇಷ.

ಉತ್ತರ—ಉತ್ತರ

26 ಶ್ರೀನಂತರ ಶತಕೋಽಪ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ I ಶತಕೋಽಪಯತ್ತಿಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕರು ಗಳಿಗೆ-ಗಳಾಗಿ

27	,	ವೀರ ರಾಘವ ಹೇದಾಂತ	,	ಗಳಾಗಿ-ಗಳಾಗಿ
	X	X X X		ಗಳಾಗಿ-ಗಳಾಗಿ
28	,	ರಂಗನಾಥ II	,	ಗಳಾಗಿ-ಗಳಾಗಿ
29	,	ಹರಾಂಕುಶರಾಮಾನುಜ	,	ಗಳಾಗಿ-ಗಳಾಗಿ
30	,	ಶ್ರೀನಿವಾಸಹೇದಾಂತ	,	ಗಳಾಗಿ-ಗಳಾಗಿ

ಇ ನೇಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ್ವರ್ತನ್ನು, ಕುಮಾರೆಗೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವಿಂದ ಆಸ್ಥಾನವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಇಂದ ನೇಯ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ದಯವಾಡಿಸಿದ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪರಮ ಹೇದಾಂತಿಗಳೂ ಅವಾರ್ಚಾನ ಸಂಪನ್ಮೂರ್ತಿ ಆಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಅಹೋಬಿಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ದಯವಾಡಿಸಿದಾಗ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಆರಮ್ಮನೆಗೆ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿ ವಾದ ಪೂಜೆಮಾಡಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವಿಂದನ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ದೋತ್ವೋತ್ಸವನನ್ನೂ ಸಹಿಸಿ, ಸರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಗೆ ಒಂದು ದೂಡ್ಜ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮಂಟಪನನ್ನೂ ಚಿನ್ನಿದ ದೋತ್ವೋತ್ಸವನ್ನೂ ಕೀರಿಟಿಸಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಗಜ ತುರಗಾದಿಗಳನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಾದರು. ಮುಂದೆ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶ್ರೀ ವಿಲ್ಲಿಪುತ್ತೂರಿಗೆ ದಯವಾಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಹೋಬಿಲ ಮತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ತಿರುವಳ್ಳಿರು ದೇವಾಲಯದ ಜೀರ್ಣೋದಾಧಿರವನ್ನು ಸಹಿಸಿ, ಶ್ರೀ ಸ್ವಿಂಹಪುರದಲ್ಲಿ

ಪರಮವದವನ್ನು ಲಂಕರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಆಹ್ಲಾ ಕಗ್ರಂಥವು ಶ್ರೀ ಮತದ ಶಿಷ್ಯರೇಲ್ಲಾಗು ಈಗಲೂ ಆದರಿಂದೀಯವಾಗಿದೆ.

ಈ ನೇಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ನೇಯವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿನ ಕುರುಕ್ಕಾರೆಯು. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ ತುಂಬಾ ಸಮಧಿರು. ಇವರು ಇ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕೀರ್ತಿಶಾಲೆಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ವ್ಯೇಕುಂತವಿಜಯ ಚಂಪ್ರಾ, ಚಂದಮಾರುತವ್ಯಾಖ್ಯಾ, ತಾತ್ಪರ್ಯರತ್ನಾವಳಿ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಭಾಷಾಧಾರ್ಥ, ಜಂಯಂತೀನಿರ್ಣಯ, ಶ್ರವಣದ್ವಾದಶೀನಿರ್ಣಯ ಮುಂತಾದುವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಇವರು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸಿ ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲಕ್ಷ್ಮೀ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀ ಸೃಷ್ಟಿಂದಸನ್ನು —

ಸತ್ಯಂ ಶ್ರೀನುದಹೋಬಿಲೇ ಪ್ರವಿಲಸಲ್ಲಿಕ್ಷ್ಮೀಸೃಷ್ಟಿಂದೋ ಮುದಾನ್
ರಾಜದ್ವೇನು ಗುಜಾವಿಮಾನ ವಿಲಸನ್ತಾಧ್ರಿಸ್ತಾಗಭಾಗ್ಯಯವೂ ||
ಪ್ರಾಣದಸ್ಯ ಯಥಾ ಗುರುಸ್ತಾನ್ಮಾಧ್ರಾತಾಂ ತತ್ತ್ವೋಪದೀಷ್ಟಾ ಜಗತೀ+
ಅಧ್ಯಾತ್ಮೇ ಭವನಾತೀನೀಪರಿಷರೀ ಸರ್ವತ್ರ ವಿಷ್ಣೀತತೇ ||

ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಮಂಗಳಾಶಾಧನ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಗದವ್ಯಾಲ್ ರಾಜನ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿಯೇ ಪ್ರಾಣಾರ ಅಲ್ಲಿಗೂ ದಯವಾಡಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವರದೇ ವರ್ಷ ಇದ್ದು ಗಾಢಾಲಿಸಲ್ಪೇ ಪರಮವದಿಸಿದರು. ತತ್ತ್ವಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಾದವರಿಲ್ಲದಿದ್ದು ದರಿಂದ ಆಂತಹವರನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಆಸ್ಥಾನವನ್ನೆಂದ್ರಿಸಿದ ಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಗದವ್ಯಾಲ್ ರಾಜನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿದ ಶ್ರಾಂಕಾರ ಆ ರಾಜನು ಎರಡು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿದು ಗದಾಧರಪುರದ ವಾನಮಾ ಮಾತ್ರ ಆಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಪರಮ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಸನ್ಧಾನಸ್ಸೀಕಾರ ಮಾಡಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೃಷ್ಟಿಂದ ದಿವ್ಯಾಸ್ಥಾನವನ್ನು (ಒ-ಒ-ಗಳಷಣೆ) ವಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿನು. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಶ್ರೀ ಪ್ರೇಣವ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಿಷ್ಟಾತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅಹೋಬಿಲಕ್ಷ್ಮೀ ದಯವಾಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಂಚಿಗೆ ಬಂದು

ಕಾಂಚ್ಯಾಂ ಹಸ್ತಿಗಿರಾವಭಿಷ್ಟವರದೋ ದೇವೀ ಬೃಹನ್ನಾಯಕೇ
ತೀರ್ಥಂ ಶೀಷಸರ್ಯೋ ವಿಮಾನಮಸಿ ಮೈ ತತ್ಪಣ್ಯಕೋಽಭ್ಯಾಷ್ಯಯಂ |
ಯಜ್ಮಾಂಪಂಕಜಸಂಭವಸ್ಯ ವರದಃ ಪಶ್ಯಾನ್ಮಿಯೋ ಭಾಸ್ಯತಃ
ಪ್ರತ್ಯೇಕಸ್ತಕರ್ತ್ಯಃ ಸುರಾಸುರಗಣ್ಯಃ ಸೇವೇಷ್ಯಭವತ್ವಾರುದ್ಯೇ ||

ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ವರದನ ಮಂಗಳಾಶಾಧನ ಮಾಡಿ ಅನೇಕ ದಿವ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಮಧುರಾಂತಕದಲ್ಲಿ ಪರಮವದಿಸಿದರು.

ಇ ನೇಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಪರಾಂಕುಶ ಯತೀಂದ್ರರು ಕೇವಲ ಒಂದು ವರ್ಷ ಮಾತ್ರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಚಾಷಾನಾನುಷ್ಠಾನ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಗದಾಧರಪುರಂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬವರಿಗೆ ಆಸ್ಥಾನವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಕುಂಭಕೋಣದ ಬಳಿ ನಿತ್ಯ ವಿಭೂತಿಗೆ ದಯವಾಡಿಸಿದರು.

೨೦ ನೇ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸವೇದಾಂತ ಯತೀಂದ್ರರು ಏದು ವರ್ಷ
ಆಸ್ಥಾನ ನಿವಾಹಮಾಡಿ ಗಂ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾದರು. ಇವರು
ತಿರುವಹಿಂದ್ರಪುರದ ದೇವನಾಯಕನನ್ನು —

ಚಿತ್ತೀ ಮೇ ರಮತಾಮಹಿಂದ್ರ ನಗರಾವಾಸೀ ಭುಜಂಗಾಶನಾ—

ನನ್ತ ಶ್ರೀ ಸಖಿದೇವನಾಯಕ ಹರಿದೇವೀವೀಂದ್ರಸಾಕ್ಷಿತಂ |

ಪೂರ್ವಂ ಭೋಗಿಮುಖಃ ವಗೀಂದ್ರಸರಸಶ್ರೀರಾಶ್ರಯಸ್ಸರ್ಘಾ

ಶಾಖ್ಯೈ ಚಂದ್ರಜಿತೀರತೇ ಚ ಭಗವಾನ ತಿಷ್ಣಸ್ವಿಮಾನೋತ್ತಮೇ ||

ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಮಂಗಳಾಶಾಸನಮಾಡಿ ಅನೇಕ ದಿನ್ಯ ದೇಶಗಳಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ
ದರು. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ರಚಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವರ್ಸಿಂಹಾದಿ ಸುಪ್ರಭಾತ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿ
ದಿನವೂ ಚೆಳಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವರೂಪ ಸೇವೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಂತದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವರ್ಸಿಂಹನ
ಮುಂದೆ ಈಗಲೂ ಪರಿಶಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸುಪ್ರಭಾತವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಮಂಗಳ
ಗಳೂ ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಇವರು ಅಹೋಬಿಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ನವ
ನಾರಸಿಂಹರ ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ರೂಪವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವರ್ಸಿಂಹಾದಿ ಮಂಗಳಮ್ರ ಎಂಬ
ಸ್ತೋತ್ರದ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬಿಡಿ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಅಹೋಬಿಲ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಯಾ
ಮೂರ್ತಿಗಳ ಪಣಿನೇಯ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. (ಪುಟ ೮೮ ಪಿಷ್ಟಣ ಸೋಡಿ).
ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬೃಂದಾವನ ಶ್ರೀ ನರಹಿಂಹಪುರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬೃಂದಾವನ
ಗಳ ಪಕ್ಷದಲ್ಲೇ ವಿರಾಜಸುತ್ತಿದೆ.

ಇತಿ—ಇತಿ

೩೧ ಶ್ರೀವಣ್ಣಶತಕೋಪ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣವೇದಾಂತ ಶತಕೋಪ ಸುಧಾವೇತಿಕರು ಇತಿ—ಇತಿ

೩೨	„	ವೀರರಾಘವ VII	„	ಇತಿ—ಇತಿ
೩೩	„	ಶತಕೋಪ VI	„	ಇತಿ—ಇತಿ
೩೪	„	ರಾಮಾನುಜ	„	ಇತಿ—ಇತಿ
೩೫	„	ರಂಗನಾಥ III	„	ಇತಿ—ಇತಿ
೩೬	„	ಶ್ರೀನಿವಾಸ VI	„	ಇತಿ—ಇತಿ

ಇಗನೇಯವರಾದ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ವೇದಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಸಂಚ
ರಿಸಿ ತಿರುವಳ್ಳೂರಿನ ವೀರರಾಘವಸ್ವಾಮಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗಜವಾದನ ಕ್ಷೇಂಕರ್ಯಮಾಡಿಸಿ
ದರು. ಇಂಥಿನೇಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸುವಾಗಲೇ ವೃದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೂ
ಅರುವರ್ವಕಾಲ ತಿರುವಳ್ಳೂರಿನಲ್ಲೇ ಸೇಲಿಸಿದ್ದ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಾದಿಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ
ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇಂಥಿನೇಯ ಆಸ್ಥಾನಪತಿಗಳಾಗಿ ದಯಮಾಡಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಶತಕೋಪ ಮಹಾ
ದೇಶಿಕ (ಪರಂದೂರು ಅಳಿಂಬಿಯಶಿಂಗರ್) ಇವರು ಅತಿಮಾನುಷತಕ್ಷಿಯುತರಾಗಿದ್ದರು.
ಅವರದರ್ಕಾರ್ಥಿನಾಗಿದಂತಹ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾಗದೆ ಯಾಗೆಯೇ ಬಂದುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ವಾಮಿ

ಗಳ ದಿವ್ಯತೀಜಸ್ಸು ಎಂತಹವರನ್ನು ವಶೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹದಾಗಿತ್ತು. ಒಂದುಬಾರಿ ಸಂಚಾರಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸರ್ಕಲಪರಿವಾರದ್ವೋಡನೆ ಧರ್ಮಪುರಿ ಹೊಸೂರು ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರುಕಡೆ ದಯವೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಡುಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮೈಲಿ ಹೊಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ಮತದ ಸಂಚಾರ ಯೋಧಾಗಲೂ ಪ್ರಾಯಃ ರಾತ್ರಿಯ ನೇರ ಜನ ಕಳ್ಳರು ಬಂದು ಶ್ರೀ ಮತದ ವಲ್ಲಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಬೊಕ್ಕುಸವನ್ನು ಮುತ್ತಿದರು. ಪರಿವಾರದವರಿಗೆ ದಿಕ್ಕುತೋರೆದಂತಾಯಿತು. ಕಳ್ಳರು ಪಹರೆಯವರ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂದುಕವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟುದ್ದರು. ವಿಚಾರ ವಲ್ಲಿಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕೀವಿಗೂ ಮುಟ್ಟಿತು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೂಡಲೇ ಕಿಳಕ್ಕಿಳಿದು ಬಂದು ಕಳ್ಳರನ್ನು ದ್ವೀಪಿಸಿ ‘ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೀವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಸ್ಸು ಮುಟ್ಟಬೇಡಿ! ಎಂದರು. ಕಳ್ಳರ ನಾಯಕನು ಈ ಮಾತನ್ನು ತೇಣಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದನು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು—‘ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯ ಆಭರಣಗಳೇ ಅನೇಕ ಲಕ್ಷ ದೂರವಾಯಿ ಬೆಲೆಬಾಳುತ್ತವೆ. ಅವನ್ನೆ ಲಳಿ ನಿಮಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೀ ಮೊಗುವುದರಿಂದ ಅಧರಗಂಟೆಯಕಾಲ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಿ. ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಧರಿಸಿ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ, ಅಮೇಲಿ ಸಮಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಹೊಗುತ್ತೀವೆ’ ಎಂದರು. ಕಳ್ಳರು ಅದಕ್ಕೂ ಒಪ್ಪಿದರು. ಕೂಡಲೇ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ದೇವರನ್ನು ದೊಡ್ಡ ರಜತ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ, ಬಿಜಯಮಾಡಿಸಿ ಸರ್ಕಲಾಭರಣಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಮಂಗಳಾರ್ತಿಮಾಡಿದರು. ಕಳ್ಳರೆಲ್ಲಾ ದಿಜಗ್ಗೂಡುರಾಗಿ ದೇವರದರ್ಶನ ಮಾಡಿ, ಅನೇಕಾನತ್ತಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು, ಬೇಕ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕಳ್ಳರನ್ನು ಕರೆದು ‘ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ’ ಎಂದು ಕೊಡಬೋದರು. ಕಳ್ಳರೆಲ್ಲಾ ವಿನಿತೆರಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ‘ನಮ್ಮ ಮಹಾಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಬಹುವಾದ ಧನವನ್ನು ಶಿಶ್ಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಅಲ್ಲೇ ಮರುದಿನ ಆರಾಧಿಸಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಇದು ನಡೆದು ಇನ್ನೂ ಅಂ ವರ್ಷಗಳು ಕೂಡಾ ಆಗಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನೋಡಿದ್ದವರು ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯವರಿಗೂ ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಈ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿವಾದಿರೆ.

ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶಿಷ್ಯರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮೇಲಿ ಶ್ರೀ ಮತದ ಗುರುವರಂಪರೆಯನ್ನು ‘ಆಚಾರ್ಯಗುಣಾದರ್ಶ’, ‘ಸತ್ಯಂಪ್ರದಾಯ ಸಾರ’ ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲಿ ರಚಿಸಿದರು. ಈಗ ಈ ಗ್ರಂಥವೇಂದೇ ಶ್ರೀ ಮತದ ಜರಿತೆಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಶಿಷ್ಯರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಆರು ಜನರು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ನದಲ್ಲಿ ಇವರ ನಂತರ ಅಭಿಷಿಕ್ತರಾಗಿರುವುದೇ ಇವರ ಪ್ರಭಾವದ ನಿರ್ದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

ಇಂದ್ರಾಜಿತ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಕರ್ತವೀರ ರಾಮಾನುಜ ಯತ್ತಿಂದ್ರಿಗೆ (ಅಶ್ವಿನಿ, ಅಳಹಿಯಶಿಂಗರ) ಶಿಷ್ಯರ ಮೇಲಿ ತುಂಬಾ ಅನುಗ್ರಹ. ಇವರು ತಿರುವ

ಭ್ರಾಹು ದೇವಾಧಯದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಯಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಯಿಸು ಹೊಸದಾದ ರಫ ಶೈಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಇವರು ಗಳ ಕ್ಷುಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅರು ವರ್ವಾಳ ಆಸ್ಥಾನ ನಿರ್ವಾಹ ಮಾಡಿ ಕಳತ್ತಾರು ವಂಗೀಸ್ವರಂ ಶ್ರೀ ಸೃಂಗಿ ರಾಘವಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಪರಮ ಸಿಂಹರಿಗೆ ತುರ್ತುಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಆಸಾನವನ್ನು ವಹಿಸಿದರು.

ಇಲ್ಲಿ ನೆಯವರಾದ ಶ್ರೀ ರಜ್ಞಾಧಾರ ಮಹಾದೇಶಿಕ (ಕಳತ್ತಾರ ಅಳಹಿಯ ಶಿಷ್ಟಾರ) ರವರು ಪರಮೋದಾರಿಗಳು. ಪ್ರತಿ ಸ್ವಾಧ್ಯಾ ಆಸ್ಥಾನದ ಚೌಕ್ಕಸದ ಹಣವೆಲ್ಲ ವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿ ಬಿಮ್ಮತ್ವದಾಗು. ಆದರೂ ಸಂಚೇಯ ಹೇಗೆಗೆ ಆ ದಿನದ ಖಚಿಗೆ ಚೀಕಾಢು ಕ್ಷುಂತ ಹೆಚ್ಚು ದ್ರವ್ಯ ಹೇಗೋ ಒದಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದು. ಆವತ್ತಿನ ಖಚಿಗೆ ಕಳೆದು ಮಿಕ್ಕ ಹಣವನ್ನು ಮರುಮಿನ ಸ್ವಾತಾ ಕಾಲ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ದಾನ ಮಾಡಿ ಬಿಮ್ಮತ್ವದಾಗು. ಹೇಗೆಯೇ ಅವರ ಕಾಲವೆಲ್ಲಾ ನಡೆಯಿತು. ಯಾವಾಗಲೂ ಅಧಿಗಳು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬಳಿ ಕ್ಷುಂತಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆವರವರ ಆವೇಕ್ಕೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾ, ಕೊಡ್ಡನಿಗೆ ರಘು ಮಹಾರಾಜನು ಹೋರಿದ ಬೀದಾರ್ಯ ಕಳ್ಳು ಮಿಗಿಲಾದ ತಮ್ಮ ಬೀದಾರ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪರಮ ಪದದಿಸುವಾಗ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಎರಡೂಕಾಲಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಇತ್ತೀಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ದಕ್ಕಿ ಇ ದೇರದಲ್ಲಾ ದಿನ್ಯ ದೇರಗಳಲ್ಲಾ ಸಂಚರಿಸಿ ಮಂಗಳಾರಾಷನ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಬೀದಾರ್ಯದ ಬರಿಚಯವು ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಂತಗಳವರಿಗೂ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಮಹಾನುಭಾವರು.

ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ತಮ್ಮ ಅನಂತರ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯಾರು ಬರಬೇಕೆಂಬು ದನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸದೆಯೇ ಪರಮ ಪದದಿಸಿದರಾದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಮರದ ಶಿಷ್ಯರು ಬಹು ಮತದಿಂದ ಸತ್ತ್ವಕರ್ವಾಚಸ್ಪತಿ ಎಂದು ಜೋಖಿದೇರದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಪಿಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದ ಕುರಿಜ್ಜಿ ರಂಗಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಇತ್ತಿ ನೆಯವರಾಗಿ ಆಸ್ಥಾನವಹಿಸಲು ಪ್ರಾಧಿಕಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಮರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಭಕ್ತಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಮಹಿಳೆಯರು ಸನ್ಯಾಸಗ್ರಹಣಮಾಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಶರಕೋಪರೆಂಬ ದಾಸ್ಯನಾಮದಿಂದ ಆಸ್ಥಾನಸ್ಥಿವರಹಣವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಶ್ರೀಮರದ ಅಧಿಕಾರಿತಿಯನ್ನು ತಕ್ಷಮಟ್ಟಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಬಳಿಕ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯಾರು ಬರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸದೆಯೇ ಕೊಯಿಮಂತ್ರಾರ್ಥಿನ ಬಳಿ ಪಾತ್ರಾರ್ಥಾನಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪದದಿಸಿದರು!

೪೨ ನೆಯ ಆಸ್ಥಾನ ಗಳಾ

ಶ್ರೀವಣ ಶರಕೋಪ ಶ್ರೀ ವೀರರಾಘವ ಶರಕೋಪ ಮಹಾದೇಶಿಕರು

ಪಿಳ್ಳೆಪಾಕ್ಷಂ ಇಳ್ಳೆಯವಲ್ಲಿ ಅಳಹಿಯತೀಂಗರ

ಹಿಂದಿನ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯಾರು ಬರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸದೆ ಪರಮ ಪದದಿಸಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗುವುದು ಸಹಜ.

ಅದರಂತೆ ಈಗಲೂ ‘ಮುಂದೆ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯಾರು?’ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ದೇಶಿಸಿತು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಮರತದ ಶಿವ್ಯರೆಲ್ಲಾ ಪೆರುಂಬಾಕ್ಕುಂನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಒಮ್ಮೆತವಾಗಿ, ಹಿಂದೆಯೇ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗಿ ಕೇವಲ ವಿರಕ್ತರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ವೀರರಾಘವ ಶರಕೋಪ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನೃಸಿಂಹನ ಇಂನೆಯ ದಿವ್ಯಾಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧವಾಗಿ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ‘ಸಹ್ಯತಂತ್ರ ವಾಚಸ್ಪತಿ’ ಎಂಬ ಬಿರುದು ವಡೆದು ವಿಷ್ಣುದಗ್ರೇ ಸರರಾಗಿದ್ದವರು. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಗ್ರಾತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರವಿದ್ದ ರೂತಿರುವಹಿಂದ್ರಪುರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರ ಅಂತಃಕಲಜದಿಂದ ನಿಂತುಹೊಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಮದ್ವೇದಾಂತ ದೇಶಿಕರ ಉತ್ಸವಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷ ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಸಿ ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಗಳಾದರು. ಇವರು ಅನೇಕಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ನರಸಿಂಹಪುರದಲ್ಲಿ ಪರಮವದಿಸಿದರು.

ଶିଳ୍ପ ନେଟ୍ୟୁ ଅସାନ୍ ଟେଲିଫିଲ୍ — ଟେଲିଫିଲ୍

ಶ್ರೀವಣ್ಣ ಶತಕೋಪ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಶತಕೋಪ ಮಹಾದೇಶಿಕರು

ಚೆಕ್ಕುವತ್ತಿರು ಅಳ್ಳಿಹಿಯತ್ತಿಂಗರ್

ಈ ಇನ್ನೇ ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಆಸ್ಥಾನ ನಿರ್ವಾಹಕರ ನಾಮ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಡದೆ ಹೋದುದರಿಂದ ಈ ಬಾರಿ ತುಂಬಾ ಬಿಕ್ಕೆಟ್‌ನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗಿ ಶಿಶ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮತವಿಲ್ಲದೆ ಆರು ವರ್ಷಕಾಲ ಆಸ್ಥಾನಿನಿರ್ವಾಹಕಕ್ಕೆ ಯತಿಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದವರೂ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕಾಗಿಬಂದು ಶಿಶ್ಯರ ಬಹುಮತ ವನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗದಾಧರಪುರದ ಶ್ರೀ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಪ್ರಾಧಿಕರ್ಮವುದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನಾಮ ವಿಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಶರಕೋರ್ವ ಸ್ವಾಮಿ ಗಳಿಗೆ ಪಟ್ಟಬಿಷ್ಣೇಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ ತುಂಬಾ ದಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ದರಿಂದ ಸನ್ನಿಧಿ ಕೆಂಕರ್ಯಾಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯರಾದವರನ್ನೇ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡು ಹಳೆಬರನ್ನೇ ಲ್ಲಾ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ ಶ್ರೀ ಮರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಗಣ್ಯಸಾಧನವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಒಂದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳೊಳಗಾಗಿ ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶ್ರೀ ಮರದ ಗತವೇಭವಗಳನ್ನೇ ಲ್ಲಾ ಪುನಃ ಸಾಧಿಸಿ ಹಳೆಯಡಿಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೀರು ಮರಿತು ಹೋಗುವಂತೆ ವಾಡಿದ್ದು. ಉತ್ತರದೇಶದ ಬೈರಾಗಿಯೊಬ್ಬರು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬಾಲಮುಕುಂದಾ ಚಾರ್ಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ (ರಜಪುಟಾಣದ) ಪ್ರಪೂರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಾ ಒಂದು ಆಡ್ಯಾ ಬಿಲಮರವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರು. ಈ ಮರಕ್ಕೆ ‘ಉತ್ತರ ಆಹೋಬಿಲಮರ’ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಇದೆ. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ‘ಶ್ರೀನಿವಾಸಶರಕೋರ್ವಯತೀಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕ ಗರ್ಜ’ ಮತ್ತು ‘ವ್ಯಭವ ಪ್ರಕಾಶಿಕಾ’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ನರಸಿಂಹಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬ್ರಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನೃಸಿಂಹನ ಮಂಗಳಾಶಾಸನವನ್ನು ಶ್ರೀ ಮರದ ಇಂಸಂಗೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಅವಶಾರ ಕ್ಷ. ಕೆ. ಎಲ್ಲಂ ಮಾರ್ಕ ಅರ್ಥಾದ್ಯ.

శ్రీమత్తారు తపజియే తిథుర్చ విశేష రస్తాల్ని తారి యతిలేవిర వేరికేణింద్రుః ।
సంప్రేషితం కరుణయా సరపూర్వ చోధం శ్రీ శ్రీనివాస తడకోణిష మునిం భూజాముః ॥

ಇಂ ನೆಯ ಆಸ್ಥಾನ ರಣಜಿತ್—ರಣಜಿ

ಶ್ರೀವಣ್ಣ ಶರಕೋಪ ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶ ಶರಕೋಪ ಯತೀಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕರು
ಮನ್ಮಾರ್ಗಸಂದಿ ಅಳೆಹಿಯತೀಂಗರ್

ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅನಂತರ (ಹೃಷಿಕೃಷ್ಣಮದಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಾರ್ಗಸಂದಿ ಉರಪ್ಪಟ್ಟಿರುವ ವ್ಯಾಕರಣಂ ರಂಗಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದ) ಶ್ರೀ ಪರಾಂಕುಶ ಶರಕೋಪ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇಂ ನೆಯ ಆಸ್ಥಾನವನ್ನು ಲಂಕರಿಸಿದರು. ಇವರು ತುಂಬಾ ದಕ್ಕರು. ಶ್ರೀ ಮರದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸ್ನಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮಂಟಪ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಸ್ವಾಮಿಯ ಸೇವೆಯು ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗಲ್ಲಾ ತುಂಬಾ ವೈಭವದಿಂದ ಆಕರ್ಷಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಚಿರಸ್ವರಣೀಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಶ್ರೀ ಮರದಲ್ಲಿ ಈ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮಂಟಪದಲ್ಲೇ ಸಿತ್ಯಮೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸ್ನಿಂಹನನ್ನು ಬಿಜಯಮಾಡಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಿರುವಳ್ಳೂರು ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ದೀಪಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು.

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ವಯಃಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ತಮ್ಮ ದೇಹ ದೊಬ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಶ್ರೀ ಮರದ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರಲು ಎಲ್ಲಾ ಯೋಗ್ಯತೆಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ್ದ ಕಾರಕುಚಿರ್ ಆಯ್ಯಪಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಪಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಇ-ಇ-ರಣಜಿ ರಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನೂ ‘ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥಶರಕೋಪ’ ಎಂಬ ದಾಸ್ಯನಾಮವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಆಸ್ಥಾನದ ನಿರ್ವಾಹದ ಪ್ರಾಯಃ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ವಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರು. ಆಚಾರ್ಯ ನಿಯಮವನ್ನು ಶಿರಸಾ ವಹಿಸಿ ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥಶರಕೋಪ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ರಾಜಮನ್ಮಾರ್ಗಸಂದಿಯಲ್ಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸ್ನಿಂಹನ ಸ್ವಿತ್ಯಾರಾಧನದಲ್ಲಾ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಾದಿಗಳನ್ನು ಸುಗ್ರಹಿಸುವುದರಲ್ಲಾ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ರಣಜಿ ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪರಾಂಕುಶ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ವರಸುಪದಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಇವರು ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮೂರಾಧಾರಭಿಷಿಕ್ತರಾಗಿ, ಆಚಾರ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಅವರ ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ನಿಂಹನಮಂಗಳಾಶನ ನಡೆಯಿಸಿ ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಟ್ಟರು. ಶಿಮನಕ್ಕತ್ರಿ: ವೃಷಭಮಾಸ ಭರಣೀ ಆಸ್ಥಾನ: ಅಂ-ಅ-ರಣಜಿ ಬೃಂದಾವನ: ಅಂ-ಅ-ರಣಜಿ ಶ್ರೀ ವಿರದಾಘವ ಯತೀಂದ್ರ ಪದಾಬ್ಜ ಭೃಂಗಮಾ ಶ್ರೀ ಮಂಜುಶಾರಾತ್ರಿ ಕೃಪಾತ್ಮಕೋಂಡಂ || ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸಿವಾಸಶರಜಿದ್ಯತಿಧುರ್ಯದೀಕ್ಷಾಪಾತ್ರಸೂ ಪರಾಂಕುಶ ಯತೀಂದ್ರಗುಂಂ ಭಜಾಸುಃ ||

೪೦ ನೆಯ ಆಸ್ಥಾನ ರಣಜಿ—ರಣಜಿ

ಶ್ರೀವಣ್ಣ ಶರಕೋಪ ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥ IV ಶರಕೋಪ ಯತೀಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕರು.

ಕಾರಕುಚಿರ್ ಅಳೆಹಿಯತೀಂಗರ್

ನಲವತ್ತನೆಯ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮೂರಾಧಾರಭಿಷಿಕ್ತರಾದ ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥಶರಕೋಪ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಗಂಭೀರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನೂ ಸೌಲಭ್ಯದಿಗುಣಗಳನ್ನೂ ಆಸ್ಥಾನ ನಿರ್ವಾಹ

ಫಂ ನೆಯ ಸಾಮಿಗಳು

[14]

[14] ನಾಮಧ್ಯವನ್ನು ಶಿವ್ಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನೂ ಅವರ ದರ್ಶನಭಾಗ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದವರು ಯಾರೂ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯಲಾರರು. ಈ ಲೀಖ ಕನು ತನ್ನ ತೀರ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ದರ್ಶನ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನಾದರೂ ಈ ಗಲೂ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯು ಅವನ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕ ದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿರುವ ಅವರ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹದ ಪಡಿಯಚ್ಚನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರೂ ಅವರು ಎಂತಹ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸಿಸಿದಲೂ ದ್ವೇವೀ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ್ದ ವರೆಂಬು ದನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದು.

వాద అనేక సౌకర్యగళన్లను ఏపిడించాడు.
 శ్రీ సామైగళు లష్టేక్స్ సింహనిగె మంగళారతి మాడుత్తిద్ద వైఖరి,
 తారాంయన్న సకలరిగూ అనుగ్రహిసుత్తిద్దకుము, మందస్తుతదింద కూడి వై
 తరన్న ప్రశ్నాసావరితి, ఒంధోండూ ప్రతియోబ్ధరస్తూ తిపథుదల్లూ శాశ్వతవాగి
 రుత్తొంబుదరల్లి సందేహనే ఇల్ల. ఎల్లదక్కింత హచ్చుగి, తిష్ణుర మత్తు భక్తర
 కుశల ప్రశ్నామాడి అవరవర కాయిక-మానసిక క్లేరగళ పరియారవాగువంతే
 తమ్మ అతిశయ్యవాద అతిమానువ సామధ్యదింద అనుగ్రహిసుత్తిద్దుచు
 వితేషవల్లవే? శ్రీ అమోభిల మాఠదంతచ ఆస్తానదల్లి మూరాళ్ళిక్కరాద
 యుతివయ్యరు సవసామాన్యరాద తిష్ణురొడనే ఈ బగెయే నికటి సంబంధ
 విట్టు, కొండిద్దుదరిందలే ఆవర కాలచల్లి శ్రీ మాఠద హసరు దిక్కు దిక్కుగ

ಜಲ್ಲೂ ಹರಡಿ, ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ದರ್ಶನಕಾರ್ತಿ ತಂಡೋಪತೆಂಡವಾಗಿ ಜನರು ನೇರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮೈಸೂರು ದೇಶದ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರೋಚ್ಯಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಯಃ ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪರವಿದ್ದೇಇದೆ. ಅಹೋಬಿಲ ಮರವೆಂಬ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಒಚ್ಯಬ್ಬರೂ ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಗುಣಾತಿಶಯ ಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಒಂದೆರಡು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸದಿದ್ದರೆ, ಲೀಬುಕನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಗೌಗಳ ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ದೇಶದ T ನರಸೀಪುರಕ್ಕೆ ದಯವಾಡಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಪಲಕ್ಕಿಯಂದಿಳಿದೊಡನೆ ಅನೇಕರು ಅವರಿಗೆ ದೀಪ್ರಫ್ರದಂಡ ಪ್ರಜಾನು ಮಾಡಿದರು. ಒಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ತೀರ ಹತ್ತಿರ ಹೊಗಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ತಮ್ಮ ಶಿರಸ್ಸನ್ನಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕಾರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಕೈಂಕರ್ಯಪರರು ‘ಹಾಹಾ’ ಎಂದು ಕೂಗಾಡಿ ಅವರನ್ನು ದೂರ ತಳ್ಳುಲು ಹೊದರು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತಡೆದು, ‘ಅವರು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳು; ಅವರ ಆಶೀಗೆ ಅಡ್ಡಿಬರಬೇಡ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಭಾಗವತರಿಗೆ ಮಂತ್ರಕ್ವತೀಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಇಂತಹ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ಮನೋ ವೈಶಾಲ್ಯಪ್ರಳ್ಳಾ ಅಚಾರ್ಯರ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ಮೂಡುವುದಿಲ್ಲ?

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಉಕ್ಕೆತ್ತೇ ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತುರಿಸಿದ್ದರೆಂಬುದೂ, ವಿಶೇಷ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದವರಿಂಬುದೂ, ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಭಾಗ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದ ಅಂಶವೇ ಆಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮೈಸೂರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಕಾರ್ತಿಯಳಿಂದರೂ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದಾಗ ರಾತ್ರಿ ಅವೇಳೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮಾರ್ಗವು ದುರ್ಗಮವಾಗಿದ್ದದರಿಂದ ಸನ್ನಿಧಿಯ ಬೊಕ್ಕಿಸದ ಮತ್ತು ಇತರ ಗಾಡಿಗಳೂ, ದೇವರ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳೂ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆಟ್ಟು ಹೊಡುವು. ರಾತ್ರಿಯ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಪರಿವಾರದವರೊಡನೆ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಒಂದು ಕಡೆ ಬಿಡಾರಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟು ಉಕ್ಕೆತ್ತೇ ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನು ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿ ಪೂಜಾದಿಗಳಿಗೆ ತೊಡಗಿಸಿರು. ರಾತ್ರಿ ಗಂ ಘಂಟೆಯಾದರೂ ಗಾಡಿಗ ಜೊಂಡೂ ಬರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಕೈಂಕರ್ಯದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಯೋಚನೆಯಾಯಿತು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿಯ ಕಾಲ ಸಮಾಂಸಿಸಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ದೇವರ ಮುಂದ ನೇರಿದರು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಂಗಳಾರತಿಮಾಡಿ ಶಾತ್ಮಕೋರ್ಯ ಆದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ಕರೆದು ‘ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಬಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಗಾಡಿಗಳು ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಯೋಚನೆಯೇ? ಗಾಡಿಗಳು ಈ ರಾತ್ರಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂಟಿ ಕಾಡಾನೆಯು ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡಿದೆ. ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಗಾಡಿಯವರು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಸುಖವಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಾರೆ.’ ಎಂದು

ಅಪ್ಪಣಿ ಕೊಡಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ವರೆಲ್ಲರೂ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಭರಿತರಾದರು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದ ೧೦ತೆಯೇ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಗಾಡಿಗಳೂ ಬಂದುವು. ಆ ಕಾಡಾನೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವೂ ಸತ್ಯವೆಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಕೈಂಕರ್ಯದವರೂ, ಆ ಉರಿನ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಿನವರೂ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ದಿವ್ಯ ಜಾಣಿನವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪಾಂಡಿತ್ಯವೂ ಅದ್ವಿತೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಅಭಿಗಮನವಾದ ಕೂಡಲೇ ಶಿವ್ಯರಿಗೆ ಗ್ರಂಥ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಏವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬಳಿ ಕಾಲಕ್ಕೇವಕ್ಕಾಗಿ ನೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಹು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶಿವ್ಯಗೋಪಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದವರೊಬ್ಬರೂ, ‘ಇದೇನು ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಏವ ಗೋಪಿಯೋ ಅಥವಾ ಆದಿವಣ್ಣ ಶತಕೋನ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಶಿವ್ಯ ಗೋಪಿಯೋ’ ಎಂದು ವಿಸ್ತೃತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರವಚನ ಸಾಮಧ್ಯ ಅಷ್ಟು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಇವರು ರಚಿಸಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ (೧) ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಾಧ್ಯ ಮಣಿಪುರಾಜ ದೀಪಿಕೆ, (೨) ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಕಾಶಿಕೆ, (೩) ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯ ದೂಷಣ ಪರಿಹಾರ ಎಂಬುವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮೈಸೂರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೮-೧೦ ತಿಂಗಳು ಸಂಚರಿಸಿ
ಅನೇಕರಿಗೆ ಸಮಾಶ್ರಯಣ ಭರಣ್ಯಸಗಳನ್ನು ನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಉಪನ್ಯಾಸಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ
ಸಾರ್ಥಕವಾದ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದುದಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ
ಮೂರುಬಾರಿ ದಯಮಾಡಿಸಿ ದೀಪ್ರಕಾಲ ಅಲ್ಲೇ ನೆಲೆಸಿ ಆ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ನವಚೈತನ್ಯ
ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವೈಭವವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಇವರು ಸಂಚಾರ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಧುರೆಯ ಬಳಿ ತೊರ್ಮಾ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸೃಸಿಂಹಾರಾಧನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ತಾವು ಶ್ರೀಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ತೀರಳಬೇಕಾಗಿರುವದೆಂಬುದನ್ನು ಆರಿತು ತನ್ನ ಆನಂತರ ಆಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪರಮ ನಿಷ್ಠೆಯಾ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಆಗಿದ್ದ ಕಾರಕುಚಿಂ ವಿದ್ವಾಣ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲರಾಮಭದ್ರಾಚಾರ್ಯರೆಂಬುವವರಿಗೆ ವಹಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾ ಸಿಸಿ ನಿತ್ಯ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಲಂಕರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬೃಂದಾವನ ತೊರ್ಮಾನಲ್ಲಿದೆ.

ಅವಶಾರ ಕ್ರ.ಶ. ಗಳಿಗೆ ಧನಮಾರ್ಗ ವಿಶಾಖೆ ಆಸ್ಥಾನ ಗಳ-ಇ-ರೋಡಿ ಬೃಂದಾವನ ಗಳ-ಗ-ರೋಡಿ ಶ್ರೀಮಂತು ತಾರಿ ಯತ್ನಿಶೇಖರ ಲಭ್ಯ ಚೋಧನ್ಯ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಯತ್ನಿವರ್ಯ ಕೃಪ್ಯೇ ಕ ಪಾತ್ರನ್ಯ | ಶ್ರೀಮತ್ಯ ಪರಾಂಕುಶ ಯತ್ನಿಂದ್ರ ದಯಾವಲಂಬಂ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಶರಕೋಪನುನಿಂ ಭಜಾಮಃ ||

ఈ 40 నేయ ఆస్తానపత్రిగళ జరిత్తువు అదుతవాదుము. ఇవరు పితాచి బిడిసువుదు, ప్రభల రోగగళన్న గుణపడినువుదు మోదలూద అనేక ఆశ్చర్షికరవాద ఆతిమానుష కృత్యగళన్న మ్యూసూరు దేశదల్లూ ఇతర కడెగళల్లూ నడేయిసిద్దారే. ఈ బగ్యాగియా అవర అనుగ్రహ సంపాదిసిద అనేకదు ఈగలూ జీవితరూగిద్దారే. ధనసకాముపొదగిదరే ఈ స్వామిగళ జరిత్తుయోందన్నే విస్తారవాగి బరేదు అచ్చు కూతిసబిముదు.

ಇಗ ನೆಯ ಆಸ್ಥಾನ ಗಣಾಂಶ—ಗಣಾಂಗ

ತಿವಣ್ಣ್ಯ ಶರಕೋಂಪ ತ್ರಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸ್ವಾಸಿಂಹ ಶರಕೋಂಪ ಮಹಾದೇಶಿಕರು
ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಇಂ ನೆಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಗೋಪಾಲ ರಾಮ
ಭಧಾರ್ ಚಾರ್ಯರು ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತ್ರಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸ್ವಾಸಿಂಹ ಶರಕೋಂಪ
ರೆಂಬ ದಾಸ್ಯ ನಾಮದಿಂದ ಇಗ ನೆಯ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಗಣ-ಗಣಾಂಶ ರಲ್ಲಿ ಮೂರಧಾರ
ಭಿಷಿಕ್ತರಾದರು. ತ್ರಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅದ್ವಿತೀಯ ಜ್ಞಾನಾನುಷ್ಠಾನ ಸಂಪನ್ಮೂರ್ಚಿಸಿ
ನಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ತ್ರಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಇಂ ತಿರುನ್ವಕ್ಕೆತ್ತಿರುತ್ತಾಗಿದ್ದೀರೂ ತ್ರಿ ಮತದ ಸಂಪ್ರ
ದಾಯದಂತೆ ಸಂಚಾರ ಕೈಗೊಂಡು ತಿರುಪ್ಪು ಲಾಳಣ ರಾಮಸೇತುವರೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದ
ಅನೇಕ ದಿವ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಮಾಡಿ ತ್ರಿ ರಂಗ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ದಯವಾಡಿಸಿ
ಅಲ್ಲಿ ತ್ರಿ ಮತದ ದಶಾವತಾರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲೇ ಬಿಡಾರ ಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಶಿವ್ಯರಿಗೆ
ಗ್ರಂಥ ಚತುಷ್ಪಯಗಳನ್ನು ಇತರ ತ್ರಿ ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕಾಲ
ಕ್ಷೇತ್ರ ರೂಪವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದು, ನಿಷ್ಪತ್ತವಾದ ಶಾತ್ರ್ವಿಯ ಜ್ಞಾನದಿಂದ
ಕೂಡಿ, ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಶಿವ್ಯರಿಗೆ ಅನೇಕ ಆವತ್ತಿ ಕಾಲಕ್ಷೇತ್ರವಾದವಾಗಿ ಅನು
ಗ್ರಹಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯರು ಈ ಇಂ ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇವರೊಬ್ಬ ರೇಣಂದು ನಿಃಸಂ
ಶಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ತ್ರಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕಾಲಕ್ಷೇತ್ರ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಪ್ರೇಮಿರಿಯು ಅಸಾಧಾರಣನಾಗಿ
ರುತ್ತಿತ್ತು. ಭರಸೆಮಹರ್ಷಣ ಮಾಡಿಸುವ ರೀತಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ. ತ್ರಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳ
ಸೌಮ್ಯವಾದ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಎಂತಹವರಲ್ಲಾ ಭಕ್ತಿಮೂಡಿಸುವಂತಹುದು. ಇನ್ನು ಅವರ
ಆದರೋಕ್ತಿಗಳು, ದೂರ ದೇಶಗಳಿಂದ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ
ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದು, ಎಲ್ಲವೂ ಅವರ ಸಹಜವಾದ ಗುಣಾತಿಶಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶ
ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ತ್ರಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ರಚಿಸಿರುವ ತ್ರಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವಾಸಿಂಹ ಧ್ಯಾನಸೋಧಾನ, ತ್ರಿ ವೇದ
ಪಾದಾಶೀತಿಸ್ತವ, ತ್ರಿ ದಶಾವತಾರ ನೇದ ಪಾದಸ್ತವ, ತ್ರಿ ನಿತ್ಯ ಪ್ರಾಧನಾ ಕಾರಿಕಾ
ವಲೀ, ತ್ರಿ ಆಚಾರ್ಯ ದಿನಚರ್ಯ, (ಇ ನೇ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವಿಷಯವಾದ) ತ್ರಿ ಮಹಾ
ಸ್ವಾಮಿಗಢ್ಣ ಇವುಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುವು.

ತ್ರಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಗಣಾಂಶ ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಾರ್ಷಿಕ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ತಮ್ಮ ಬಳಿಕ
ಆಸ್ಥಾನ ನಿವಾರಹಕ್ಕಾಗಿ ಚತುಷ್ಪಯ ಪಂಡಿತರೂ, ಜ್ಞಾನಾನುಷ್ಠಾನ ಸಂಪನ್ಮೂರ್ಚಿ,
ವಾದ ಸಮಫರೂ, ಅನೇಕಕಲ್ಯಾಣಗಳ ಸಂಪನ್ಮೂರ್ಚಿ ಆಗಿದ್ದ ತ್ರಿ ಇಂಜಮೋಡು
ರಂಗನಾಥಾಚಾರ್ಯರೆಂಬುವರಿಗೆ (ಇ-ಒ-ಗಣಾಂಶ ರಲ್ಲಿ) ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ನುಗ್ರಹಿಸಿ
‘ತ್ರಿರಂಗ ಶರಕೋಂಪ’ ರೆಂಬ ದಾಸ್ಯನಾಮವಿಟ್ಟು ತ್ರಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವಾಸಿಂಹನಾನದಲ್ಲಿ
ತಮ್ಮ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡರು. ತ್ರಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವಾಸಿಂಹನ ನಿತ್ಯರಾಧನ, ಕಾಲ
ಕ್ಷೇತ್ರ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ತ್ರಿರಜ್ಜಿದಲ್ಲೇ
ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ದೀಪರ್ಣಕಾಲ ಇವರು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಗಣಾಂಗ ರಲ್ಲಿ ತ್ರಿ

ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪರಮಪದಿಸಿದಾಗ ಅವರ ಬ್ಯಂದಾವನ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಾ ವೈಭವ ದಿಂದ ಅನೋಫ್ಫಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದರು.

ಈ ಉಗಳ ಸೆಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವವನ್ನು ಗ್ರಂಥಗಳು ಬೇರೆ ಯಾವ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮೇಲೂ ರಚಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅಹೋಬಿಲದ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಕೈತ್ರಗಳ ದೇವಾಲಯದ ಜೀಜೋರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಮತದಿಂದಲೇ ನಡೆಸಿದರು.

ಅವಶಾರ ಶ್ರೀ. ಕ. ಎಂಜಾ ಧನಮಾರ್ಕ ಪೂರ್ವಾಭಾಷ್ಯ. ಆಸ್ತಾನ ೧೧.೮.೧೫೭೫

ಬ್ಯಂದಾವನ ಆಕ್ಷೋಬರ್ ಎಂಜಾ

ಶ್ರೀಮಂಜ್ಞಾರ್ಥ ಶರ್ಕರೋಪ ಯತ್ತಿಂದ್ರರಂಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಾತ್ಮಕ ಮುನಭಿಗುರುಸಾರಾಭಾಮ್ಯಃ ।
ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷಿತಂ ಕರುಣಾಯ ಪರಿಶೂಲಿಂಭೋಧಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೃಂಧ ಕರ್ಕೋಪಮುನಿಂ ಭಜಾಮಃ ॥

ಓ ನೆಯೆ ಆಸ್ತಾನ ಎಂಜಾ—೧೫೭೫

ಶ್ರೀವಣ್ಣ ಶರ್ಕರೋಪ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀರಂಗ ಶರ್ಕರೋಪ ಮಹಾದೇತಿಕರು.

ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿ, ಶ್ರೀ ಮತದ ಆಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನೆಯೆ ಆಸ್ತಾನಪತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖನಾನ ಸಲ್ಲಾತ್ತದೆ. ಇವರು ಆಸ್ತಾನವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಕೂಡಲೇ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷಾರ್ಹ ಮಾಡದಂತಹ ದೊಷ ಹೊಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಪ್ರೇಸ್ತಂಪ ನಿಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೆರೆದು ವಾಕ್ಯಾಧರ ನಡೆಸಲು ಪ್ರೌತ್ಸಾಹ ರೂಪವಾಗಿ, ‘ಮಾರ್ತೋಲ ವಿದ್ವತ್ಸಭಾ’ ಎಂಬ ಸದಸ್ಯಸ್ನೇ ಪ್ರತಿವರ್ಣವೂ ಹತ್ತು ದಿನಸಗಳಾಲ ನಡೆಯಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೂ ವೀರೇಂ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹತ್ತು ಶ್ರೀ ಮತದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿಚಯವಾದರೂ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ದೊರಕಬೇಕೆಂಬ ಉದಾರಭಾವದಿಂದ ‘ಶ್ರೀ ಸೃಂಧಿರ್ಯಂ’ ಎಂಬ ಮಾಸಕತ್ತಿಯನ್ನು ತಮಿಳನ್ನಿಂದ ಒಂದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿಸಲು ವಾರಾಂತಿ ಮಾಡಿದರು. ‘ಮಧುರಾಂಶಕಂ’ ಎಂಬ ಪ್ರತಿ ಸ್ತುಲದಲ್ಲಿ ನೇಡಕಾಸ್ತ್ರವಾರ್ತಾಲೆ ಯೋಂದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಂಗಮಾಡುವ ಪಾಠ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಉಚಿತವಾದ ಅಶನವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕರ್ಮಿಸಿದರು. ಆ ವಾರ್ತಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರಾರು ವಾರ್ತಾರ್ಥಿಗಳು ಈಗಲೂ ವಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮರೂಪ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರ್ಥಿಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾರ್ತಾಪ್ರಾಂತರು. ತಮಿಳ, ಸಂಸ್ಕಾರ, ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉದಯುತ್ತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ‘ವಿಶ್ವಾಸ್ಯಾದ್ವಿತೀಯೋತ್ತರ’ ನೆಂಬುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಶ-ವಿದ್ವಾಂಸ ನಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಾದುದು. ಪ್ರಪಂಚದ ಯಾವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಂತಜ ಕೋಶವು (Dictionary) ಈವರಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಾಗಿಲ್ಲ.

ಆಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಮೂರಾಂಭಿಸಿಕ್ಕುತ್ತಾದೊಡನೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳು ಸಂಜಾರ ಕೈಗೊಂಡು

ದ್ವಾರಾದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ದಿವ್ಯದೇಶಗಳಲ್ಲಾ ಮಂಗಳಾಶಾಸನವಾಡಿ ಮೈಸೂರುದೇಶ ದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುರು ತಿಂಗಳು ಸಂಚರಿಸಿ ಆನೇಕ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀವೈಷಣವ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಚಾರವಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸೌಲಭ್ಯದಿ ಕಲ್ಪಾಣ ಗುಣ ಗಳೊಂದೊಂದನ್ನು ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳೊಡನೆ ಚಿತ್ರಿಸಬಹುದು. ಇವರ ತಾಳ್ಳು. ಓದಾರ್ಯ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಶಿಷ್ಯರ ಮೇಲಿನ ಅನುಗ್ರಹ ಒಂದೊಂದೂ ಅವರ ವಿವರವಲ್ಲ ಸಾರ್ಥಕ ಶ್ರೀಕವಾಗಿ ಇತರ ಸಂಪ್ರದಾಯದವರಿಗೂ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ಣ ಮನೋಭಾವವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತತ್ತು.

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅಹೋಬಿಲಕ್ಕೆ ದಯವಾಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸನ್ನಿಧಿಗಳಲ್ಲಾ ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಮಾಡಿ ಉತ್ತರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬದರಿಕಾಶ್ವರಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಶ್ರೀ ಮರದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ವೈಷಣವಧರ್ಮವನ್ನು ವಿಶ್ವರಿಸ ಬೇಕೆಂಬ ಸ್ತುತ್ಯವಾದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಗ್ರಾಹಿ-ಜರ್ಲಿಯೈದರಾಬಾದುವರಿಗೂ ದಯವಾಡಿಸಿದರು. ಆಗ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಒದಗಿದ್ದ ಹೊಂದರೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆಯಾಗಿ, ತಿರುವಳ್ಳೂರಿಗೇ ಒಂದು ಬಿಡಾರ ಮಾಡಿ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಾ ದಿಗಳನ್ನು ಶಿವ್ಯರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಮರದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನವನ್ನು ವಿಶ್ವರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲು ಅನುಕೂಲಿಸುವಂತೆ ಅಚ್ಚುಕೂಟ (Printing Press) ನೊಂದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಆನೇಕ ತಮಿಳು ಸಂಸ್ಕಾರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಹಾಕಿಸಿದರು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಸಾರಾ ಸ್ವಾದಿಸಿಯೂ ಒಂದು.

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ವಯಃ ಪ್ರಯಾಕ್ರಿತಾದ ತಮ್ಮ ದ್ವಾರಾ ಲ್ಯಾಪ್ಟಿಪನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅನಂತರ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅಹರಾದವರಾರೆಂಬುದನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸರ್ವಾಲೋಚನಿಸಿ, ವಿದ್ಯೆ, ಜ್ಞಾನ, ಅನುಷ್ಠಾನ, ಸ್ತಾತೀಲಾಳಿ ಸರ್ವವಿಧ ಅಹರತೆಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಶ್ರೀ ಮರದ ಪ್ರಮುಖಶಿವ್ಯರಾಗಿದ್ದ (ಕುಂಭಕೋಣದ ಬಳಿ ದೇವನಾರವಳಾಹಂ ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಗ್ರಾಮದ) ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಸ್ವನಾಮವಿಶ್ವಾತರಾಗಿದ್ದ ವಿಷ್ವದ ಗ್ರೇಸರರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ತುಯಾರ್ಥನು ಸ್ವೀಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನ್ರಸಿಂಹನ ಸೇವೆಗೆ ತೊಡಗಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಜನ್ಮತಃ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪ್ರಭುಗಳು. ನಾನಾ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶ್ರಮವುಳ್ಳವರು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಏರ್ ಬ್ರಿಡುವ ಮಧುರಾಂತಕಂ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಾಗಿದ್ದವರು. ತರ್ಕ ವೇದಾಂತ ಮೌದಲಾದ ಆನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠಾತ್ಮ. ಶ್ರೀ ಮರವೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಪಂಚ ಪ್ರಾಣ. ಆದರೂ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮುಂದೆ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ದೊಡನೆಯೇ, ತಮ್ಮ ಸಹಜವಾದ ವಿವರದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತ ಹಿಂಜರಿದರು. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಿಬಂಧ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಅವರ ಆಜ್ಞಾಯನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಅವರಿಂದಲೇ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಶ್ರೀ ವೀರರಾಘವ ಶರಕೋಪರೆಂಬ ದಾಸ್ಯನಾಮವನ್ನು (ಗಂಜಗರಲ್ಲಿ)

ಪಡೆದು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹನ ನಿತ್ಯಾರಾಧನದಲ್ಲಿ
ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂನೆಯ ಆಸ್ಥಾನವತ್ತಿಗಳು ತಿರುವಳಿಂಬ್ರಾಹಿನಲ್ಲಿ ಗ-ಇ-ಇಂಜಿನಲ್ಲಿ
ಪರಮಪದಿಸಿದಾಗ, ಅವರ ಉತ್ತರ ಕ್ಯಾಂಕ್-ಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷ ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಯಿಸಿ
ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬೃಂದಾನನದಲ್ಲಿ ಅವರ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದರು.
ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬೃಂದಾನನದಲ್ಲಿ ಅವರ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದರು.

ಅವತಾರ - ಶ್ರೀ.ಶ. ಗಳಿಗೆ ಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಉತ್ತರಾಷಾಧಾ. ಆಶ್ರಮಸ್ಥಿಕಾರ - ಇ-ಇ-ಇಂಜಿನ.

ಆಸ್ಥಾನ - ಗಳಿಗೆ ಬೃಂದಾನನ - ಗ-ಇ-ಇಂಜಿನ

ಶ್ರೀರಂಗೇಶ ಯತ್ತಿನ್ನನಾ ಕರುಣಾಯಾಸೌ ಸ್ವಾದಿತಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಿತಂ
ಖ್ಯಾತಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹ ಕಾರಿಜ ಮುನಿಂಚ್ಚಾ ಪಾದಾಂಬುಜೇಂದಿಂದಿರಂ |
ದಾನ್ವಿಕಾಂತಿದಯಾದಿಭಿಃ ಶುಭಗುಣೈಭಾಂತ್ರಂ ಬುಧಾಗ್ರೇಸರಂ
ಶ್ರೀಮದ್ಬ್ರಂಗ ಶತಾರಿ ಯೋಗನ್ವತ್ತಿಂ ಶ್ರೀಯೋನಿಧಿಂ ಸಂಶಯೀ ||

ದಇಜಾರಿಂದ ಇಂ ನೆಯೆ ಆಸ್ಥಾನ
ಶ್ರೀವಣ್ಣ ಶತಕೋಪ ಶ್ರೀ ವಿರರಾಘವ ಶತಕೋಪ ಮಹಾದೇಶಿಕರು

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇ-ಇ-ಇಂಜಿನಲ್ಲಿ ಇಂನೆಯ ಆಸ್ಥಾನವತ್ತಿಗಳಾಗಿ ಮೂರಾರ್
ಭಿಷಿಕ್ತರಾದ ಕೂಡಲೇ ಸಂಚಾರಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡು ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಮತಬೋಧಕೆ
ಪಾಠಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಸನಾತನಧರ್ಮದ ಪುನರುಜ್ಞಿಎವನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿ
ಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಮತದ ಮೂರಾಸ್ಥಾನವಾದ ಶ್ರೀ ಅಹೋಬಿಲಕ್ಷೇತ್ರಕೈ ದಯವಾಡಿಸಿ
ಎಲ್ಲಾ ನರಸಿಂಹ ಸನ್ನಿಧಿಗಳಲ್ಲೂ ಮಂಗಳಾಶಾಸನಮಾಡಿ ಈ ವರ್ಷದ ಚಾತುಮಾರ್ಗಾಸ್ಯ
ಸಂಕಲ್ಪವನನ್ನೂ ಅಲ್ಲೇ ಆಚರಿಸಿ ಅ-ಇ ತಿಂಗಳಕಾಲ ಬಿಡಾರ ಮಾಡಿದ್ದ ಅನೇಕ ಶಿಪ್ಪುರೂ
ಭಕ್ತರೂ ಅಹೋಬಿಲ ಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರು. ಅಲ್ಲಿಂದ
ಈಗ ಮೈಷೂರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ವ್ಯಾಸರೂ ಸರಾದ
ವರು * ಪ್ರಥಮದರ್ಜೆಯ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಮೇಲೆ
ತಮಗಳನ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳನ್ನು ಸ್ವತ್ತಗೊಳಿಸಿರುವುದು ಸ್ತುತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಅವತಾರ - ಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಮಸ್ಥಿಕಾರ - ಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಥಾನ - ಇ-ಇ-ಇಂಜಿನ

ಶ್ರೀಮಜ್ಞೀರಂಗ ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ತರ ಶರಿರಪುಣಾ ಸಂಯೋಜಿತೀಣ ದೃಷ್ಟಿಂ
ಸ್ವಾಸ್ಥಾತ್ಮಾನಂ ಸ್ವಂಸಿಂಹೇ ನರಹರಿ ಶರಜಿದ್ವೋಗಿ ನೇತ್ಯಃ ಸ್ವಸಾದಾತ್ಮಾ |
ಪ್ರಾಜ್ಞ ಶ್ರೀರಜ್ಗಿ ಕಾರಿ ಪ್ರಭವ ಯತ್ತಿವತ್ತಿಃ ಪ್ರಾಪ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾಸ್ಥಾನಂ
ಸೇವೇ ಯತ್ತಿಂದ್ರ್ಯಂ ಸಕಲ ಗುಣಾಧಿಂ ದೀರ್ಪರಷ್ಟೇಚ್ಚಾ ಶತಾರಂ ||

* ಸಂಚಕಲತದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಾಕ್ಷಣಿ, ಸಂಚಕಲತದ ಶ್ಲೋಕಾತ್ಮಕಿ, ಹಗಲು ದೀವಟಿಗೆ, ಧನಳ
ಶಂಖ, ಅಷ್ಟಗಿರಿ, ಸೂರಿಪಾನೆ, ಅನೇಮೇಲೆ ಅಂಬಾರಿ, ನೌಬಾರ್, ಸಿಂಹ ಲಳಿಟದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ, ಆನೆ
ನಿಶಾನಿ, ಒಂಟಿ ನಿಶಾನಿ, ಒಂಟೆಯನೇಲೆ ನಗಾರಿ, ಪಳದಿ ನಿಶಾನಿ, ಚಾಮನ, ಕಾವಿ ನಿಶಾನಿ, ಭೂ
ಜಕ್ಕದ ಕೊಡೆ, ಪಂಚರಂಗಿ ಭತ್ತಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಢ್ಯ, ಚಂದ್ರಾಢ್ಯ, ಇಶ್ವರಿ.

ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆ

೧ ಶ್ರೀಮಂತು ರಾಯಣ	೨ ಲಹ್ಮೇಶ್ವರ
೩ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಸ್ವಾಮಿನರು	೪ ಶ್ರೀ ಕಥಾರಿ (ನಮಾತ್ಮಾರ್ಗ)
೫ ನಾಥಮುನಿಗಳು	೬ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷರು (ಉಯ್ಯಕೊಂಡಾರಾ)
೭ ರಾಮಮಿಶ್ರರು (ಮಣಕಾತ್ಮಾಲಾ ಸಂಬಿ)	೮ ಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯರು
೯ ಮಹಾಕೃಷ್ಣರು (ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಗೀತಾ ರಘಸ್ಯ)	೧೦ ಮಾಲಾಧರರು (ಭಗವದ್ವಿಷಯ)

೧೦ ಭಗವದ್ವಾರಮಾನುಜರು

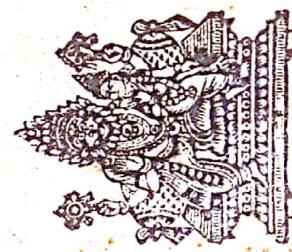
(೧) ಭಾಷ್ಯ ಗೀತಾ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ	(ರಘಸ್ಯದಲ್ಲಿ)	(ಭಗವದ್ವಿಷಯದಲ್ಲಿ)
೧೧ ಕುರುಕೀಶ್ವರರು	೧೧ ಪ್ರಣಾತಾದ್ವಿದರರು	೧೧ ಗೋವಿಂದಭಟ್ಟರು (ಎಂಟಾರಾ)
೧೨ ವಿಷ್ಣುಚಿತ್ತರು	೧೨ ರಾಮಾನುಜರು	೧೨ ಶ್ರೀ ಪರಾಶರಭಟ್ಟರು
೧೩ ವಾತ್ಸಿವರದಾಚಾರ್ಯರು	೧೩ ಶ್ರೀ ರಜ್ಗಿರಾಜರು	೧೩ ವೇದಾಂತಿ ಮುನಿಗಳು (ಸಂಜೀವುರ್)
೧೪ ವಾದಿ ಹಂಸಾಂಬಿವಾಹರು	೧೪ ಕಲಿಪ್ರಮಂಘನರು	೧೪ (ಸಂಪಿಣ್ಣ)
೧೫ ಶಿಗಮಾನ್ತ ದೇಶಿಕರು	೧೫ ಕೈಷಣಿಪಾದರು	೧೫ (ವಡಕ್ಕುತ್ತಿರುವೀಧಿಪಿಣ್ಣ)
೧೬ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು	೧೬ ಶ್ರೀ ರಂಗಾಚಾರ್ಯರು	೧೬ ಶ್ರೀ ಕೈಶಿವಾಚಾರ್ಯರು
೧೭ ಘಟಿಕಾಶತಂ ವರದಾಚಾರ್ಯರು	೧೭ ಶ್ರೀಸಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು	೧೭ ಶ್ರೀಸಿವಾಚಾರ್ಯರು

ಶಿಗಿನಿಗಳು

ಇ) ಆಹೋಜಿಲನುಕಡಿದೆ ಹೆಚ್ಚಿಯು ಮುಂಟು ಪಡೆದಲಿ ನಿತ್ಯನ್ನು ಶ್ರೀಜಿಯೆಲ್ಲರು ನಿನ್ನನುಂಗಳವರು ಕಡುಳುತ್ತಾರೆ

ಸುದರ್ಶನ

ರಾಮು ಸೀತೆ ಲ್ಯಾಷ್ಟ್

ಪರದರಾಜ ಭೂದೇವ
ಕೆಲ್ಲಿನ್ನಿತ್ಯ
ಉಂಧಿ

ಕಾಡುತ್ತೇ ಯಾಡುಗಿರ ತಾಯೂರ್ ಚಿನ್ನ ದೈತ್ಯೆಯಲಿ ಮಾಲೆಯೊಲ ಲಕ್ಷ್ಯ ಇಸರ್ವಾಂತ

ಶ್ರೀ ಸರಿಸುಳಭಾಂಗ

ಅರಿತ್ವಿಂಜನ ಅಙ್ಗಾಂಡಿಲಿಸ ವಾಳಾಲಿ
ಶ್ರೀ ನೈವಾರಿ
ಬ್ರಹ್ಮ (ನೈವಾರಿ ಲಕ್ಷ್ಯ)

ಜೀವಿ

ಲಕ್ಷ್ಯ ಸರಿಸಂಹಿತನಾನ್ನಿ
ಜೀವಿ ಜೀವಿ ಜೀವಿ ಜೀವಿ

ಪುಂಗಳಿಗೆ
ಭೂತವಾದ
ಲಕ್ಷ್ಯ ಇಸರ್ವಾಂತ
ಲಕ್ಷ್ಯ ಇಸರ್ವಾಂತ

ವಿನ್ಯಾಸರ್ ಸಮಾಖ್ಯಾರ್ ಕಲಿಯುನ್ ಬೆಳ್ತಿ
ದೇಶಿಕರ್
ವಿನ್ಯಾಸರ್ ಸಮಾಖ್ಯಾರ್ ಭಾಸ್ತುಕಾರ್ ಸರ್
ದೇಶಿಕರ್

ಅದಿನಾಂಕತೆಕೊಂಡ
ಸುಕಾದೇಶಿಕರ್

ಇಳ+ಳಿನೇಸ್ತಾವಿ
ಬಳಿಗು ಕೋಮಲವಲ್
ಇಂನೇ ಇಂನೇ ಇಂನೇ ಇಂನೇ
ಕಾಮಿಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ

ಅಂದಾಳ್
ರಂಗನುಸ್ತಾಪ

ಆರಾವಮುದನ್
ಪಾದಗಳ ಬಳಿ
ಕೋಮಲವಲ್

ಇಂನೇ ಇಂನೇ
ಬಳಿಗು ಕೋಮಲವಲ್
ಇಂನೇ ಇಂನೇ ಇಂನೇ

ಇಂನೇ ಇಂನೇ

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸುಸಿಂಹ ಧಾರ್ಮಣ ಸೋಪಾನಮ್

ಮಂಟಪೇ ರಾಜತೇ ದಿವ್ಯೇ ಚರ್ಚಃ ಸ್ತಂಭೇ ಮನೋಽಚರೇ ।
 ಅನೇಕರತ್ನ ಖಚಿತ-ಸ್ವಣದೋಲಾಸ್ಥ ಉಷ್ಣಲೇ ॥ ८ ॥
 ಸ್ವರಾ ಸನೇ+ಅವಸ್ಥಿತಸ್ಯ ಶ್ರೀನ್ಮಿಂಹಸ್ಯ ಶೇಷಿಣಃ ।
 ಪ್ರಸಿತ್ವಾನಾಮ್ರ+ಆಶ್ರಯಣಸೌಕರ್ಯಾಯ ಪ್ರಸಾರಿತಮ್ ॥ ೭ ॥
 ಸಪಾದುಕಂ ಖಗೀಶಾನಧ್ವತಂ ಸಾಂಜಲಿನಾ ಮುದಾ ।
 ಧ್ವಾಯಾಮಿ ದಕ್ಷಿಣಂ ಪಾದಕಮಲಂ ಭವಮೋಚನಮ್ ॥ ೬ ॥
 ಆಕುಂಚಿತಂ ವಾಮವಾದಮ್+ಅವಸ್ಥಾನಾಯ ಚ ಶ್ರೀಯಃ ।
 ಜಂಫೇ ಸಂಸಾರಪದವೀಜಾಂಫಿಕತ್ವನಿವರ್ತಿಕೇ ॥ ೪ ॥
 ಜಾನುದ್ವಯಂ ಚಾರುರೂಪಮ್+ಉರೂ ರಂಭೋಪಮ್ ಭಜೇ ।
 ಸ್ವರೂಪಂಚಾವತಶ್ರೀಮದ್ ವಸ್ತ್ರಾವತಕಟಿಂ ಭಜೇ ॥ ೫ ॥
 ನಾಭಿಂ ಸರ್ವಜಗತ್ಸ್ವಿಜನಿಭಾಮಿಮ್+ಉವಾಶ್ಯಯೇ ।
 ವಕ್ಷಃಸ್ಥಳಂ ಶ್ರೀನಿಕೇತಂ ಶ್ರೀನತ್ವಾಲಂಕೃತಂ ಭಜೇ ॥ ೬ ॥
 ಸ್ವಕಂಶಿರವಕಂತಂ ಚ ಕೊಸ್ತುಭಾಲಂಕೃತಂ ಶ್ರಯೇ ।
 ಸ್ವಸಿಂಹಾಶೀಷಸಂತುಷ್ಟಾಂ ನಾಮಾಂಕಸ್ಥಾಂ ಶ್ರಿಯಂ ಭಜೇ ॥ ೭ ॥
 ಸಮಾಲಿಂಗಿತವಾಮಾಂಕ ಸಮಾಸಿನಾಭಿಕಣ್ಯಕಾಮ್ ।
 ನಾಮಾಹಸ್ತಂ ಚ ಶರಣಾಗತಿಮುದ್ರಾಂಕಿತಂ ಭಜೇ ॥ ೮ ॥
 ಹರೀರಭಯಮುದ್ರಾರ್ಥಂಖಾಸ್ತಿತಮಹಾಭುಜಾನಾ ।
 ಧ್ವಾಯಾಮಿ ಶ್ರೀನ್ಮಿಂಹಸ್ಯ ಮುಖಾಂ ಸುಸ್ತಿತಪ್ರಭಮ್ ॥ ೯ ॥

ಖಂತ್ರಮಾಂಗಂ ನರಹರೇಃ ಕಲಯೀತತಿವಿರಾಜಿತಮಾ |
 ನಾನಾರಕ್ತವಿಚಿತ್ತೀಣ ಕಿರಿಷೀನ+ಅಕರ್ಯೋಚಿಸಾ || ೧೦ ||
 ತದೂಧ್ಯದೇಶೀ ಸೌವಣಿಚ್ಛತ್ತಿಭೂತ-ಫಳೀಶ್ವರಮಾ |
 ತದೂಧ್ಯದೇಶೀ ಸೌವಣಿಪ್ರಭಯಾ+ಅತಿವಿರಾಜಿತಮಾ || ೧೧ ||
 ತದೂಧ್ಯದೇಶೀ ಸೌವಣಿಚ್ಛತ್ರಾವೃತಮಂ ಸದಾ |
 ವಾಮಾಂಕಸ್ಥಾಂ ಸ್ತ್ರಿಯಾಂ ಲಷ್ಟೀಂ ಪಶ್ಯಂತಂ ವಾಮನೀತ್ತತಃ || ೧೨ ||
 ವಷಿಣೇನ ಚ ನೇತ್ತೀಣ ಭಕ್ತಾನಾ ಪಶ್ಯಂತಮಾ+ಅದರಾತ್ |
 ಜಾತರೂಪಮಯ್ಯಃ ಹಾರ್ಷಿಃ ಸಾಲಾಗ್ರಾಮನುಯ್ಯಃ ತಥಾ || ೧೩ ||
 ಸ್ವರ್ಯಯಜ್ಮಾನ್ಯಾಸವೀತೇನ ಭೂಷಿತಂ ಕಾಜಮಾಲಯಾ |
 ಸ್ವರ್ಣಚಂದರಕಾರೀಣ ನುಕ್ತಾಹಾರೀಣ ಶೋಭಿನಾ || ೧೪ ||
 ಅನಫೋರಾಜ್ಯಲರತ್ನಾಧ್ಯ-ಕಾಂಚ್ಯಾ ಸಂವೃತ-ವಿಗ್ರಹಮಾ |
 ನವಂ ಭಕ್ತಪರಾಧಿನಂ ಭಕ್ತರಕ್ಷೇತ್ರ ಕದೀಕೃತಮಾ || ೧೫ ||
 ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿನ್ಯಹರಿಂ ಆಪಾದತಲಮಂತ್ರಕಮಾ ||
 ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನೃಸಿಂಹ ಶತಜಿಮ್ಯೋಗಿನಾ ರಚಿತಂ ನುಡಾ |
 ಲಕ್ಷ್ಮಿನರಹರೇಃ ಧ್ಯಾನಸೋಧಾನಂ ಭಕ್ತವರ್ಧನಮಾ || ೧೬ ||

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಶತರ್ವೋಪ ಯತ್ತಿಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕ್ಯಃ ಅನುಗೃಹಿತಂ
ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಧ್ಯಾನ ಸೋಧಾನಂ
ಘಂಘಭಣಿನ್ಯಾ

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ತತ್ತಕೋಲ್ಡೆ

ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥ ಕರ್ತಕೋವ ಮಹಾದೇಶ್ವರ ನುಂಡಿಲ್

ಪ್ರಕಾಶದಂ ಸರ್ಕಲಾಪತ್ನಿ ಯಸ್ಯಂರೆಕ್ಕಿತವಾನ್ ಸ್ವಯಂ ।
 ಶ್ರೀ ಸೃಂಗಸ್ಮಿರಕ್ಕುಸ್ತ ಮನು ಹೈದ್ರಾವಿರಸ್ತ ಸಃ ॥ ೧ ॥
 ಅಚಾರ್ಯದ್ವೈವತವರ್ವಾಸ್ತಿಲಕ್ಷಣಸ್ತನೇ ।
 ಶ್ರೀನಿವಾಸದಯಾಪಾಂಗವೀಕ್ಷಣವಾತ್ರಾಯ ಮಂಗಳಂ ॥ ೨ ॥
 ಅಚಾರ್ಯದೇವತಾವಂಶವ್ಯಾಚೀ ಸಂಧ್ಯಾಸಮುದ್ಭವಃ ।
 ಜಗತ್ತಂಕಚಸೂರ್ಯೋ ಯಃ ತಸ್ಮೈ ಸೇವ್ಯಾಯ ಮಂಗಳಂ ॥ ೩ ॥
 ಖ್ಯಾತ ಶ್ರೀ ಶರಕೋವ ಶ್ರೀ ರಜ್ಗಾನಾಥಪರಾಂಕುಶ್ಯಃ ।
 ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷಿತಾಯ ಭಗವತ್ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯಾಯ ಮಂಗಳಂ ॥ ೪ ॥
 ಜಗತ್ತುಮುದಚಂದ್ರಾಯ ಸುಲಭಾಯ ದಯಾಳನೇ ।
 ಶ್ರೀಮದ್ರಂಗೀಶ ಶರಜಿದಾ ಯೋಗೀಂದ್ರಾಖ್ಯಾಯ ಮಂಗಳಂ ॥ ೫ ॥

ಯತಿಚಿಹ್ನ ತ್ರಿದಂಡಾದಿ ಲಂಸ್ವಂಗಳಮೂರ್ತಯೇ ।
 ಜಾನ ವೈರಾಗ್ಯ ಶಾನ್ಯಾ ದಿಗುಣಾರಾಮಾಯ ಮಂಗಳಂ ॥ ೬ ॥
 ಶ್ರೀ ಶಾರಿಯತೀಶಾನ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರಾಂಪ್ರಿರೇಣವೇ ।
 ವಿಶಿಷ್ಟಾಧ್ವನಿ ತಸಿದಾಧಂತ ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷಯ ಮಂಗಳಂ ॥ ೭ ॥
 ಕಾರಣತಾಪ ವಿರೋಧಿತ್ವ ಸಾಧನತ್ವಫಲತ್ವದೀಃ ।
 ಭಾತಿ ಮಂತ್ರಧರಜಾ ಯತ್ತ ತಸ್ಯೈಪ್ರಾಜಾಯ ಮಂಗಳಂ ॥ ೮ ॥
 ಆದಿವಣ ಶರಜಿತಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ್ಯ ತಾಹೋಬಿಲವಾಸಿನಃ ।
 ಮಂಗಳಂ ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಸ್ಯ ಸರ್ವತೈಲ್ಯತ್ವವಕಾರಿಣೇ ॥ ೯ ॥
 ಅಂಬರೀಷಾಧ್ವನಿಃ ಸ್ವಸ್ಯ ಕ್ಷೇಮಾಯ ವಿಜಯಾಯ ಚ ।
 ವಶಿಕೃತರಥಾಜಾಯ ಜಯಶೀಲಾಯ ಮಂಗಳಂ ॥ ೧೦ ॥
 ದುಷ್ಪಲ್ಯಧರ್ಮಸಂತಾನ-ಮೂಲಚೈಂದಕ-ಪರ್ವತವೇ ।
 ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿ ಸಂತಪ್ತ-ಕಾಳಮೇಘಾಯ ಮಂಗಳಂ ॥ ೧೧ ॥
 ಶ್ರೀಮದ್ವೈಪ್ರಕಂರ ಸೋಪಾನ-ದಿವ್ಯಮಾರ್ಗ-ಪ್ರದರ್ಶಿನೇ ।
 ಮುಮುಕ್ಷು ಭೃಂಗ-ಸಂಸೇವ್ಯವಾದಪದ್ಮಾಯ ಮಂಗಳಂ ॥ ೧೨ ॥
 ಸತ್ಯವಾಗ್ನಿತಲೋಕಾಯ ಕ್ಷಮಾಸಿಜಿತವೈರಿಣೇ ।
 ಸ್ವಾಧಿನೇಂದ್ರಿಯವರ್ಗಾಯ ಸತೈಷ್ವಾಧಿಕ್ರಾಯ ಮಂಗಳಂ ॥ ೧೩ ॥
 ಶ್ರೀರಂಗಾದಿ ಚತುರ್ದಿಸ್ತ್ವಾ-ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರೀಷು ನಾಪತೀಃ ।
 ಮಂಗಳಾಶಾಸನಕೃತೀ ಅಹೋಬಿಲೀಶಾಯ ಮಂಗಳಂ ॥ ೧೪ ॥
 ಭೂಮರ್ಣ ಚಿರಂ ವಿಜಯತಾಂ ಗುರುದ್ವಿವತ ಶ್ರೀ-
 ವೇದಾಂತ ದೇಶಿಕಮತಾವೃತಸಾಧರವಾಹಃ ।
 ಶ್ರೀಮದ್ಯತೀಂದ್ರಮತಮಾನಸರಾಜಹಂಸಃ ।
 ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಶರಜೋಪ ಯತಿಗುರುನಃ ॥ ೧೫ ॥
 ಗುರುದ್ವಿವತರಂಗೇಶ ಶರಜಮೋಗಿಮಂಗಳಂ ।
 ನಿತ್ಯಮೇತದಧಿತೀಯಃ ಸ್ವಾರಾಜ್ಯೇ ಸೋಭಿಷಿಜ್ಯತೀ ॥ ೧೬ ॥
 ಭಗವತ್ಪೂರ್ವಿಮೂಲ-ಶ್ರೀಗುರು ದ್ವಿವತ ಮಂಗಳಂ ।
 ನಿತ್ಯಾನಂದಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ-ಕೃತಮೇತತ್ವತಾಂ ಮುದೇ ॥

ಇತಿ ನಿಖ್ಯಾನಂದಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣ
 ಸಂದಾದೂರ್ಣ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಘವಾಚಾರ್ಯೇಣ ಕೃತಂ
 ಸ್ವಾಚಾರ್ಯಮಂಗಳಂ ಸಮಾಪ್ತಮಾ

